

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลเชิงสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานของการออกกลางคัน
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน
3. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว (Socio-economic status)
4. ความคาดหวังของผู้ปกครอง (Parent's Expectation)
5. การบูรณาการทางวิชาการ (Academic Integration)
6. การบูรณาการทางสังคม (Social Integration)
7. ความผูกพันกับเป้าหมาย (Goal Commitment)
8. ความผูกพันต่อสถาบัน (Institutional Commitment)

แนวคิดพื้นฐานของการออกกลางคัน

การให้ความหมายหรือนิยามของคำว่า การออกกลางคัน นั้นมีความแตกต่างกันไปตามช่วงเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวทางที่นักเรียนออกจากโรงเรียน รวมไปถึงวิธีการคำนวณอัตราการออกกลางคันที่แตกต่างกันไป ซึ่ง วูดส์ (Woods, 2006) ได้จำแนกวิธีการคำนวณอัตราการออกกลางคันออกเป็น 3 แนวทางคือ 1) อัตราตามผลลัพธ์ (Event Rate) หมายถึง จำนวนนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนในแต่ละปีและนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนในปีก่อนหน้านี้ 2) อัตราตามสถานภาพ (Status Rate) หมายถึง อัตราสะสมซึ่งจะมีจำนวนมากกว่าอัตราตามผลลัพธ์ แสดงถึงสัดส่วนของนักเรียนที่ออกกลางคันต่อประชากรในวัยเรียน และไม่ได้ลงทะเบียนเรียนในช่วงเวลาที่กำหนด และ 3) อัตราตามวัย (Cohort Rate) อธิบายถึงจำนวนผู้ออกกลางคันจากกลุ่มอายุเดียวกันหรือระดับชั้นเดียวกันของนักเรียนในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งการจำแนกนิยามของการออกกลางคันนี้จึงแสดงถึงจำนวนนักเรียนที่ไม่จบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับของการวิจัยในครั้งนี้

การออกกลางคันในประเทศไทย

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่คนไทยพึงได้รับด้วยโอกาสเสมอกันในการรับ การศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องให้บริการอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย ด้วยการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเป็นงบประมาณเพื่อการศึกษาในฐานะที่การศึกษามีความสำคัญ สูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย เพื่อให้นักเรียนทุกคนจะต้องรับการศึกษาภาคบังคับ เก้าปี ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด ต้องเข้ารับการศึกษาระดับชั้นปีที่หนึ่งจนถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หรือจนกว่ามีอายุย่างเข้าปีที่สิบหก โดยได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ตามความจำเป็น เพื่อประกัน โอกาสและความเสมอภาคใน การได้รับการศึกษาภาคบังคับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 ข, หน้า 2 – 6)

ก่อนหน้านี้ การศึกษาภาคบังคับของประเทศไทยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ให้เด็กไทยทุกคนต้องจบการศึกษาขั้นต่อไปในชั้นประถมศึกษาปีที่หก ในช่วงนั้นปัญหาการออกกลางคันของเด็กไทยจึงยังไม่ค่อยปรากฏมากนัก แต่ในทางกลับกัน การศึกษาเฉลี่ยของคนไทยก็ต่ำกว่าประเทศที่เจริญแล้วในย่านทวีปเอเชีย จึงเกิดปัญญูญจอมเทียน ขึ้น ในที่ประชุมโลกว่าด้วย การศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for All: WCEFA) ซึ่งจัดขึ้นที่โรงแรมหาดจอมเทียน ระหว่างวันที่ 5 – 9 มีนาคม พ.ศ. 2533 และได้ให้ คำนิยามของการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าหมายถึงการศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้นอันเป็นพื้นฐานให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่น การศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถมศึกษา การสอนให้รู้หนังสือ ทักษะความรู้ ทั่วไป ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตสำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ ในบางประเทศการศึกษาขั้นพื้นฐานยัง ขยายขอบเขตไปถึงระดับมัธยมศึกษาด้วย (ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์, 2547, หน้า 12)

จากปัญญูญจอมเทียน ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศไทย ในปี 2540 จึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะพัฒนาการศึกษาไทยทั้งระบบ เริ่มจากการบัญญัติไว้ในมาตรา 81 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ให้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้น และเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับ ก็ก่อให้เกิดพระราชบัญญัติ การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้เด็กไทยต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับไม่น้อยกว่าเก้าปี คือถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แต่อย่างไรก็ตาม ในสภาพปัจจุบันยังพบว่า ยังมีเยาวชนไทยจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับจนครบเก้าปีตามที่กฎหมายกำหนด ดังจะพบได้ว่า การออกกลางคันของนักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับยังมีอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากข้อมูลล่าสุดเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามีนักเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนออกกลางคันรวมทั้งสิ้น 74,794 คน คิดเป็นร้อยละ 1.91 ของนักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับทั้งหมด จำแนกเป็นระดับประถมศึกษา 31,580 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 43,214 คน (พิมพ์วารสารศึกษามติชน, 2551, หน้า 22)

สำหรับในสถานการณ์การออกกลางคันในปีการศึกษา 2550 (อมรวิษฐ์ นาคทรพรพ, 2549, หน้า 12) พบว่ามีนักเรียนออกกลางคันตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายรวม 119,626 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ของนักเรียนทั้งหมด 8,513,828 คน เป็นนักเรียนชาย 69,244 คน เป็นหญิง 50,382 คน โดยแยกออกตามสาเหตุได้ตามลำดับดังนี้ ฐานะยากจน 39,700 คน อื่น ๆ 30,474 คน อพยพตามผู้ปกครอง 18,133 คน มีปัญหาครอบครัว 7,403 คน ทะเลาะวิวาท 5,114 คน สวมรส 4,898 คน เจ็บป่วย/ อุบัติเหตุ 1,052 คน และต้องคดีหรือถูกจับ 252 คน

เมื่อแยกจำนวนนักเรียนออกกลางคันตามเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีจำนวนนักเรียนออกกลางคันมากที่สุด จำนวน 2,448 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 2,265 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 1,956 คน น้อยที่สุดได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 2 จำนวน 17 คน

เมื่อพิจารณาเป็นระดับช่วงชั้นพบว่ามีนักเรียนออกกลางคันเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันในแต่ละระดับชั้นจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ระดับช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาตอนต้น) จำนวน 52,001 คน คิดเป็นร้อยละ 42.40 ระดับช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาตอนปลาย) 22,422 คน คิดเป็นร้อยละ 18.28 ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6) 18,938 คน คิดเป็นร้อยละ 15.44 ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3) 17,520 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 และระดับอนุบาล 11,771 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่านักเรียนที่ออกกลางคันในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีร้อยละของการออกกลางคันมากกว่าระดับชั้นอื่น ๆ และสูงถึงร้อยละ 42.40 ของนักเรียนที่ออกกลางคันทั้งหมด ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในระดับจังหวัดพบว่า จังหวัดยะลา มีนักเรียนออกกลางคันมากที่สุด จำนวน 948 คน คิดเป็นร้อยละ 7.91 ของนักเรียนออกกลางคัน รองลงมาได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 7,260 คน คิดเป็นร้อยละ 7.82 จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 11,360 คน คิดเป็นร้อยละ 6.05 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 13,595 คน

คิดเป็นร้อยละ 5.59 จังหวัดสกลนคร จำนวน 14,425 คน คิดเป็นร้อยละ 4.98 จังหวัดสกล 8,842 คน
คิดเป็นร้อยละ 4.82 จังหวัดราชบุรี จำนวน 12,407 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 จังหวัดสมุทรสาคร
จำนวน 15,125 คน คิดเป็นร้อยละ 4.74 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 9,805 คน คิดเป็นร้อยละ
4.68 และจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 12,239 คน คิดเป็นร้อยละ 4.64

แต่เมื่อพิจารณาเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปรากฏว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ที่มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นออกกลางคันมากที่สุด 10 อันดับแรก ดังนี้ สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษายะลา จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 7.91 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
จำนวน 568 คน คิดเป็นร้อยละ 7.82 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 687 คน
คิดเป็นร้อยละ 6.05 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 760 คน คิดเป็นร้อยละ
5.59 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 719 คน คิดเป็นร้อยละ 4.98 สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสกล จำนวน 426 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี
เขต 2 จำนวน 590 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 717
คน คิดเป็นร้อยละ 4.74 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช จำนวน 459 คน คิดเป็น
ร้อยละ 4.68 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 568 คน คิดเป็นร้อยละ
4.64

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลตามภูมิภาคต่าง ๆ จะพบว่า ในแต่ละภูมิภาคจะมีอัตราของ
การออกกลางคันแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิประเทศและวัฒนธรรม ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล
การออกกลางคันปรากฏผลดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ตารางที่ 1 ร้อยละของการออกกลางคันสูงสุดในแต่ละภูมิภาค

ภูมิภาค	สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา	จำนวนนักเรียน ทั้งหมด	จำนวน นักเรียนออก กลางคัน	คิดเป็น ร้อยละ
ภาคเหนือ	เชียงใหม่ เขต 3	9,624	330	3.43
ภาคกลางตอนบน	กำแพงเพชร เขต 2	12,239	568	4.64
ภาคกลางตอนล่าง	เพชรบุรี เขต 2	7,260	568	7.82
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุดรธานี เขต 2	13,595	760	5.59
ภาคใต้	สกล เขต 1	8,842	426	4.82

ปัญหาการออกกลางคันที่ปรากฏดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องกำหนดให้เป็นจุดเน้นสำคัญในกลยุทธ์ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยในปีงบประมาณ 2551 ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องเพิ่มอัตราการเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ และอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ลดอัตราการตกหล่นและการออกกลางคัน โดยจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสถานะปัจจุบันและเป้าหมายการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนานวัตกรรม การจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมการศึกษาทางเลือก ให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ให้ได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเป้าหมายให้ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องเร่งนำเด็กที่ตกหล่นและออกกลางคันกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันทั้งหมดในปีปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) จึงนับว่าเป็นภาระ อันหนักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งที่จะดำเนินการให้สำเร็จได้ถ้าไม่ทราบปัจจัยที่แท้จริงอันเป็นสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 ข, หน้า 35-42)

การออกกลางคันในต่างประเทศ

การออกกลางคันเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก และเป็นปัญหาทางสังคมที่มีความซับซ้อนที่ไม่สามารถแก้ไขอย่างง่าย ๆ ได้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ไต้หวัน สิงคโปร์ พบว่ามีนักเรียนที่ออกกลางคันในหลาย ประเทศที่กล่าวมานี้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งผลของการออกกลางคันก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่อตัวนักเรียนเอง สังคม และประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่ออกกลางคันในระดับการศึกษาภาคบังคับนั้น ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวนักเรียนเป็นอันมากในอนาคต

จากการสำรวจของ องค์การสหประชาชาติ (United Nation cited in Asia Development Bank, 2004) พบว่ามีเด็กเข้าเรียนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียใต้ มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีนักเรียนอีกเป็นจำนวนมากที่ออกกลางคันก่อนจบชั้นประถมศึกษา มีนักเรียนจำนวนมากกว่า 46 ล้านคนในภูมิภาคนี้ สอดคล้องกับการสำรวจของธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asia Development Bank, 2004) ที่สำรวจพบว่าอัตราการออกกลางคันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สูงกว่าค่าเฉลี่ยถึงร้อยละ 50 ซึ่งมีนักเรียนร้อยละ 50 ที่จบระดับ 5 ภายใน 5 ปี นักเรียนที่ออกกลางคันส่วนใหญ่จะต้องออกจากโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือครอบครัว คุณค่าของการศึกษาระดับประถมศึกษาสำหรับการพัฒนาชาติเป็นที่รับทราบกันดีทั่วโลก และอัตราการกຸ້ມพຸນของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษานั้นมีจำนวนมากและสูงกว่าร้อยละ 25 ในประเทศกำลังพัฒนา

การศึกษาในระบบเป็นแนวทางที่มีต้นทุนและประสิทธิผลสูงสำหรับการยกระดับทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะซึ่งนำไปสู่การมีสวัสดิการและผลิตผลทางเศรษฐกิจส่วนบุคคลที่มีคุณภาพดี

ในประเทศสิงคโปร์ อัตราการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ที่ร้อยละ 1.6 ซึ่งลดลงมาจาก ร้อยละ 5.3 ในปี พ.ศ. 2540 และร้อยละ 3.6 ในปี พ.ศ. 2545 ด้วยสาเหตุหลายประการ ดังเช่น อิทธิพลจากเพื่อนและครอบครัว การขาดแรงจูงใจ ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ของตน โอกาสในการทำงาน และปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาจากครอบครัว อัตราการออกกลางคันที่ลดลงนี้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการปรับปรุงการจัดการศึกษาในทุกระดับและในทุกกลุ่มเชื้อชาติ โดยการกำหนดความต้องการจำเป็นสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันตั้งแต่เริ่มต้นโดยการ จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นมากขึ้นให้แก่โรงเรียนที่มีอัตราออกกลางคันสูง ซึ่งมีอยู่ประมาณ 70 โรงเรียน และมีการสร้างเครื่องมือตรวจสอบนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและทางอารมณ์ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเพื่อช่วยครูให้สามารถควบคุมพฤติกรรมนักเรียน รัฐบาลก็มีนโยบายที่จะ คงอัตราการออกกลางคันให้อยู่ในระดับต่ำคือร้อยละ 1.5 ในปี พ.ศ. 2554 และปรับปรุงให้ดีขึ้น ตลอดเวลาด้วยการให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนมีการศึกษาอย่างน้อยสิบปีซึ่งจะทำให้ได้เรียนถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและเพิ่ม โอกาสในการประสบความสำเร็จในชีวิต (Ministry of Education Singapore, 2008)

ประเทศมาเลเซีย ในปีการศึกษา 2538 นักเรียนในระดับประถมศึกษา จำนวน 2,794,054 คน มีนักเรียนออกกลางคัน 15,349 คน คิดเป็นร้อยละ 0.55 ส่วนในระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน นักเรียนออกกลางคัน 63,697 คนจากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,494,989 คน คิดเป็นร้อยละ 4.26 ซึ่งสูงกว่าโรงเรียนประถมศึกษามาก และยังพบว่านักเรียนหญิงมีอัตราการออกกลางคันต่ำกว่า นักเรียนชาย ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2540 ที่โลกประสบภาวะ วิกฤติทางเศรษฐกิจ ดูเหมือนว่าในประเทศมาเลเซียจะไม่ได้รับผลกระทบมากนัก ดังที่ปรากฏว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาเข้าเรียนลดลงเล็กน้อย ในขณะที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาไม่ได้ ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เกิดขึ้นก็ทำให้ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำ ประสบปัญหาจากการที่ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับหนังสือเรียนราคาสูงขึ้น ซึ่งก็ได้รับความช่วยเหลือจาก รัฐบาล นอกจากนั้นสาเหตุของการออกกลางคันส่วนใหญ่เป็นเพราะสถานะทางเศรษฐกิจและ สังคม นักเรียนขาดแรงจูงใจ และความสามารถของนักเรียน (UNICEF, 2003, 10)

ในประเทศจีน จากการสำรวจของคณะกรรมการกลางของสมาคมส่งเสริมประชาธิปไตย ของจีน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นออกจากโรงเรียนสูงขึ้นเกือบถึงร้อยละ 40 ใน จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันนี้ ประมาณร้อยละ 16.7 เลือกที่จะออกจากบ้านไปทำงานที่อื่น

ส่วนอีกร้อยละ 48.3 เลือกที่จะอยู่บ้านทำงานเกษตรกรรม ซึ่งอัตราการออกกลางคันที่สูงขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในชนบทให้ย่ำแย่ลง และยังส่งผลต่อคุณภาพของเกษตรกรและขีดความสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบท ซึ่งสาเหตุสำคัญนอกจากจะเกิดจากฐานะทางการเงินของผู้ปกครองแล้ว ยังมีความเบียดเบียนต่อโรงเรียนของนักเรียนด้วย (ChinaDaily, 2005)

สำหรับในประเทศที่พัฒนาแล้วดังเช่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ก็พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษาภาคบังคับเช่นเดียวกันกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก จากการสำรวจขององค์กรความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ในปี พ.ศ. 2547 ในประเทศเครือสหราชอาณาจักร ซึ่งก่อนหน้านี้มีอัตราการเรียนรู่อยู่ในระดับที่ 13 ของโลกก็ยังถอยร่นลงมาอยู่ในอันดับที่ 22 และจากการสำรวจยังพบว่า อัตราการออกกลางคันของเยาวชนที่มีอายุ 16 ปีและไม่ได้รับประกาศนียบัตรระดับมัธยมศึกษาสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่เจริญแล้วอื่น ๆ (OECD, 2004 cited in Dearden, Emmerson, Frayne, & Meghir, 2005, pp. 2 – 3) ซึ่งต่อมา BBC News (2009, p. 1) ได้แสดงให้เห็นว่ามีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายออกกลางคันถึงร้อยละ 7.4 จำแนกตามประเทศในเครือจักรภพได้ดังนี้คือ อังกฤษ ร้อยละ 7.1 สกอตแลนด์ ร้อยละ 9.0 ไอร์แลนด์เหนือ ร้อยละ 8.8 และเวลส์ ร้อยละ 8.9 โดยชี้ว่า นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเนื่องจากไม่สามารถจ่ายค่าเล่าเรียนได้ ซึ่งรัฐได้เตรียมมาตรการหนึ่งที่นักเรียนจำนวนมากกำลังประสบอยู่ด้วยการยกเลิกค่าธรรมเนียมการศึกษาให้แก่ นักเรียนและผู้จบการศึกษาประมาณ 50,000 คน นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากสถานการณ์ส่วนบุคคลหรือเปลี่ยนงานของผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมในโรงเรียนต่ำ และมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ศูนย์สถิติทางการศึกษาแห่งชาติ (National Center for Educational Statistics: NCES, cited in Fitzpatrick & Yoels, 1992, p. 357) ได้รายงานไว้ว่า ร้อยละ 10.3 ของประชากรระหว่างอายุ 16 – 24 ปี ไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนและจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วจำนวนผู้ที่ไม่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอาจมีมากกว่าในรายงานอีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เบลฟานซ์ และเลกเตอร์ (Belfanz & Legters, 2004, pp. 7-8) ได้ศึกษาของมหาวิทยาลัยฮอปกินส์ พบว่า นักเรียนที่มีอายุ 15 - 24 ปีที่ออกกลางคันในระดับเกรด 10 - 12 มีจำนวนมากถึง 347,000 – 544,000 คนในแต่ละปี สำหรับในปี พ.ศ. 2543 นักเรียนร้อยละ 5 ลงทะเบียนเรียนในปี พ.ศ. 2542 ออกจากโรงเรียนโดยไม่สำเร็จการศึกษาในเดือนตุลาคม 2543 แม้ว่าจะมีอัตราลดลงจากช่วงปี พ.ศ. 2513 - 2530 อย่างไรก็ตาม ความผันผวนในแต่ละปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ในจำนวนนี้พบว่านักเรียนที่อาศัยในครอบครัวที่มีรายได้ในระดับต่ำสุดร้อยละ 20 มีโอกาสออกกลางคันมากกว่านักเรียน

ที่อาศัยในครอบครัวที่มีรายได้สูงหกเท่า นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราการออกกลางคันของนักเรียนผิวขาวยังคงต่ำกว่านักเรียนผิวสี แต่ก็มีอัตราเพิ่มขึ้นกว่าในอดีต และความแตกต่างของอัตราการออกกลางคันของนักเรียนผิวขาวกับนักเรียนผิวสีแคบลงกว่าเดิม ในขณะที่นักเรียน จากเอเชียและหมู่เกาะในทะเลแปซิฟิกมีอัตราการออกกลางคันท่ำกว่านักเรียนเชื้อชาติอื่น ๆ คือร้อยละ 3.8 ในทางกลับกัน อัตราการสำเร็จการศึกษาที่สูงขึ้นมาตั้งแต่ปี 2513 – 2523 และรักษาระดับคงที่มาจนถึงปี พ.ศ. 2533 รวมไปถึงนักเรียนผิวสีและเชื้อชาติอื่น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าข้อมูลที่ต้องการของจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันจะมีความสำคัญต่อการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตราและเหตุผลของการออกจากโรงเรียนก่อนกำหนด แต่ก็ยังไม่มีการวัดจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาโดยตรง จึงเป็นการยากที่จะระบุปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการจบการศึกษาในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ และระดับชาติ แต่โดยรวมแล้ว นักวิจัยส่วนใหญ่ระบุสาเหตุของการออกกลางคันไว้ดังนี้คือ (Alliance for Excellent Education, 2009, p. 1-2)

1. นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่แล้ว ดังเช่น นักเรียนมีอัตราการขาดเรียนสูงหรือประสพหรือล้มเหลวจากการเรียน ซึ่งทำให้เกิดการออกกลางคันในอนาคต
2. นักเรียนสอบตกหรือมีการซ้ำชั้น การซ้ำชั้นทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนต่อในชั้นที่สูงขึ้น และมีอายุมากกว่าเพื่อนในชั้นต่อไป
3. ไม่ได้รับการสนับสนุนที่จำเป็นต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำให้นักเรียนบางส่วนสูญหายไประหว่างการส่งต่อ
4. มีผลการเรียนต่ำ ในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวนกว่าหกล้านคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 25 มีโอกาสออกกลางคันท่ำกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีถึง 20 เท่า
5. ขาดความผูกพันทางวิชาการและความผูกพันทางสังคม ซึ่งความผูกพันเหล่านี้เป็นตัวทำนายที่ดีต่อการออกกลางคันของนักเรียนหลังจากที่ได้ควบคุมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและภูมิหลังทางสังคมแล้ว

จากข้อมูลที่ปรากฏนี้แสดงให้เห็นว่า ในประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชียและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ล้วนประสบปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนทั้งสิ้น อาจแตกต่างกันไปตามภูมิภาคและสภาพท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตาม ก็สามารถสรุปปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนว่ามีดังนี้คือ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่ำ นักเรียนมีการขาดเรียนสูง ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนต่ำ ขาดความผูกพันทางวิชาการ ขาดความผูกพันทางสังคมและโรงเรียน

รัมเบอร์เกอร์ และพาลาร์ดี (Rumberger & Palardy, 2005, p. 5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคะแนนทดสอบ อัตราการออกกลางคัน และอัตราการย้าย ที่เป็นตัวบ่งชี้ทางเลือกของผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างตัวบ่งชี้ของผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ คะแนนทดสอบ อัตราการออกกลางคัน และอัตราการย้ายที่แตกต่างกัน วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนจำนวน 14,199 คน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสำรวจระยะยาวของการศึกษาแห่งชาติในปี ค.ศ. 1988 ด้วยโมเดล Hierarchical Linear ผลการวิจัยสนับสนุนความคิดของทางเลือกของประสิทธิผลโรงเรียนว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผลในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน (ความก้าวหน้าทางวิชาการ) ไม่จำเป็นต้องลดอัตราการออกกลางคัน ความเป็นจริงคือเมื่อควบคุมปัจจัยนำเข้าด้านตัวนักเรียนแล้ว ข้อค้นพบที่ปรากฏแสดงว่าผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเป็นตัวแปรที่มีผลต่ออัตราการออกกลางคัน แต่การแปรผันที่สามารถนำมาพิจารณาได้คืออัตราการย้าย นอกจากนั้นลักษณะของโรงเรียนซึ่งสนับสนุนผลการปฏิบัติงานในพื้นที่หนึ่ง บางครั้งอาจไม่สนับสนุนผลการปฏิบัติงานในพื้นที่อื่นด้วย ข้อค้นพบที่ได้นี้ยืนยันว่าควรนำคะแนนทดสอบ อัตราการออกกลางคัน และอัตราการย้ายมาใช้พิจารณาผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า มีแนวทางในการคำนวณอัตราของการออกกลางคันเพื่อกำหนดนิยามที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางของการคิดที่แตกต่างกัน เช่น อัตราแบบเหตุการณ์แสดงจำนวนของนักเรียนซึ่งออกจากโรงเรียนมัธยมในแต่ละปีและเปรียบเทียบกับหลายปีก่อนหน้านั้น อัตราทางสถิติเป็นอัตราสะสมที่สูงกว่าอัตราแบบเหตุการณ์มาก ซึ่งจะบ่งบอกถึงสัดส่วนของประชากรซึ่งไม่จบการศึกษาและไม่ได้ลงทะเบียนที่เวลาที่กำหนด อัตราแบบกลุ่มจะอธิบายจำนวนผู้ออกกลางคันจากกลุ่มอายุเดียวหรือระดับเฉพาะของนักเรียนตลอดช่วงเวลา อัตรานักเรียนที่จบการศึกษาแสดงว่าร้อยละของทุกคนที่มีอายุ 21 – 22 ปี ซึ่งจบการศึกษาโดยได้รับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรที่เหมาะสม ทั้งนี้ North Carolina Department of Public Instruction (2005 cited in Anderson, 2007, p. 15) ได้อธิบายเสริมว่า นักเรียนที่ออกกลางคัน หมายถึง บุคคลที่ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนปัจจุบัน ไม่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือมีลักษณะดังเช่นย้ายไปเรียนที่โรงเรียนอื่น ขาดเรียนเป็นบางครั้งจากการถูกพักการเรียนหรือเจ็บป่วย

จากการศึกษาของ ศูนย์บริการเยาวชน สำนักงานการศึกษาออสแอนเจิลิส (cited in Woods, 2006, p. 2) กล่าวว่า การขาดเรียนของนักเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่ขยายออกไปจากโรงเรียนและส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนเอง ครอบครัวและชุมชน เพราะการขาดเรียนเป็นตัวทำนายความไม่รับผิดชอบที่มีอำนาจสูง ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่ไม่อยู่ในโรงเรียนในเวลาปกติไม่มีโอกาสที่จะก่อ

อาชญากรรมในชุมชนได้ เช่น การทำลายทรัพย์สินสาธารณะ ขโมยของตามร้านค้า และการวาดภาพที่ไม่เหมาะสมบนกำแพงหรือที่สาธารณะ ในแต่ละครั้งที่มีการจับกุมวัยรุ่นที่ตระเวนบนท้องถนน การขโมยของตามร้านค้าจะลดลงไปถึงร้อยละ 60 ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีสารสนเทศที่บ่งชี้แนวโน้มของการขาดเรียนอันจะไปสู่การออกกลางคัน ดังเช่น

1. นักเรียนในเมืองใหญ่มีโอกาสออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษามากกว่าเยาวชนในชนบทสองเท่า
2. นักเรียนที่เปลี่ยนแผนการเรียนหรือย้ายโรงเรียนโดยไม่มีเหตุผลที่แท้จริงมีโอกาสออกกลางคันมากกว่าสองเท่าขึ้นไป
3. ไม่มาเรียนโดยไม่มีเหตุผลอย่างน้อยครั้งละ 10 วัน
4. ถูกควบคุมตัวในสถานพินิจหรือสถานกักกัน
5. ออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่น

เมื่อพิจารณาลักษณะร่วมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียนที่มาพร้อมกับการขาดเรียน ดังที่ สมพร สุทัศน์ (2541, หน้า 84-85) พบว่าการขาดเรียนของนักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับนั้น นักเรียนที่ออกกลางคันมีเหตุผลสำคัญหลายด้าน ในบางกรณีก็อาจได้รับความเห็นชอบของบิดามารดา ได้แก่ การหยุดเพื่อรักษาจากการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ ต้องช่วยผู้ปกครองดูแลน้องหรือทำงานหารายได้มาช่วยเหลือครอบครัว หรือต้องประกอบอาชีพเนื่องจากขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู

การขาดเรียนเป็นปัญหาซึ่งที่ขยายตัวออกนอกพื้นที่จากโรงเรียนเพราะว่าส่งผลต่อตัวนักเรียน ครอบครัว และชุมชน โดย เดคคัลบ์ (DeKalb, 1999) กล่าวว่า การขาดเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเองเพราะนักเรียนที่ขาดเรียนจะเรียนไม่ทันเพื่อนในชั้นเรียน นำไปสู่โอกาสที่จะเสี่ยงต่อการไม่จบการศึกษา และการออกกลางคันในที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ โรบินส์ และแรตคลิฟฟ์ (Robins & Ratcliff, 1978, p. 68) พบว่านักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย ๆ ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จะมีโอกาสที่จะไม่สำเร็จการศึกษา ร้อยละ 75 ซึ่งการไม่จบการศึกษานี้ทำให้ศักยภาพของการเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพลดลงและได้รับผลอื่น ๆ เช่น รายได้ ในอนาคตลดลงตามไปด้วย

จากการศึกษาของ แกร์รี่ (Garry, 1996, p. 62) พบว่า การขาดเรียนเป็นตัวทำนายที่มีอำนาจมากต่อเหลวไหลหรือความไม่รับผิดชอบต่อการเรียน โดยพบว่านักเรียนที่ไม่เข้าเรียนในเวลาเรียนปกติมีโอกาสที่จะก่ออาชญากรรมหรือปัญหาในสังคม ดังเช่น การทำลายของ การขโมยของตามร้านค้า และการรีดไถ เมื่อมีการปราบปรามนักเรียนที่ขาดเรียนบนท้องถนน ก็ปรากฏผลว่าการจับกุมผู้ขโมยของตามร้านค้าลดลงถึงร้อยละ 60

นอกจากนี้ยังมีลักษณะหรือพฤติกรรมสำคัญที่ควรนำมาศึกษาด้วย ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 20) ได้ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน พบว่า มีพฤติกรรมร่วมของการออกกลางคัน ดังเช่น ฐานะยากจน อพยพตามผู้ปกครอง มีปัญหาครอบครัว มีปัญหาในการปรับตัว หาเลี้ยงครอบครัว สมรสแล้วหรือตั้งครรภ์ เจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุ ถูกจับเพราะต้องคดีความหรือถูกคุมตัวในสถานพินิจ ถูกคุมประพฤติ หรือ พักรักษาตัวจากการติดยาเสพติด และอื่น ๆ และ สติลล์เวล (Stillwell, 2009, p.1) ได้กำหนดนิยามว่า การออกกลางคันคือนักเรียนที่ไม่ได้ลงทะเบียนในช่วงเริ่มต้นของปีการศึกษาปัจจุบัน และไม่จบการศึกษา ทั้งนี้ไม่รวมถึงนักเรียนที่ย้ายไปโรงเรียนอื่น เสียชีวิต ย้ายไปต่างประเทศ หรือเจ็บป่วย

ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงนิยามของการออกกลางคัน จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้บ่งชี้ว่า การขาดเรียนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการออกกลางคันอย่างใกล้ชิดจนแทบจะสามารถบ่งชี้ถึงแนวโน้มที่นักเรียนคนนั้นจะออกกลางคันโดยสมบูรณ์ได้ในที่สุด นั่นคือนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อยครั้งโดยมีเหตุผลจำเป็น เช่น ต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ เจ็บป่วย หรือย้ายติดตามผู้ปกครอง หรือขาดเรียนโดยไม่จำเป็น เช่น หนีเรียน หรือถูกพักการเรียน ล้วนบ่งชี้หรือสามารถทำนายถึงระดับที่นักเรียนคนนั้นมีโอกาสที่จะออกกลางคันสูง นักเรียนที่ขาดเรียนมากย่อมมีโอกาที่จะออกกลางคันสูง โดย สมิงค์ และเฮลบรินน์ (Smink & Heilbrunn, 2005, p. 13) กล่าวว่า การขาดเรียน หมายถึง นักเรียนในวัยการศึกษาภาคบังคับที่ต้องเข้าเรียนในเวลาเรียนปกติ แต่ไม่ได้เข้าเรียนโดยปราศจากเหตุผลที่สมควรในวันเรียนปกติ และอาจเกิดอาการ “ขาดเรียนเรื้อรัง” เมื่อมีการไม่ได้เข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 10 ของเวลาเรียนทั้งหมด หรือมากกว่าวันที่ต้องเรียนตามปกติปีการศึกษาละ 180 วัน

เมื่อประกอบกับการนิยามของ วู้ด (Wood, 2006, p. 1) ที่กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนออกจากโรงเรียนก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ กับการให้นิยามของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 9-10) และ กษมา วรธรรม ณ อยุธยา (2550, หน้า 32) ที่ได้นิยามการออกกลางคันไว้ว่า การออกกลางคันคือการที่นักเรียนต้องออกจากระบบโรงเรียนก่อนเรียนจบหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนโดยสมบูรณ์ คือนักเรียนที่โรงเรียนจำหน่ายออกจากทะเบียนนักเรียนโดยไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ทั้งนี้ไม่รวมถึงการจำหน่ายออกจากทะเบียนนักเรียนเพราะเหตุย้ายไปเรียนที่โรงเรียนอื่น ซึ่งในกลุ่มนี้เป็นนิยามตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ และ 2) นักเรียนกลุ่มที่ออกกลางคันยังไม่สมบูรณ์ เป็นนักเรียนกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงหรือที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน คือนักเรียนที่โรงเรียนยังไม่ได้จำหน่ายออกจากทะเบียน แต่มีโอกาเสี่ยงที่จะออกกลางคันด้วยการขาดเรียนบ่อย ๆ และมีลักษณะสำคัญอื่น ๆ

ประกอบด้วย ดังเช่น ถูกจับเพราะต้องคดีความหรือถูกคุมตัวในสถานพินิจ ถูกคุมประพฤติ เจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุ สมรสแล้วหรือตั้งครรภ์ และรักษาตัวจากการติดยาเสพติด เด็กในกลุ่มเสี่ยงนี้จะขาดเรียนและออกกลางคันไปในที่สุด นักเรียนกลุ่มนี้คือกลุ่มที่ต้องป้องกันไม่ให้ออกกลางคัน ซึ่งสามารถจำแนก ออกได้ 3 ลักษณะคือ

1. กลุ่มนักเรียนที่ขาดเรียนเพราะมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนบางประการ เช่น ขาดเรียน เพราะขาดปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการเรียน มีปัญหาด้านจิตใจ ซึ่งคาดได้ว่ามีโอกาสที่จะขาดเรียนมากขึ้นในอนาคต

2. กลุ่มที่เริ่มหยุดเรียน เป็นนักเรียนกลุ่มที่ขาดเรียน โดยไม่มีเหตุผล จาก 1 – 2 วันในแต่ละสัปดาห์ติดต่อกันไปเป็นเดือน

3. กลุ่มที่หยุดเรียนต่อเนื่อง เป็นกลุ่มนักเรียนที่ขาดเรียนเป็นประจำโดยขาดเรียนต่อเนื่องกันมากกว่า 10 วันในแต่ละเดือนจนถึง 3 เดือนขึ้นไป

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดนิยามของ การออกกลางคัน โดยใช้แนวทางนิยามจากนักเรียนในกลุ่มที่ 2 คือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน คือกลุ่มนักเรียนที่โรงเรียนยังไม่ได้จำหน่ายออกจากทะเบียน โดยกำหนดว่า การออกกลางคันหมายถึง แนวโน้มที่บ่งชี้โอกาสที่นักเรียนตัดสินใจจะออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับอย่างสมบูรณ์ โดยมีลักษณะบ่งชี้การตัดสินใจคือพฤติกรรมขาดเรียนตามระยะเวลา 3 ระดับคือ 1) เริ่มหยุดเรียน โดยไม่มีเหตุผล จาก 1 – 2 วันในแต่ละสัปดาห์ถึงติดต่อกันไม่เกิน 10 วัน 2) หยุดเรียนต่อเนื่องมากกว่า 10 วันในแต่ละเดือนจนถึงไม่เกิน 3 เดือน และ 3) หยุดเรียนต่อเนื่องมากกว่า 3 เดือนขึ้นไป วัดได้โดยการตรวจสอบพฤติกรรมขาดเรียนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมออกกลางคันประกอบด้วยเหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ ฐานะยากจน อพยพตามผู้ปกครอง มีปัญหาครอบครัว มีปัญหาในการปรับตัว หาเลี้ยงครอบครัว ถูกจับเพราะต้องคดีความหรือถูกควบคุมตัวในสถานพินิจ ถูกคุมประพฤติ เจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุ สมรสแล้วหรือตั้งครรภ์ หรือพักรักษาตัวจากการติดยาเสพติด

ผลกระทบและความสูญเสียทางการศึกษาที่เกิดจากการออกกลางคัน

จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันไม่ใช่ประเด็นที่แท้จริง แต่จุดที่สำคัญคือ โลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและระบบการทำงานในปัจจุบัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้รับผิดชอบต้องไม่ปล่อยให้มีการออกกลางคัน ซึ่งในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเลย (Carson, Huelskamp, & Woodall, 1991, p. 32) ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่ต้องออกกลางคันนั้นมีหลายประการ (Woods, 2006, p. 2; สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 1) ดังนี้

1. การออกกลางคันของนักเรียนทำให้นักเรียนไม่มีงานทำหรือได้ทำงานที่มีรายได้ต่ำกว่าความสามารถของตน หรือมีผลตอบแทนต่ำ (Rumberger, 1987, p. 105) หรือมีรายได้ที่แตกต่างกันระหว่างผู้ออกกลางคันกับประชากรทั่วไป ถ้าจำนวนของผู้ออกกลางคันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโอกาสทางการจ้างงานมีจำกัดเพราะสิ่งจำเป็นสำหรับการจ้างงานในปัจจุบันประกอบด้วยการอ่านหนังสือได้ มีการศึกษาสูง ทักษะทางเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้น และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. อัตราเพิ่มของพฤติกรรมเสี่ยง เช่น กิจกรรมทางเพศก่อนวัยอันควร การตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อย อาชญากรรม ความไม่รับผิดชอบ ความรุนแรง การติดยาและเหล้า และการฆ่าตัวตาย พบว่ามีความสัมพันธ์กับผู้ที่ถูกออกกลางคันในระดับสูง

3. ในการเปลี่ยนแปลงทางภาคการผลิต ทำให้เกิดความต้องการแรงงานทั้งฝีมือและมีการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ที่มีการศึกษาดำและเป็นแรงงานไร้ฝีมือได้รับความกดดันจากการจ้างงานมากขึ้น โอกาสทางความก้าวหน้าของแรงงานที่ไม่มีทักษะในงานและมีรายได้ต่ำย่อมมีแนวโน้มลดลง

4. ผู้ออกกลางคันมีโอกาสที่จะเป็นภาระของสังคมตลอดชีวิตมากกว่าประชากรอื่น ๆ เพราะทำให้ประเทศต้องรับภาระค่าใช้จ่ายทางสังคมมากขึ้น ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาเคยสำรวจพบว่า รัฐต้องจัดสรรงบประมาณจากรายได้ประจำปีถึงปีละ 3.2 พันล้านเหรียญสหรัฐเพื่อช่วยเหลือ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 1) ในขณะที่ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการศึกษาวิจัยเรื่องการสูญเสียทางเศรษฐกิจ: ผลกระทบจากการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษามีจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันรวมกัน 34,774 คน คิดเป็นร้อยละ 1.55 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากการลงทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ มากมายถึง 2,628,303,110.32 บาท (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 7)

ถ้าคำนวณสัดส่วนระหว่างความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากการลงทุนดังกล่าวกับจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคัน จะพบว่าจะเกิดความสูญเสียประมาณ 75,582 บาทต่อนักเรียนหนึ่งคน ถ้าเปรียบเทียบกับข้อมูลในปัจจุบันจะพบว่าจะเกิดความสูญเสียถึง 9,041,622,701 บาท ซึ่งนับว่าเป็นมูลค่ามหาศาลที่ประเทศชาติต้องเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ และยังก่อผลเสียหายไปในอนาคตข้างหน้าอีกด้วย

จากผลทั้ง 4 ประการที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้รัฐต้องรับภาระค่าใช้จ่ายทางสังคมต่อปัญหาการออกกลางคันเพิ่มขึ้น รวมไปถึงแรงงานทักษะต่ำ ผลผลิตที่ได้ต่ำกว่าภาษีที่เสียไป และการช่วยเหลือของรัฐ ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม ซึ่งจากการศึกษาของ สำนักงาน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2543, บทคัดย่อ) พบว่า อัตราผลตอบแทนจากการทำงานของกลุ่มที่ไม่ออกกลางคันสูงกว่ากลุ่มผู้ออกกลางคันถึงสองเท่า และก่อให้เกิดความสูญเสียจากการออกกลางคันโดยรวมถึง 2,628,303,110.32 บาท แสดงให้เห็นว่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการออกกลางคันสูงกว่าที่คาดไว้มาก และผลสืบเนื่องนี้มากกว่าการสูญเสียทางเศรษฐกิจตามธรรมดา และไม่ว่าผลของมันจะรุนแรงเพียงใดก็ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจมากขึ้น

ความสูญเสียทางการศึกษาสามารถมองได้ 2 กรณีคือ ความสูญเสียภายใน และ ความสูญเสียภายนอก (ศิริชัย ชินะดังกูร, 2526, หน้า 19; ลำเพย สนธิ, 2540, หน้า 22) ความสูญเสียภายในหมายถึงความสูญเสียที่เกิดจากประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาเอง ซึ่งสามารถดูได้จากตัวชี้วัด ดังเช่น อัตราการซ้ำชั้น การออกกลางคัน การใช้เวลาเรียนมากกว่าปกติ ส่วนความสูญเสียภายนอกหมายถึงความสูญเสียเปล่าอันเนื่องมาจากการที่จบการศึกษาแล้วไม่มีงานทำหรือว่างงาน ซึ่งวัดได้จากดัชนีอัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษา หรือการทำงานต่ำกว่าความรู้ความสามารถที่สำเร็จการศึกษา หรือวัดได้จากอัตราการไม่รู้หนังสือ ทั้งนี้ความสูญเสียทางการศึกษามีความเกี่ยวข้องในทางผกผันกับประสิทธิภาพภายในระบบการศึกษาหลายประการ

ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดความสูญเสียจากปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวด้วยการป้องกันมิให้นักเรียนออกกลางคันจาก โรงเรียน ส่วนในกรณีที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วก็ต้องติดตามให้นักเรียนกลับมาเข้าเรียน ซึ่งอาจใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น การศึกษานอกระบบ การเปลี่ยนสถานศึกษา หรือโรงเรียนทางเลือก ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 19) ได้กำหนดแนวคิดสำคัญในการแก้ปัญหาไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. รูปแบบในการแก้ไขปัญหาต้องหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และนักเรียนแต่ละคน ตลอดจนต้องเข้าถึงนักเรียนโดยตรงได้ง่าย
2. เน้นการทำงานอย่างครบวงจร ทั้งการป้องกัน การแก้ไขปัญหาบนฐานข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องในสังคม ได้แก่ โรงเรียน ครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือร่วมใจป้องกันและแก้ไขปัญหา ต้องใช้ความรัก ความเอื้ออาทร การเอาใจใส่และให้การดูแลช่วยเหลือด้วยความอบอุ่นไว้วางใจ มั่นใจในตนเอง และการพัฒนาอย่างมั่นคง
4. ใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน พัฒนาเต็มตามศักยภาพและพัฒนาทักษะชีวิต

จะเห็นได้ว่า การออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก่อให้เกิดความสูญเสียต่อตัวนักเรียนเอง สังคม และประเทศชาติหลายประการ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยเฉพาะโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติจะต้องหาทางป้องกันและแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนเพื่อมิให้เกิดความสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน

แม้ว่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับการออกกลางคันมาหลายปีแล้วก็ตาม แต่องค์ความรู้ที่มีอยู่ยังมีขีดจำกัดเนื่องจากการวิจัยที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเชิงบรรยายหรือเชิงสหสัมพันธ์ที่ระบุความสัมพันธ์ระหว่างการออกกลางคันกับลักษณะทางประชากร ลักษณะทางสังคม ลักษณะทางจิตวิทยา และลักษณะทางจิตวิทยาสังคม จุดอ่อนของการวิจัยประกอบด้วยการนิยามที่กำกวมของการออกกลางคัน การขาดกลุ่มควบคุม การขาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานนั้นสำหรับการประมาณการเพื่อสรุปรวมเป็นประชากรของโรงเรียน และขาดกรอบทฤษฎีทางการวิจัยของกระบวนการออกกลางคัน (Tinto, 1975, p. 91; Munro, 1981, p. 133)

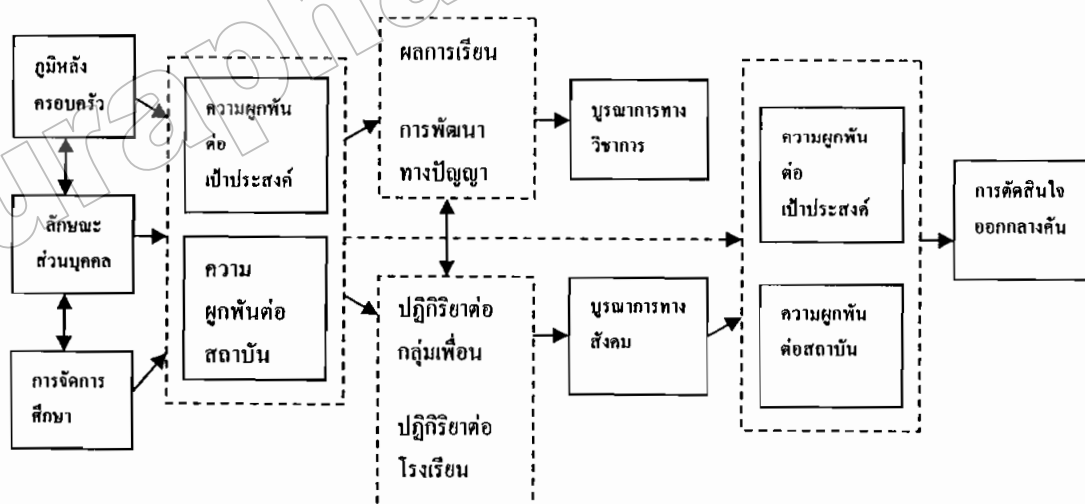
จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยของการออกกลางคันของนักเรียนพบว่า การออกกลางคันได้รับผลกระทบหรืออิทธิพลจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องและซับซ้อนกันหลายประการ (Tyler & Lofstrom, 2009, p. 77) และไม้อาจแยกออกจากกันได้ และในทางกลับกัน และผลกระทบของการออกกลางคัน ก็อาจส่งผลโดยรวมต่อเศรษฐกิจและโครงสร้างทางสังคมโดยรวมได้ ประเด็นเหล่านั้นอาจประกอบด้วยความยากจน การไม่มีงานทำ การแข่งขันขึ้น บทบาทของครอบครัว ค่านิยมทางสังคม สวัสดิการทางสังคม การทารุณเด็ก และการติดยาเสพติด (Peck, Law, and Mills, 1987 cited in Woods, 2006, p. 6)

ในปัจจุบันได้นิยามอย่างระมัดระวังถึงความหมายและประเภทของการออกกลางคัน เพราะการออกกลางคันปรากฏขึ้นในการศึกษาหลายระดับ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรืออุดมศึกษา แต่จากการศึกษา ข้อมูลการศึกษาภาคบังคับเกี่ยวกับการออกกลางคันของนักเรียนในประเทศไทย จะพบว่าในช่วงชั้นที่ 1 และ 2 อันเป็นการศึกษาระดับประถมศึกษา มีการออกกลางคันเล็กน้อย แต่ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีนักเรียนออกกลางคันค่อนข้างมาก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 9)

วรรณกรรมจำนวนมากที่เกี่ยวกับการออกกลางคันและผลการเรียนต่ำได้ตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับสังคมทางวิชาการและปฏิสัมพันธ์ทางบวกในโรงเรียนว่ามีผลกระทบต่อการจบการศึกษา บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner, 1979, p. 22) ได้เสนอทฤษฎี

ระบบนิเวศน์ ที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนกับประสบการณ์ในโรงเรียนที่จะสามารถสร้างบรรยากาศทางบวกสำหรับการจบการศึกษา โดยสร้างความเชื่อมโยงการพัฒนาของนักเรียนในสังคมที่มีความห่วงใยเป็นลักษณะที่จำเป็นต่อความสามารถของนักเรียนที่คงอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก ปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อความสำเร็จของนักเรียนมีสองประกอบ ประการแรกนักเรียนต้องรู้ว่าผู้ใหญ่ให้ความรักต่อพวกเขาอย่างไม่มีเงื่อนไข และประการที่สองนักเรียนต้องใช้เวลาไปกับกิจกรรมที่มีความหมายกับผู้ใหญ่เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมเชิงบวก

การออกกลางคันเป็นปัญหาที่มีสาเหตุหลายประการ ซึ่งทฤษฎีเริ่มแรกของการออกกลางคันเป็นแนวคิดของ ทินโต (Tinto, 1975, p. 95) ที่ได้เสนอทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ของทินโต (Tinto's Interactionalist Theory) ที่แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจการออกกลางคันของนักเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบที่เชื่อมโยงคุณลักษณะของแต่ละบุคคลเข้ากับสถาบัน ซึ่งแสดงถึงการคงอยู่ โดยอธิบายว่าปัจจัยนำเข้าคือ ภูมิหลังของครอบครัว ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน และการจัดการศึกษาของโรงเรียนส่งผลต่อความผูกพันต่อเป้าประสงค์ และความผูกพันต่อสถาบัน โดย ความผูกพันทั้งสองด้านจะส่งผลไปยังระบบทางวิชาการคือผลการเรียน และการพัฒนาทางสติปัญญา และระบบสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและความสัมพันธ์กับโรงเรียน ซึ่งระบบทางวิชาการนี้จะไม่มีอิทธิพลส่งผลต่อการบูรณาการทางวิชาการ ส่วนระบบสังคมจะส่งผลต่อการบูรณาการทางสังคม แล้วส่งผลต่อไปยังความผูกพันต่อเป้าประสงค์ และความผูกพันต่อสถาบัน และการตัดสินใจที่จะออกกลางคันในที่สุด ดังที่แสดงในภาพที่ 4

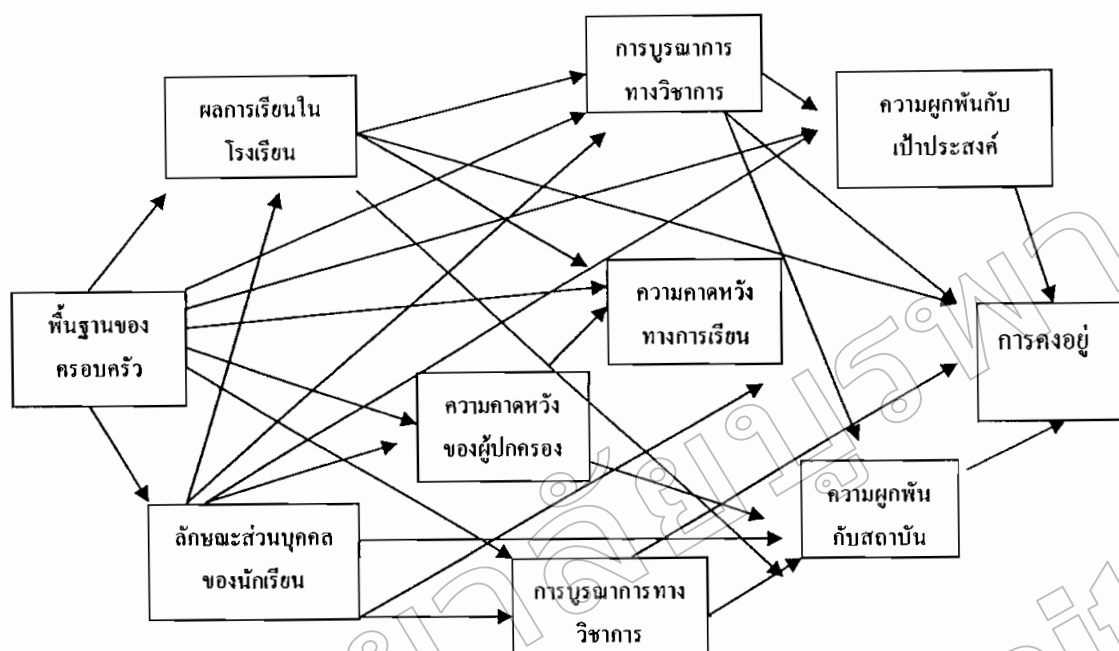
ภาพที่ 4 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ของทินโต (Tinto's Interactionalist Theory) (Tinto, 1975, p. 91)

พาสคาเรลลา, เทเรนซินี และวูลเฟิล (Pascarella, Terenzini, & Wolfe, 1986, pp. 12-15)

ได้ตรวจสอบโมเดลของ ทินโต กับนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยไซราคิวส์ (Syracuse University) ผลการวิจัยสนับสนุน โมเดลการออกกลางคนของ ทินโต คือพบว่าการบูรณาการทางวิชาการและสังคมสามารถทำนายการคงอยู่หรือออกกลางคันได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับ นอร์ดควิสต์ (Nordquist, 1993, p. 45) ที่ประเมินโมเดลของทินโต โดยตรวจสอบการรับรู้ถึงประสบการณ์ของนักศึกษาที่ออกกลางคัน และการตัดสินใจออกจากโรงเรียนด้วยการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ออกกลางคัน จำนวน 18 คน จากมหาวิทยาลัยยูทาห์ (Utah University) ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของโมเดลส่งผลต่อการออกกลางคันของนักศึกษา และพบว่านักศึกษาผู้ออกกลางคันถูมองว่าแยกตัวจากเพื่อนในลักษณะของการโดดเดี่ยวและไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน

มุนโร (Munro, 1981, p.133) ได้นำโมเดลของ ทินโต ไปทดสอบด้วยสถิติการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ จากการศึกษาในระยะยาวจากปี พ.ศ. 2515 ทำให้เกิดโมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคัน โดยพบว่าลักษณะของนักเรียนก่อนเข้าวิทยาลัยสามารถทำนายการบูรณาการทางสถาบันได้ แต่ไม่ส่งผลโดยตรงต่อการออกกลางคัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการของนักเรียนไปสู่สภาพแวดล้อมทางวิชาการมีผลสำคัญต่อการออกกลางคันมากกว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการไปสู่สภาพแวดล้อมทางสังคม ความผูกพันของนักเรียนไปสู่เป้าประสงค์ที่จะสำเร็จการศึกษาส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจที่จะคงอยู่ในโรงเรียน ดังที่แสดงให้เห็นในภาพที่ 5

เทเรนซินี, พาสคาเรลลา, ซีโอฟีลลิด และโลแรง (Terenzini, Pascarella, Theophilides & Lorang, 1983, p. 12) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความตรงเชิงทำนายของทฤษฎีการออกกลางคันของนักศึกษาวิทยาลัยด้วยการวิเคราะห์หัตถิพลเส้นทาง โดยศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียนและประสบการณ์การลงทะเบียนเรียน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยได้รับกลับคืนมาจากนักศึกษาปีหนึ่ง 1,105 ฉบับ และนักศึกษาหลังปีที่หนึ่งจำนวน 723 ฉบับ โดยศึกษาตัวแปร ดังนี้ ลักษณะของภูมิหลัง ประกอบด้วย ภูมิหลังของครอบครัว ลักษณะส่วนบุคคล และผลการเรียนก่อนเข้าวิทยาลัย ความปรารถนาทางวิชาการ ความผูกพันที่จะเรียนอยู่ในวิทยาลัย การบูรณาการทางวิชาการและสังคม ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานก่อนหน้านี้และความคาดหวังทางทฤษฎี ผลการวิจัยพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับของความผูกพันกับเป้าประสงค์และสถาบัน และความผูกพันต่อสถาบันมีอิทธิพลทางบวกต่อการคงอยู่ของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับระดับของความผูกพันต่ำกับการสำเร็จการศึกษา

ภาพที่ 5 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุการออกกลางคันของ มุนโร (Munro, 1981, p.135)

แอสติน (Astin, 1984, p. 297) ได้เสนอทฤษฎีสิ่งที่เชื่อมโยงกับนักเรียน (Theory of Student Involvement) โดยให้ความหมายว่าสิ่งที่เชื่อมโยงกับนักเรียนหมายถึงความกระตือรือร้นทางร่างกายและจิตใจที่ทุ่มเทกับประสบการณ์ทางวิชาการ โดยมีข้อตกลงพื้นฐาน 5 ประการคือ

1. สิ่งที่เชื่อมโยง หมายถึง การทุ่มเทความกระตือรือร้นทางกายและใจต่อจุดประสงค์ ซึ่งเป็นจุดประสงค์ทั้งประสบการณ์ทางวิชาการและจุดประสงค์เฉพาะ
2. สิ่งที่เชื่อมโยงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือนักเรียนที่มีความแตกต่างกันจะแสดงออกถึงระดับสิ่งเชื่อมโยงที่เปลี่ยนผันไปต่อจุดประสงค์หนึ่ง ๆ และนักเรียนคนหนึ่งจะแสดงให้เห็นถึงระดับการแปรผันของสิ่งที่เชื่อมโยงในเวลาที่แตกต่างกันไป
3. สิ่งที่เชื่อมโยงเป็นลักษณะทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ แนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้แบบดั้งเดิมให้วิธีการวัดสิ่งที่เชื่อมโยง แต่ในขณะเดียวกันประสิทธิผลเชิงปริมาณของกิจกรรมก็สามารถวัดได้เช่นเดียวกัน
4. การเรียนรู้ของนักเรียนและการพัฒนาส่วนบุคคลเชื่อมโยงโดยตรงกับสิ่งเชื่อมโยงทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ
5. ประสิทธิภาพของนโยบายการศึกษาที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสมรรถนะของนโยบายหรือการปฏิบัติเพื่อเพิ่มสิ่งที่เชื่อมโยงกับนักเรียน

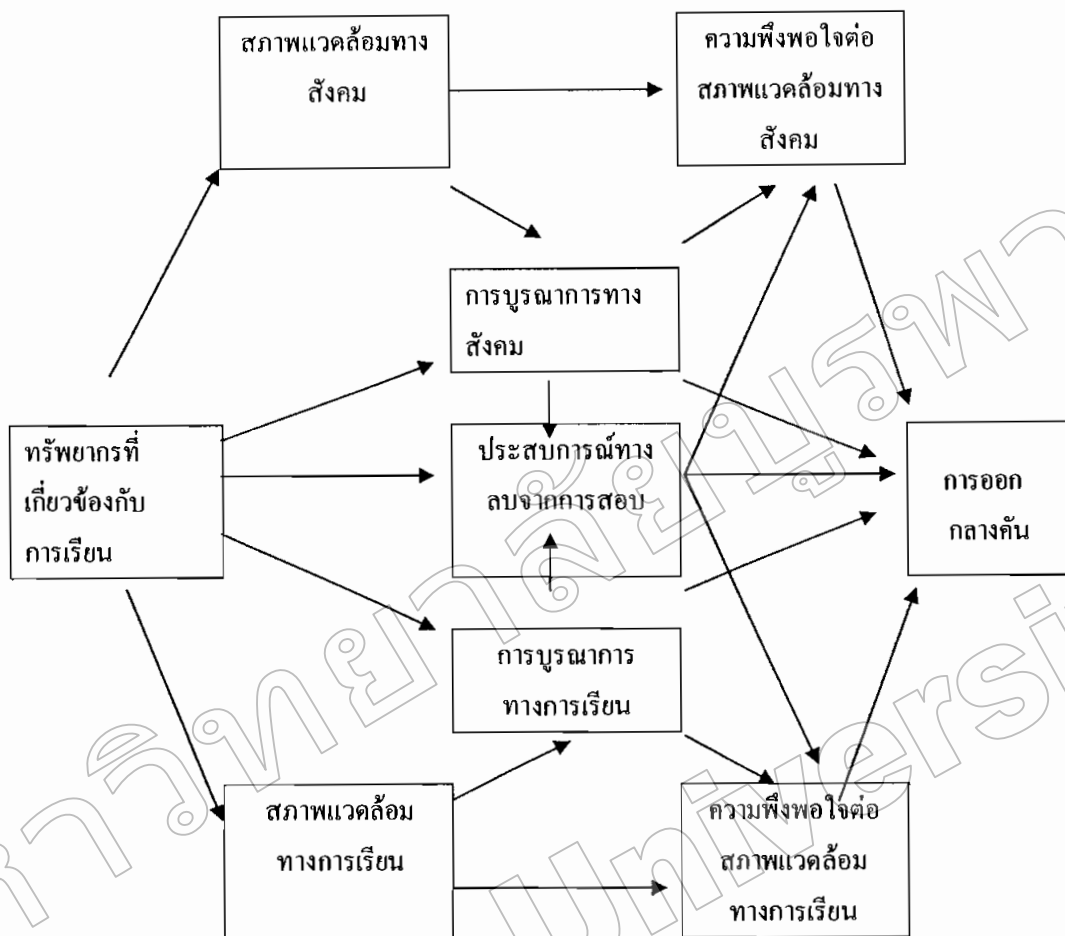
ข้อตกลงพื้นฐาน 2 ข้อหลังนี้เป็นหลักสำคัญของการสร้างนโยบายที่มีประสิทธิภาพที่รับรองเชิงประจักษ์ได้ และพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันว่า การออกกลางคันของนักเรียนขึ้นอยู่กับภูมิหลังส่วนบุคคล และประสบการณ์ทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อระดับการคงอยู่ของนักเรียนด้วยเช่นกัน จากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุคูณด้วยลักษณะ 53 ประการจากตัวแปรต้น 110 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยทำนายที่ดีที่สุดคือผลการเรียนของนักเรียน และความสามารถทางวิชาการ นอกนั้นปัจจัยนำเข้าที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคัน ได้แก่ ระดับความต้องการ ภูมิหลังทางศาสนา รายได้และการเงิน เจตคติต่อการเรียน และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และแนวโน้มการออกกลางคันต่ำเกี่ยวข้องกับการเป็นคนเชื้อชาติขาว และคนตะวันออก การเป็นตัวแทนที่ชนะการแข่งขันจดหมายของโรงเรียน และการวางแผนเข้าเรียนต่อมากกว่าหนึ่งโรงเรียน และรวมถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียนด้วย (Astin, 1984, p. 297)

เคอร์รี่ (Curry, 2001, p. 3) ศึกษาเกี่ยวกับการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยอาฮัส (University of Aarhus) โดยดัดแปลงโมเดลของ ทินโด เสียใหม่ให้สอดคล้องเหมาะสมกับการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยการศึกษาการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ด้วยตัวแปรสังเกตได้ที่เริ่มต้นด้วยตัวแปรทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ซึ่งจะส่งผลไปยังสภาพแวดล้อมทางสังคม การบูรณาการทางสังคม ประสบการณ์ทางลบจากการสอบ การบูรณาการทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมทางการเรียน

ในด้านของสภาพแวดล้อมทางสังคม ส่งผลไปยังความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม และการบูรณาการทางสังคม ซึ่งการบูรณาการทางสังคมส่งผลทางอ้อมผ่านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม และส่งผลโดยตรงไปยังการออกกลางคัน

ในขณะที่ ประสบการณ์ทางลบจากการสอบซึ่งได้รับอิทธิพลจากการบูรณาการทางสังคมจะส่งผลทางอ้อมผ่านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพแวดล้อมทาง การเรียน ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลโดยตรงไปยังการออกกลางคันด้วย

และสุดท้าย ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางการเรียนส่งผลไปยังการบูรณาการทางการเรียน ซึ่งการบูรณาการทางการเรียน ก็จะส่งทางอ้อมผ่านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียน และส่งผลโดยตรงไปยังการออกกลางคัน ดังที่แสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 โมเดลการออกกลางคันของเคอร์รี่ (Curry, 2001, p.4)

กรอสเส็ต (Grosset, 1995, p. 6) ศึกษาแนวคิดของโมเดลสมการโครงสร้างเพื่อทดสอบความแตกต่างในผลผลิตกระบวนการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาอเมริกันอัฟริกันจาก ภูมิภาคทางเศรษฐกิจสังคมต่างกัน โดยศึกษาจากนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนที่ลงทะเบียนเรียน จำนวน 315 คน โดยใช้ทฤษฎีของ ทินโต ประกอบด้วยตัวแปรนอกสององค์ประกอบคือ ความตั้งใจศึกษา และความผูกพันกับตัวแปรใน 3 องค์ประกอบได้แก่ การบูรณาการทางวิชาการ การบูรณาการทางสังคมและผลผลิตทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การบูรณาการทางวิชาการ และการบูรณาการทางสังคมมีผลทางบวกสูงต่อผลผลิตทางการศึกษาของนักเรียนทุกคน เมื่อไม่พิจารณาฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและส่งผลโดยตรงต่อความผูกพันกับเป้าประสงค์และความผูกพันต่อสถาบัน และการบูรณาการทางวิชาการส่งผลโดยตรงต่อการบูรณาการทางสังคม

จากการศึกษาโมเดลการออกกลางคันจากทฤษฎีตั้งต้นของ ทินโต (Tinto, 1975, p. 90) ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นโมเดลที่ศึกษาการออกกลางคันของ

นักศึกษาระดับวิทยาลัย แต่ก็สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษากับนักเรียนที่ออกกลางคันในระดับมัธยมศึกษาได้ (Mulroy, 2008, p.19) เมื่อประกอบกับงานวิจัยของ ลู (Liu, 2002, p. 4) ที่ได้แสดงให้เห็นว่า ทฤษฎีได้รับพัฒนาขึ้นไปตามทฤษฎีการวิเคราะห์ค่าสถิติมาเป็นการวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) ในที่สุด แต่ก็มีข้อจำกัดปรากฏขึ้นจากงานวิจัยในขั้นตอนแรกคือไม่มีการนิยามปฏิบัติการที่ชัดเจน (Liu, 2002, p.3) เนื่องจาก ทินโต ไม่ได้ตั้งใจที่จะกำหนดทฤษฎีเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) จึงไม่ได้กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการสำหรับตัวแปรต่าง ๆ ไว้ ดังนั้นในลำดับต่อมา งานวิจัยของ มุนโร (Munro, 1981) งานวิจัยของ เทเรนซินี, พาสคาเรลลา, ทีโอฟิลิดิส และโลแรง (Terenzini, Pascarella, Theophilides & Lorange, 1983) การวิจัยของ พาสคาเรลลา, เทเรนซินี และวูล์ฟเล (Pascarella, Terenzini, & Wolfe, 1986) งานวิจัยของ เคอร์รี่ (Curry, 2004) และลู (Liu, 2002) จึงได้กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรต่าง ๆ จึงทำให้สามารถนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบของตัวแปรเพื่อวิเคราะห์สถิติโมเดลสมการ โครงสร้างได้ในปัจจุบัน

สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง (2545) ศึกษาเรื่องการทำความเข้าใจการออกกลางคันในโรงเรียนเอกชนในประเทศไทย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะกรณีศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบปัจจัย กระบวนการ และการรับรู้ที่เกี่ยวกับการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในประเทศไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 1 รวมถึงเหตุผลของการออกกลางคันตามการรับรู้ของผู้ปกครอง ครู และทีมงานโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยนักเรียนที่ออกกลางคัน 6 คน ผู้ปกครองนักเรียนที่ออกกลางคัน 5 คน ครูและผู้เกี่ยวข้องใน โรงเรียน 4 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การตรวจสอบเอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนมีอัตราการออกกลางคันสูงในโรงเรียนทุกประเภท ปัจจัยเสริมของการออกกลางคัน จำแนกได้เป็น 4 กลุ่มคือ ภูมิหลังครอบครัว ลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ปัจจัยภายในโรงเรียน และปัจจัยภายนอกโรงเรียน นักเรียนที่อาศัยอยู่กับผู้ปกครองเดี่ยวหรือครอบครัวที่สอง และมีประวัติการซ้ำชั้นมีโอกาที่จะออกกลางคันสูง เพื่อนมีอิทธิพลสำคัญต่อการนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยง และออกกลางคัน รวมถึงการถูกกดขี่รังแกและปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยเป็นสาเหตุสำคัญของการออกกลางคันในปีแรก

เดอซอง (Deschamps, 1992, p. 15) ศึกษาการจบการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่จบการศึกษาส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อมดี ครอบครัวมีรายได้เพียงพอ มีบ้านที่มั่นคง มีความสำเร็จในโรงเรียน และมีความสำเร็จในการทดสอบ ซึ่งในผลการศึกษาของ สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง (2545) ก็พบว่าผู้ปกครองของนักเรียนที่

ออกกลางคันรับรู้ถึงเหตุการณ์การออกกลางคันของนักเรียนคล้ายกับที่นักเรียนรายงานครูและทีมงานเห็นด้วยกับเหตุผลที่นักเรียนให้ และจากการศึกษายังพบว่านักเรียนที่ออกกลางคันไม่ได้รับการนิเทศแนะนำอย่างเพียงพอในการศึกษาจากผู้ปกครอง จากข้อค้นพบว่าการออกกลางคันเป็นปัญหาสำคัญของการศึกษาไทยและสังคม จึงเสนอแนะให้มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาด้วยการเพิ่มวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางบวกในการปฏิรูปการศึกษา ปี 2542 ให้เป็นจริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แฮมมอนด์ (Hammond, 2007, p. 1) ที่ศึกษาปัจจัยเสี่ยงของการออกกลางคัน โดยการศึกษาสรุปงานวิจัยและศึกษาเชิงประจักษ์จากกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 3,250 โรงเรียนทั่วประเทศ ข้อค้นพบของการวิจัยคือ การออกกลางคันของนักเรียนสัมพันธ์กับปัจจัยหลายตัวแปรที่สามารถจำแนกออกเป็น 4 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านตัวนักเรียนเอง ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านชุมชน โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องจะมีมากกว่าหนึ่งตัวแปรขึ้นไป และถ้าผสมผสานปัจจัยหลายตัวก็จะมีขีดความสามารถในการทำนายสูงขึ้น

ดังนั้น การทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ของการออกกลางคันนี้ จำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านประกอบกับงานวิจัยในประเทศที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งทางตรงและทางอ้อมหลายปัจจัยด้วยกัน ดังเช่น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังของผู้ปกครอง ผลการเรียนเดิมของนักเรียน การบูรณาการทางวิชาการ การบูรณาการทางสังคม ความผูกพันกับเป้าหมาย ความผูกพันกับสถาบัน ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีของนักวิชาการและนักวิจัยในช่วงเวลาที่ผ่านมา มากำหนดเป็นแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีของ	ปี ค.ศ./พ.ศ.
Tinto	1975
Munro	1981
Pascarella, Terenzini & Wolfle	1986
Curry	2001
Liu	2002
Johnson, McGue & Iacano	2007
สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง	2545
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	2550

สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว (Socio-economic status)

ปัจจัยด้านครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่จะสนับสนุนให้นักเรียนจบการศึกษาและประสบความสำเร็จ การกระตุ้นการเรียนรู้ของครอบครัวที่ให้แก่เด็กแต่ละคนนั้นสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ดี โดยครอบครัวจะต้องมีการสื่อสารในระดับสูงอย่างมีเหตุมีผล มีความคาดหวังสำหรับความสำเร็จในการศึกษาและอาชีพ (Leuchovius, 2006) ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับการออกกลางคันในช่วงปี 1980 – 1990 สิริ (Sirin, 2005, cited in Anderson, 2007, p. 26) พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเป็นสิ่งที่สนับสนุนโดยตรงทั้งจากที่บ้าน และส่งผลทางอ้อมต่อต้นทุนทางสังคมและการเรียน และยังระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับตัวแปรอื่น ๆ ดังนี้คือ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวทำนายที่มีผลค่อนข้างต่ำต่อผลการเรียนของนักเรียน และพื้นฐานทางครอบครัว เช่น ระดับการศึกษา รายได้ มีความสัมพันธ์ทางลบต่อการออกกลางคันของนักเรียน

ทินโต (Tinto, 1975, pp. 99 - 100) ซึ่งเป็นคนแรกที่คิดค้นทฤษฎีเกี่ยวกับการคงอยู่และการออกกลางคันของนักเรียน ยืนยันเช่นเดียวกับนักวิชาการหลาย ๆ คน ว่า ภูมิหลังของครอบครัวซึ่งในปัจจุบันนี้จะใช้คำว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงผกผันต่อการออกกลางคันของนักเรียน นั่นคือ ถ้านักเรียนอยู่ในครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ดี ย่อมมีความเป็นไปได้ที่จะออกกลางคันมากกว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า แม้ว่าเด็กนักเรียนเหล่านี้จะมีความรู้พื้นฐานและสติปัญญาไม่แตกต่างกันก็ตาม

นอกจากนั้น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวยังมีอิทธิพลต่อผลผลิตทางการศึกษาและเป็นปัจจัยที่เชื่อว่าเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวประกอบด้วยการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพ และรายได้ (Tyler & Lofstrom, 2009, p. 85) และนักเรียนจำเป็นต้องทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวจะมีโอกาสออกกลางคันมาก โดยเฉพาะนักเรียนที่ต้องทำงานมากกว่า 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในทุกรูปแบบของงานจะเกิดผลทางลบค่อนข้างสูง ทั้งนี้ นักเรียนที่อาจต้องทำงานช่วยเหลือครอบครัวเพียงเล็กน้อยอาจจะไม่มีผลต่อการออกกลางคัน และอาจส่งผลดีต่อการเรียนได้ด้วย

สำหรับองค์ประกอบของสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมนั้น มุนโร (Munro, 1981, p. 134) ได้ให้นิยามของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวว่าหมายถึงดัชนีที่บ่งบอกถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและระดับทางสังคมของแต่ละครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดาลักษณะของบ้านเรือน เช่นเดียวกับ กลีสัน และไดนาสกี (Gleason & Dynarski, 2002, p. 21) ที่

เสนอภาพดั้งเดิมเกี่ยวกับการออกกลางคันซึ่งปรากฏในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงของการออกกลางคันว่ามี 5 ลักษณะดังเช่น ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ผลการเรียนรู้ที่โรงเรียน ลักษณะส่วนบุคคลหรือทางจิตวิทยา ความรับผิดชอบของผู้ปกครอง และลักษณะของโรงเรียนหรือเพื่อนใกล้เคียง โดยผลการเรียนในโรงเรียนที่ผ่านมามีความสัมพันธ์กับการออกกลางคัน รวมถึงผลเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ และจากจากการศึกษาของ จอห์นสัน แม็กกิว และเอียคาโน (Johnson, McGue, & Iacano, 2007, p. 540) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับผลการเรียนของนักเรียน พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการเรียนของนักเรียน และผลการศึกษาของ แฮมมอนด์ (Hammond, 2007, pp. 29-30) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการออกกลางคันของนักเรียนแล้วสรุปว่าระดับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีอิทธิพลมากกว่าปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการออกกลางคัน ดังเช่น ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ดังที่ปรากฏว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจนมีโอกาออกกลางคันมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดี Battin-Pearson, et al. (2000, p. 575)

จากนิยามที่กล่าวมาแล้วจะพบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเป็นระดับที่เป็นตัวบ่งชี้ของสถานภาพทางสังคมของครอบครัวของนักเรียนที่ออกกลางคันซึ่งสามารถวัดได้จากองค์ประกอบทางด้านการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ของครอบครัว

การศึกษาของผู้ปกครอง (Parent's Education)

การศึกษาของผู้ปกครองเป็นปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัวที่สำคัญมากปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับผลผลิตทางการศึกษาของนักเรียน

การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนมีระดับการศึกษาด้านนั้น จะเป็นผลให้ได้ทำงานที่มีค่าจ้างและผลตอบแทนต่ำ เป็นเหตุให้รายได้ของครอบครัวต่ำจนไม่สามารถนำมาสนับสนุนด้านการเรียนของบุตรได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การที่บิดามารดามีรายได้น้อย ทำให้ต้องใช้เวลาในการทำงานเกือบทั้งหมดจนไม่มีเวลาในการดูแลเรื่องการเรียนของบุตรและยังขาดความรู้ความสามารถทางวิชาการจนไม่สามารถให้คำแนะนำในด้านการเรียน เช่น การทำการบ้านของนักเรียนได้ ในขณะเดียวกัน บิดามารดาที่มีการศึกษายังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงไม่ให้การสนับสนุนด้านการเรียนของนักเรียนเท่าที่ควร (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540) ในทางกลับกัน พ่อแม่ที่มีอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้สูงกว่าจะสนับสนุนลูกให้มีการศึกษาที่ดี เนื่องจากพ่อแม่จะเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาที่จะช่วยให้ลูกของตนมีอาชีพดี และมีฐานะที่มั่นคงในอนาคตจึงพยายามชักจูงลูกให้เอาใจใส่ในการเรียน (บุรุศร์ งามจิตร, 2540, หน้า 39)

ในเรื่องระดับการศึกษาของผู้ปกครองนั้น ในประเทศต่าง ๆ ได้กำหนดระดับการศึกษาในระบบไว้แตกต่างกัน ในงานวิจัยของ เทเรนซินี, พาศาเรลลา, ซีโอฟิลลิค และโลแรง

(Terenzini, Pascarella, Theophilides, & Lorang, 1983, p.11) ได้นิยามคำว่า การศึกษาของผู้ปกครองไว้ว่าเป็นผลรวมของระดับการศึกษาอย่างเป็นทางการของผู้ปกครอง ที่วัดโดยใช้มาตราแบบอันดับ 7 อันดับ จาก “โรงเรียนสอนไวยากรณ์” ถึง “บัณฑิตศึกษา” แต่ในการจัดการศึกษาในประเทศไทย การศึกษาในระบบจะถูกจำแนกเป็นระดับ การศึกษาออกเป็นระดับได้ดังนี้คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญาและปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัย พบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการรักษาเด็กไว้ในโรงเรียน ทั้งในเรื่องของระดับและธรรมชาติของการสนับสนุนของครอบครัวมีผลต่อการคงอยู่ในโรงเรียนของนักเรียนดังเช่น ชีวิตในบ้านที่ไม่มั่นคงหรือเคร่งเครียดเกินไป สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การเป็นสมาชิกชนกลุ่มน้อย การจบการศึกษาของพี่น้อง ผู้ปกครองที่เลี้ยงบุตรคนเดียว ระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นต้น ดังที่ปรากฏว่า มีผลการวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นว่าการออกกลางคันของนักเรียนนั้น มีความเกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับการศึกษาของมารดานั้นพบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนข้างสูงมาก (Pallas, 1990, p. 17; Smith & Vellani, 1999, p. 10) นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ระดับการศึกษาของมารดามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวของนักเรียนด้วย (Griffin, 2002, p. 75) และจากการศึกษาวิจัยของ กรีน (Green, 1984, p. 7) พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพเสมียน และอาชีพกสิกรรมมักไม่ส่งเสริมให้บุตรเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และพบว่าอาชีพและระดับการศึกษาของบิดามารดาเป็นตัวพยากรณ์ผลการเรียนที่ดี และเป็นเครื่องมือบ่งบอกถึงสถานะทางสังคม และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร

จากผลการวิจัยจำนวนที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการออกกลางคันของนักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับการศึกษาของมารดานั้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลการเรียนของนักเรียนก่อนข้างสูงมาก (Pallas, 1990, p. 20; Smith & Vellani, 1999, p. 11) ดังเช่น การศึกษาของ ลาวาน (Lawan, 1985 อ้างถึงใน ประภาพรณ พักประไพ, 2549, หน้า 32) พบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครอง สัมพันธ์กับปัญหาส่วนตัวของนักเรียนวัยรุ่น โดยกล่าวได้ว่า บิดามารดาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนในระดับสูงย่อมมองเห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงสนใจเอาใจใส่และส่งเสริมการเรียนของเด็กนักเรียนอย่างเต็มที่มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาดำ ดังนั้นเมื่อเด็กเห็นว่าบิดามารดาให้ความสนใจต่อการเรียนของตนและคาดหวังให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน และในทำนองเดียวกันนี้พบว่า อิทธิพลของผู้ปกครองจะมีสูงกับวัยรุ่นในเรื่องการศึกษาวางแผนเกี่ยวกับอนาคต และครอบครัวที่มารดามีการศึกษาดำ และมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะมีความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาและฐานะปาน

กลาง ส่วนมารดาที่มีการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงจะมีความเชื่อที่มีเหตุผลมากกว่า มารดาที่มีฐานะปานกลาง ครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงและมีการศึกษาระดับสูงจะฝึกบุตรชายด้านความสัมฤทธิ์ผลมากกว่าครอบครัวฐานะปานกลางและทำให้อิสระแก่บุตรมากกว่าพ่อแม่ที่จบระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูงจะได้รับการถ่ายทอดและมีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ทางจิตใจ ด้านความซื่อสัตย์ การมีส่วนร่วมในความกตัญญูต่อเวที ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และยึดถือบาปบุญมากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำ (Asche, 1993, p. 13)

จากการศึกษาของ แฮมมอนด์ (Hammond, 2007, p. 31) พบว่าถ้าผู้ปกครองนักเรียนมีการศึกษาสูงนักเรียนจะมีโอกาสที่จะออกกลางคันลดลง ในทางกลับกัน ผู้ปกครองนักเรียนที่มีการศึกษาสูงขึ้น นักเรียนเหล่านั้นย่อมมีโอกาที่จะจบการศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย และนักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำก็จะมีโอกาสที่จะออกกลางคันสูงด้วย นอกจากนี้ระดับการศึกษาของมารดายังส่งผลต่อผลการเรียนของนักเรียน และความคาดหวังของบุตรด้วย (Barro & Kolstad, 1987 cited in Hammond, 2007, p. 31) เช่นเดียวกับการศึกษาของ เอนส์มินเจอร์ และสลุซาร์คิก (Enslinger & Slusarcick, 1992, p. 98) ที่พบว่านักเรียนชายที่มารดามีการศึกษาสูงจะมีผลการเรียนดีในชั้นเกรด 1 และมีความคาดหวังสูงต่อการศึกษาในอนาคต ซึ่งปัจจัยทั้งสองนี้จะช่วยเพิ่มให้จบการศึกษาได้ในที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ไม่พบว่าการศึกษาของมารดามีผลต่อบุตรที่เป็นหญิง

สรุปว่า การศึกษาของผู้ปกครองส่งผลต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม โดยผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงส่วนใหญ่จะเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการเรียนของลูก ในทางตรงกันข้าม ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำมักไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนการเรียนของลูกเท่าที่ควร

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่า การศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดาที่ได้รับในการศึกษาในระบบที่วัดได้จากระดับจากต่ำไปหาสูงโดยจำแนกตามมาตรฐานอันดับ 5 ระดับ ตั้งแต่ “ระดับประถมศึกษา” จนถึง “ระดับสูงกว่าปริญญาตรี”

รายได้ของครอบครัว (Family's income)

รายได้ของครอบครัวก็เป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องอีกปัจจัยหนึ่ง เด็กในความดูแลของผู้ปกครองของที่มีอาชีพและรายได้แตกต่างกันย่อมอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน และทำให้มีประสบการณ์หรือภูมิหลังแตกต่างกันด้วย ประสบการณ์หรือภูมิหลังช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในลักษณะที่ช่วยเสริม

พ่อแม่ที่มีรายได้สูง จะช่วยให้ลูกของตนมีอาชีพดี มีฐานะที่มั่นคงในอนาคต จึงพยายามชักจูงลูกให้เอาใจใส่ในการเรียน ส่วนพ่อแม่ที่มีรายได้ต่ำ มีอาชีพไม่มั่นคง ว่างานบอย ลักษณะ

โครงสร้างทางครอบครัวไม่มั่นคง พ่อแม่จำเป็นต้องยุ่งกับการก้าวก่ายเลี้ยงครอบครัว จึงไม่มีเวลาเอาใจใส่ตัวเด็กมากนัก ไม่มีเวลาในการอบรมดูแล หรือให้คำแนะนำแก่ลูกในเวลาที่ลูก มีปัญหาทางการเรียน หรือทำการบ้านไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถส่งเสริมความสามารถทางการเรียนของเด็ก สถานภาพทางเศรษฐกิจและครอบครัวเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้ว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เพราะว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ย่อมจะขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยในการเรียนรู้ การเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะเป็นเครื่องชี้ถึงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสติปัญญาที่ต่ำด้วยเช่นกัน (Presscott, 1961 cited in Hess, Well, Prindel, Liffman, & Kaplan 1987, p. 332)

นอกจากนั้น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวก็ยังมีผลต่อการเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานอีกหลายประการ เช่น ผู้ปกครองต้องออกไปประกอบอาชีพเพื่อเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นเหตุให้ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาสนใจ หรือเอาใจใส่กับบุตรหลานของตนได้เต็มที่ จะเห็นได้ว่าสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการศึกษาของเด็กอยู่ไม่น้อย เพราะเด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์การเรียน เงินค่าใช้จ่าย เสื้อผ้า อาหาร ของใช้ที่จำเป็น เด็กเหล่านี้จะมีอย่างพร้อมมูล ถ้ามองในด้านตรงข้ามเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน โอกาสทางจะเข้าเรียนมีน้อย แล้วก็ยังประสบปัญหาความขาดแคลนต่าง ๆ อีก เช่น อาหารการกินไม่สมบูรณ์ เสื้อผ้ามีจำนวนจำกัด ขาดอุปกรณ์การเรียน ไม่มีเงินทองใช้จ่ายอย่างเพียงพอ เด็กบางคนต้องขาดเรียนบ่อย ๆ เพื่อช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ หรือบางรายยังเรียนไม่จบก็ต้องออกกลางคัน ทั้งนี้จากการศึกษาของ โมฟฟิตท์, กาเบียลลี และเมดนิค (Moffitt, Gabrielli, & Mednick, 1981, p. 155) พบว่า ตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมและสติปัญญา เป็นตัวแปรร่วมกับการขาดเรียน และส่งผลต่อ การออกกลางคัน (Orr, 1987, p. 32) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราวัต และคุปตะ (Rawat & Gupta, 1970 อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 28) ที่ศึกษาพบว่าการออกกลางคันมีสาเหตุมาจากผู้ปกครองไม่เอาใจใส่การศึกษาของบุตร และผู้ปกครองยากจน และจากการศึกษาวิจัยของ มุนโร (Munro, 1981, p. 138) แสดงให้เห็นว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวส่งผลต่อการบูรณาการทางวิชาการ ความผูกพันต่อเป้าประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจของนักเรียน ความคาดหวังของครอบครัว และการบูรณาการทางสังคม และคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียน และ เคา และทอมป์สัน (Kao & Thompson, 2003, p. 73) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านผู้ปกครอง พบว่า ระดับการศึกษาของ

ผู้ปกครอง และรายได้ของครอบครัวเป็นตัวทำนายที่ดีของผลผลิตทางการศึกษา เช่นเดียวกับที่ เคอร์ , เบค, ชัตตัก, คาตเตอร์ และอูริบูรู (Kerr, Beck, Shattuck, Kattar, & Uriburu, 2003, p. 29) ที่ศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองกับพฤติกรรมทางบวก เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย

ฮับเนอร์ และวูล์ฟสัน (Hubner & Wolfson, 2001, pp. 30-31) รายงานว่าเด็กที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำมีโอกาสที่จะออกกลางคันมากกว่านักเรียนจากครอบครัวระดับกลาง ประมาณ 2.4 เท่า และมากกว่านักเรียนที่มีจากครอบครัวที่รายได้สูง 10.5 เท่า แสดงให้เห็นว่า ลักษณะทั่วไปที่พบคือเป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำและเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคม ซึ่งจากการศึกษาของ ฟิตซ์แพตริก และ โยล (Fitzpatrick & Yoels, 1992, p. 775) เสนอไว้ว่า การที่จะทำให้เด็กนักเรียนคงอยู่ในโรงเรียนได้นั้น ผู้กำหนดนโยบายภาครัฐต้องพยายามปรับปรุงแก้ไขและช่วยเหลือเด็กที่มาจากรอบครัวที่มีผู้ปกครองคนเดียวและมีรายได้ต่ำ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ รายได้ของครอบครัวส่งผลต่อการศึกษาของนักเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า รายได้ของครอบครัวส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการออกกลางคัน จึงสรุปได้ว่า รายได้ของครอบครัว หมายถึง ผลรวมของรายได้ที่ผู้ปกครองของนักเรียนได้รับประจำโดยเฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งสัมพันธ์สอดคล้องกับความแน่นอนของอาชีพของผู้ปกครอง วัดได้โดยใช้แบบสอบถามชนิดปลายเปิด

ความคาดหวังของผู้ปกครอง (Parent's Expectation)

เป็นที่เชื่อกันว่าหากบิดามารดาคาดหวังว่าการศึกษาเป็นประตูด่านแรกของตนไปสู่การมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีในอนาคตได้ ย่อมจะนำไปสู่การส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการเรียนของบุตร ซึ่งจากผลของความเชื่อดังกล่าวช่วยช่วยให้แนวโน้มของการออกกลางคันของนักเรียนลดลงได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535, หน้า 14)

เกตเซลส์ ลิพแฮม และแคมป์เบลล์ (Getzels, Lipham, & Campbell, 1968, p. 390 - 398) กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลนั้นย่อมแตกต่างกัน เพราะคนเราต่างมีความคิดและความต้องการที่ต่างกันพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลนั้นจึงแตกต่างกันด้วย ดังนั้น ความคาดหวังของบุคคลจะนำไปสู่การตัดสินใจ ปฏิบัติของบุคคลด้วยความมุ่งมั่น เพื่อให้บรรลุสู่ความต้องการในอนาคตซึ่งความคาดหวังของบุคคลนั้นจะได้รับจากสังคม หรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และได้มีการถ่ายทอดค่านิยมทางสังคมนั้นมาถึงตัวบุคคล (Broom & Selznick, 1973, p. 89) ความคาดหวังของบุคคลเกิดขึ้นหลังจากที่ได้รับการอบรม การเรียนรู้ หรือการจัดেলাทางสังคมโดยผ่านกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มปฐมภูมิ ซึ่งประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน

กลุ่มสื่อมวลชน เป็นต้น กลุ่มหรือสถาบันเหล่านี้จะปลูกฝังระเบียบวินัยความคาดหวังให้แก่สมาชิกในสังคม โดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคมนี้เองที่ทำให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีค่านิยมทางสังคม มีเจตคติ รวมทั้งความคาดหวังแตกต่างกันออกไป อาทิเช่น ค่านิยมของสังคมไทยยกย่องให้เกียรติคนที่มีการศึกษาสูง ยกย่องคนที่ประกอบอาชีพรับราชการ เช่น แพทย์ ทหาร ครู เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่อยู่ในระดับสูง ส่วนอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน เช่น กรรมกรนั้นถือว่าเป็นอาชีพที่อยู่ในระดับต่ำ ค่านิยมต่าง ๆ ทางสังคมเหล่านี้ บุคคลจะได้รับการปลูกฝังทั้งทางตรงและทางอ้อมทำให้เกิดความคาดหวังและยอมทำตามบรรทัดฐานที่กลุ่มวางไว้ เพื่อเป้าหมายของบุคคล

รูม (Vroom, 1964, pp. 91 - 102) เสนอทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ไว้ว่า ความคาดหวังของบุคคลขึ้นอยู่กับสมมุติฐานพื้นฐาน 2 ประการ ประการแรก บุคคลแต่ละคนจะตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนในการใช้ความสามารถเหตุผล และคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า แรงจูงใจเป็นกระบวนการแห่งการตระหนักรู้และการรับรู้ และประเมินคุณค่าของสิ่งที่คาดหวังว่าผลที่ได้หรือการจ่ายเงินออกไปคุ้มค่ากันหรือไม่แล้วจึงเลือกแสดงพฤติกรรมออกมา ประการที่สอง ค่านิยมและเจตคติของแต่ละคนจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม เช่น ความคาดหวังในบทบาท และวัฒนธรรม โรงเรียน

ทฤษฎีความคาดหวังสร้างขึ้นจากสมมุติฐานทั้งสองประการนี้ด้วยมโนทัศน์พื้นฐาน 3 ประการ (Hoy, Miskel, & Tarter, 2001, p. 45) ได้แก่ ความคาดหวัง (Expectancy) เครื่องมือที่ใช้ (Instrumentally) และความพอใจในคุณค่า (Valence)

ความคาดหวังเป็นขอบเขตของความเชื่อแต่ละคนเช่น การทำงานหนักนำไปสู่ความสำเร็จด้วยคำถามว่า ถ้าทำงานหนักแล้วจะประสบความสำเร็จหรือไม่ เช่น ถ้านักเรียนเชื่ออย่างเข้มแข็งว่า ถ้าพวกเขาสามารถออกแบบและนำโครงการนั้นไปใช้ได้ในวิชาวิทยาศาสตร์แล้ว นักเรียนคนนั้นเป็นผู้มีความคาดหวังระดับสูง

เครื่องมือที่ใช้ เป็นสิ่งที่รับรู้ถึงความเป็นไปได้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้และเป็นรางวัล เครื่องมือที่ใช้จะมีระดับสูงเมื่อแต่ละคนรับรู้อย่างเข้มแข็งว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตและรางวัลที่ได้รับ ด้วยคำถามว่า ถ้าประสบความสำเร็จจะได้รับอะไรกลับคืน ถ้านักเรียนรับรู้ว่าการที่ออกแบบและสามารถนำไปใช้ได้จริงในวิชาวิทยาศาสตร์จะสามารถเพิ่มความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์แล้ว เครื่องมือที่ใช้มีระดับสูง

ความพอใจในคุณค่า เป็นค่านิยมที่รับรู้หรือ แรงดึงดูดของรางวัลหรือสิ่งตอบแทน ความหมายของความพอใจในคุณค่าคล้ายคลึงกับมโนทัศน์ของค่านิยม คือสิ่งที่คนพิจารณาหรือเชื่อว่ามีผลประโยชน์ต่อสวัสดิภาพหรือสำคัญต่อสิทธิของตนแล้ว จะก่อให้เกิดความปรารถนาอย่าง

มากต่อผลที่จะได้รับ ด้วยคำถามว่าเรารู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับรางวัลที่ได้จากความพยายามของเรา ความรู้สึกของสมรรถนะ ความเป็นอิสระในตนเอง การจดจำ ความสำเร็จ และความสามารถในการสร้างสรรค์ เช่น การอธิบายถึงผลผลิตการทำงานที่มีค่าสำหรับนักการศึกษาและผลผลิตของความพึงพอใจระดับสูง

ความพอใจในสิ่งเหล่านั้นจะเพิ่มขึ้นหากบุคคลเห็นว่าจะได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้นและในทางกลับกัน ความพึงพอใจต่อสิ่งนั้นจะลดลงเมื่อเขาได้รับผลตอบแทนลดลง ถ้าบุคคลไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่ได้ ทฤษฎีจิตวิทยาของ รุม (Vroom) นี้เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกปฏิบัติของบุคคลในองค์กรและสอดคล้องกับทฤษฎีแห่งความคาดหวัง การที่บุคคลจะเลือกปฏิบัติอย่างไรเมื่อเกิดความต้องการพร้อม ๆ กันหลาย ๆ สิ่งนั้น เขามีการพิจารณาอยู่ 2 อย่าง คือ พิจารณาว่าเป็นเป้าหมายที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ต่อความคิดเห็นของระบบสังคมประกิต และพิจารณาว่าสิ่งที่กระทำนั้นสามารถคาดหวังให้ไปสู่จุดมุ่งหมายได้เพียงใด ความสัมพันธ์ทั้ง 2 ประการนี้ เป็นกระบวนการในการตัดสินใจของแต่ละบุคคลในการที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำ

มุนโร (Munro, 1981, p. 134) ได้ให้นิยามของ ความคาดหวังของบิดามารดาไว้ว่า หมายถึงระดับการศึกษาที่บิดามารดาเชื่อว่าบุตรของตนสามารถเรียนรู้ได้ จากการศึกษาวิจัยของมุนโร พบว่า ความคาดหวังของบิดามารดาเป็นตัวแปรศูนย์กลางระหว่างลักษณะส่วนตัวของนักเรียนกับความผูกพันกับเป้าประสงค์ของนักเรียน และมีอิทธิพลต่อความผูกพันกับสถาบัน และส่งผลทางอ้อมไปยังการคงอยู่ของนักเรียน

ความคาดหวังของบิดามารดาเป็นความปรารถนาหรือความต้องการของบิดามารดาที่ต้องการให้ลูกประสบความสำเร็จในชีวิตในสิ่งที่ตนไม่เคยประสบมาก่อน เช่น คาดหวังให้ลูกเป็นแพทย์เมื่อสำเร็จการศึกษา เป็นทหาร หรือมีระดับการศึกษาที่สูงที่บิดามารดาไม่มีโอกาสเช่นนั้น หรือเป็นการแสดงค่านิยมในสังคม ยิ่งบิดามารดามีการศึกษาหรือความสำเร็จสูงมากก็ยิ่งคาดหวังกับลูกมากขึ้น ก็จะพยายามเกี่ยวข้องเพื่อให้ลูกประสบผลตามที่ตนคาดหวังไว้ บางครั้งก็ไม่ตรงกับความต้องการหรือค่านิยมของลูกที่มีความคาดหวังตรงข้ามกัน ซึ่งอาจจะไม่ส่งผลต่อผลการเรียนของนักเรียน แต่อาจมีผลข้างเคียงกับความรู้สึกทางลบ เกิดความเครียด หรือเบื่อหน่ายต่อการเรียน อันอาจนำไปสู่การออกกลางคันในบั้นปลายได้ (บุรุษ งามจิตร, 2540, หน้า 54) เพราะผลที่บิดามารดาจะได้รับจากการใช้สิทธิความเป็นบิดามารดาตัดสินใจชะตาของเด็กคือ ความขมขื่นและความไม่พอใจ เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมักมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีทัศนคติที่ดีต่อลูก และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีความรักความอบอุ่น และช่วยเหลือกันในยามที่ต้องการ เด็กย่อมจะมีสุขภาพจิตดี และไม่มีปัญหาทางบ้านจะทำให้เด็กเรียนได้เต็มที่และประสบความสำเร็จในการเรียน

จากการศึกษาของ ลาวาน (Lawan, 1985 อ้างถึงใน ประภาพรรณ พักประไพ, 2550, หน้า 21) พบว่า ระดับความคาดหวังของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับปัญหาส่วนตัวของเด็กนักเรียนวัยรุ่น โดยกล่าวได้ว่า การที่บิดามารดาไม่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการเรียนในระดับสูงกว่าก่อนนั้น ย่อมมีความคาดหวังที่จะให้ลูกศึกษาเล่าเรียน ในระดับการศึกษาที่สูงที่สุดที่สามารถเรียนได้ จึงมีความสนใจเอาใจใส่ และส่งเสริมการเรียนของเด็กนักเรียนอย่างเต็มที่มากกว่าบิดามารดาที่มีความคาดหวังต่อลูกต่ำ ดังนั้นเมื่อเด็กเห็นว่าบิดามารดาให้ความสนใจต่อการเรียนของตน และคาดหวังให้ประสบความสำเร็จในการเรียนก็ย่อมตั้งใจเรียนอย่างดีที่สุด

เกรแฮม (Graham, 1980) ได้ศึกษาถึงผลของทฤษฎีความคาดหวัง พบว่า ทฤษฎีความคาดหวังสามารถทำนายถึงความพึงพอใจ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย และจากการศึกษาวิจัยของ เตือนใจ บัวประเสริฐ (2548, หน้า 66) เรื่องความคาดหวังของผู้ปกครอง เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อศึกษาความคาดหวัง และเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยจำแนกตามสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว โดยศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาเอกชน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยกรรม กลุ่มโรงเรียนที่ 3 ส่วนหลวง ร.9 จำนวน 335 คน พบว่าผู้ปกครองที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมทรัพย์ อภิชาติบุตร (2541, หน้า 51) ได้สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนพบว่า เจตคติและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาต่อของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการตัดสินใจศึกษาต่อและพฤติกรรมการศึกษาต่อของนักเรียน และสัมพันธ์ในเชิงผกผันกับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้ สรวรรณ ศิริพันธุ์ (2544, หน้า 100 – 114) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ของบัณฑิตสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพฯ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทของนักศึกษา คือ การศึกษาของสมาชิกในครอบครัว ทักษะคิดต่อการศึกษาระดับปริญญาโท ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ ความต้องการของผู้ปกครองต่อการศึกษาต่อของนักศึกษา และรายได้ของผู้ปกครอง และจากการศึกษาของ จอห์นสัน แม็กกิว และเยคาโน (Johnson, McGue, & Iacano, 2007, p. 540) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับผลการเรียนของนักเรียน พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาต่อของนักเรียนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สรุปว่า ความคาดหวังของผู้ปกครอง ความต้องการของผู้ปกครองที่ปรารถนาจะให้ลูกเรียนรู้ได้ถึงระดับที่สูงสุดตามความสามารถของนักเรียน โดยสนับสนุนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้บรรลุผลสำเร็จนั้น และมีความพึงพอใจต่อผลที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน โดยวัดได้จากการสอบถามผู้ปกครอง จำแนกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ “คาดหวังน้อยที่สุด” ถึง “คาดหวังมากที่สุด”

การบูรณาการทางวิชาการ (Academic Integration)

การบูรณาการทางวิชาการ เป็นภาพรวมทางการเรียนของนักเรียนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ ดังเช่น ผลการเรียนรู้เฉลี่ย และการพัฒนาทางสติปัญญา ซึ่งวัดได้จากการเรียนในแต่ละปี หรือปีสุดท้ายก่อนที่นักเรียนจะออกกลางคัน (Tinto, 1975, p. 104) ซึ่งในทางปฏิบัติการนั้น แนวคิดของทินโต ไม่สามารถวัดได้โดยตรงเพราะไม่ได้ออกแบบสำหรับการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) พาสคาเรลลา, เทเรนซี และวูลเฟิล (Pascarella, Terenzini, & Wolfe, 1986) จึงได้กำหนดนิยามปฏิบัติการสำหรับการวิจัยโดยให้นิยามว่า การบูรณาการทางวิชาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยในปัจจุบัน ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทางปัญญา และประสบการณ์ทางบวกของความเจริญทางปัญญา

มุนโร (Munro, 1981, p. 134) ได้ให้นิยามของ การบูรณาการทางวิชาการไว้ว่า หมายถึงคะแนนผลรวมของคะแนนเฉลี่ยในชั้น กับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการพัฒนาทางสติปัญญา ในขณะที่ วชิระ ชาวหา (2545, หน้า 4) ได้ให้นิยามของการบูรณาการทางวิชาการว่าหมายถึงความสอดคล้องผสมกลมกลืนระหว่างคุณลักษณะของนักเรียนกับโครงสร้างและบรรทัดฐานทางวิชาการของโรงเรียนซึ่งวัดได้จากการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาทางวิชาการและการพัฒนาทางสติปัญญาของนักเรียน และแดร็ปเปอร์ (Draper, 2006, p. 1) ได้จำแนกองค์ประกอบของการบูรณาการทางวิชาการว่าประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ การพัฒนาส่วนบุคคล ความมั่นใจทางวิชาการ ความสนุกสนานกับวิชาที่เรียน มีบรรทัดฐานและค่านิยมทางวิชาการ และการกำหนดบทบาทของการเป็นนักเรียน

แฮคแมน และไดซิงเกอร์ (Hackman & Dysinger, 1970, pp. 312-315) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับความผูกพันของนักเรียนแต่ละคนกับเป้าประสงค์ที่จะสำเร็จการศึกษา และระดับผลงานทางวิชาการที่วัดได้โดยผลการเรียนเฉลี่ย จากการจำแนกนักเรียนเป็นสี่กลุ่มคือ ผู้ที่ยังคงอยู่ในโรงเรียน ผู้ที่ย้ายโรงเรียน ผู้ที่ออกจากโรงเรียนโดยสมัครใจ และผู้ที่ล้มเหลวทางวิชาการ กลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นพฤติกรรมที่ชัดเจนดังนี้ 1) ผู้ที่มีสมรรถนะทางวิชาการสูงแต่มีความผูกพันที่จะจบการศึกษาต่ำมักจะออกจากโรงเรียนโดยความสมัครใจ ซึ่งนักเรียนเหล่านี้มักย้ายไปยังอีกโรงเรียนหนึ่งหรือเข้าเรียนใหม่ในโรงเรียนเดิมในภายหลัง 2) นักเรียนที่มีคุณภาพทาง

วิชาการต่ำ แต่มีความผูกพันที่จะจบการศึกษาสูงมักคงอยู่ใน โรงเรียนจนกระทั่งจบการศึกษาหรือกระทั่ง ถูกขับให้ออกจากโรงเรียนด้วยเหตุผลทางวิชาการ และ 3) นักเรียนที่มีความผูกพันที่จะจบการศึกษาค่ำและมีสมรรถนะทางวิชาการต่ำมักจะออกจากโรงเรียน โดยไม่ย้ายไปโรงเรียนอื่นหรือเข้าเรียนใหม่ในโรงเรียนเดิมในภายหลัง

จากที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่า การบูรณาการทางวิชาการมีความสำคัญต่อการศึกษาของนักเรียน โดยเป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนออกกลางคันได้ และจะมีน้ำหนักมากขึ้นเมื่อเกิดร่วมกับปัจจัยอื่น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามเพื่อการวิจัยว่า การบูรณาการทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละปีที่สามารถวัดได้จากผลรวมของผลการเรียนเฉลี่ย กับความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทางสติปัญญาของนักเรียน

ผลการเรียนเฉลี่ย (Grade Point Average: GPA)

ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนสามารถเป็นตัวแทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ของนักเรียน เป็นเรื่องที่ได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมากในวงการศึกษา เพราะประสิทธิภาพการศึกษานั้นสามารถวัดได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งบุคคลที่มีสติปัญญาเท่าเทียมกันก็มิได้หมายความว่าต้องมียุทธศาสตร์ทางการเรียนเท่ากัน งานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่สามารถทำนายการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนได้ (Astin, 1984, p. 300; Tinto, 1975, p. 104)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลของความสำเร็จที่ได้มาจากการเรียน โดยอาศัย

ความสามารถเฉพาะตัวของบุคคล การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการทดสอบ เช่น การสังเกต การตรวจการบ้าน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อนและระยะเวลาอันพอสมควร หรืออาจได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกมาเป็นคะแนน และแปลผลเป็นผลการเรียนหรือเกรด ทั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ (สาขารุณ บุญคง, 2533, หน้า 44) คือ

1. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ได้แก่ สมรรถภาพทางสมอง ความถนัดทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหา

2. องค์ประกอบที่ไม่ใช่ความสามารถทางสติปัญญา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลทำให้ผู้เรียนที่มีสติปัญญาเท่ากันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน เช่น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แรงจูงใจ และเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนและครู

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายประการ แต่เมื่อประสบความล้มเหลวแล้ว เขาก็จะมีความภูมิใจในตนเองต่ำ ซึ่งจะนำไปสู่ความล้มเหลวยิ่งขึ้น และอาจต้องออกจากโรงเรียนกลางคันในที่สุด (Weiner, 1983, pp. 353-355) เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ทั้งจากตัวนักเรียนเอง สุขภาพทางกาย และจิตใจ สติปัญญา และองค์ประกอบภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดู กระบวนการให้การศึกษา ตลอดจนสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ดังผลการศึกษาของ เฮสส์, เวลล์, พรินเดิล, ลิฟฟ์แมน และแคปแลน (Hess, Well, Prindle, Liffman, & Kaplan, 1987, p. 335) และ วูดส์ (Wood, 2006) ที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่เป็นตัวทำนายการออกกลางคันที่แข็งแกร่งมากของนักเรียนปัจจัยหนึ่งคือการมีผลการเรียนต่ำ ดังจะพบได้ว่า นักเรียนที่ต้องเรียนซ้ำหรือมีผลการเรียนในบางวิชาไม่ดีกว่าหนึ่งวิชาหรือสองครั้งขึ้นไปมีโอกาสที่จะออกกลางคันสูงกว่านักเรียนที่จบการศึกษาถึงสี่เท่า

บลูม (Bloom, 1976, p. 125) สรุปว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วย 3 ตัวแปรคือ ความรู้ก่อนเรียน (Cognitive Entry Behavior) พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Entry Behavior) และคุณภาพการสอน (Quality of Instruction) ในขณะที่ เซนทรา และพ็อตเตอร์ (Centra & Potter, 1980, p. 275) ซึ่งได้เสนอรูปแบบโครงสร้างระหว่างกลุ่ม ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการเรียนของนักเรียน โดยเสนอว่าองค์ประกอบของผลการเรียนประกอบด้วยทักษะพื้นฐาน ผลผลิตด้านความรู้-ความคิด และผลผลิตที่ไม่ใช่ความรู้-ความคิด ได้แก่ การพัฒนาทางจริยธรรม หรือความสำเร็จในอาชีพ ส่วนกลุ่มตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีผลโดยตรงมากที่สุดได้แก่ ลักษณะนิสัยของนักเรียน พฤติกรรมการสอนของครู สภาพภายในโรงเรียน และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและพ่อแม่

จากผลการศึกษาของ แคทเทอร์อลล์ (Catterall, 1986, p. 19) พบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉลี่ยแล้วจะมีแนวโน้มที่จะออกกลางคันสูงมากและก่อนหน้านี้ก็มีผลการศึกษาน่าสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม สติปัญญา การขาดเรียน ผลการเรียนและการออกกลางคันซึ่งชี้ให้เห็นว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด และการศึกษาในระยะต่อมาอีกหลายชิ้นก็ยืนยันสมมติฐานที่ว่าผลการเรียนต่ำของนักเรียนมีส่วนอย่างมากในการทำให้นักเรียนต้องออกกลางคัน (Wehlage & Rutter, 1986, p. 379; Ekstrom, 1986, p. 3585; Finn, 1989 p. 125) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์การเรียนมีบทบาทต่อการตัดสินใจออกกลางคันของนักเรียนเป็นอย่างมาก แม้แต่ในปัจจุบันก็ยังพบความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่

อย่างไรก็ตาม ไฟร์เมียร์ และโรเบิร์ตสัน (Frymeir & Robertson, 1990) กล่าวว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำหรือเรียนช้าเนื่องจากต้องซ้ำชั้นส่งผลต่อการเสี่ยงต่อการออกกลางคัน ดังที่ทราบกันมาจนถึงปัจจุบันนั้นเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งในหลาย ๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การออกกลางคัน ด้านกวีจยมุ่งให้ความสนใจปัจจัยนี้เพียงปัจจัยเดียวก็อาจส่งผลให้การพยากรณ์ ผิดพลาดได้ เช่น ผลการศึกษาของ เฮสส์, เวลล์, พรินเคิล, ลิฟฟ์แมน และแคปแลน (Hess, Well, Prindle, Liffman, & Kaplan, 1987, p. 350-355) ซึ่งศึกษากับนักเรียนที่ชิคาโกพบว่า หนึ่งในสามของนักเรียนที่ต้องออกกลางคันในปี 1984 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการอ่านสูงกว่าค่าเฉลี่ย และผลจากการศึกษาการออกกลางคันของนักเรียนในพื้นที่ชนบทกับพื้นที่ชุมชนเมืองว่า นักเรียนมีผลการเรียนต่ำในแต่ละพื้นที่ที่มีการออกกลางคันแตกต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าตัวแปรทางพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ก็มีผลเกี่ยวข้องด้วย ไม่ใช่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเพียงประการเดียว (Ferguson, 1991, pp. 471-473) ซึ่งมีหลักฐานชี้ให้เห็นว่าโดยทั่วไปแล้วนักเรียนในเขตชนบทจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการออกกลางคันน้อยกว่านักเรียนในเขตเมือง ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้วนั้น สามารถชี้ให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นตัวทำนายเดี่ยวที่เข้มแข็งเกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน รายงานการออกกลางคันประจำปีของกรมการศึกษาชี้ว่านักเรียนที่ซ้ำชั้นมากกว่า 4 ครั้งมีโอกาสดูออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษา (Woods, 2006, p. 2) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 86) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ตัวแปรด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่งผลในทางลบต่อการออกกลางคันของนักเรียน นั่นคือถ้านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นก็สามารถประมาณได้ว่าจะมีโอกาสที่จะออกกลางคันนลดลง

สเทอร์น และ เกลนนี (Stearns & Glennie, 2006, p. 63) ได้ศึกษาทดสอบว่าเหตุผลที่มีต่อการออกกลางคันของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนมีความแตกต่างกันโดยระดับชั้น และอายุหรือไม่ ด้วยตัวแปรต้น 3 ตัวแปรคือ ความล้มเหลวทางวิชาการ ปัญหาความประพฤติ และโอกาสทางการงาน ด้วยการเปรียบเทียบอัตราการออกกลางคันกับเหตุผลข้ามระดับชั้นและอายุสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคน ทุกกลุ่มเชื้อชาติ และกลุ่มเพศ พบว่านักเรียนระดับ 9 มีอัตราการออกกลางคันสูงสุด รูปแบบนี้ยืนยันสำหรับคนผิวดำ ลาติน และเชื้อชาติอเมริกัน ซึ่งเหตุผลการออกกลางคันผันแปรไปตามอายุ ระดับชั้น เชื้อชาติ และเพศ เช่นกัน นักเรียนระดับ 9 และนักเรียนอายุ 16 ปี และต่ำกว่ามีโอกาสที่ออกกลางคันด้วยเหตุผลความประพฤติ นักเรียนที่อายุมากกว่า 16 จะออกโรงเรียนด้วยเหตุผลการทำงานมากกว่านักเรียนชายที่อายุต่ำกว่า การผันแปรอย่าง

มีนัยสำคัญในอัตราการออกกลางคันและเหตุผลโดยระดับชั้น และอายุ ซึ่งว่าการเพิ่มขึ้นของ การออกกลางคันหลายเหตุผลอาจจะมีอิทธิพลต่อนักเรียนวัยรุ่นที่ออกกลางคัน

นอกจากนั้น จากการศึกษาความแตกต่างในอัตราความคงอยู่ที่มีอยู่ระหว่างนักเรียนในระดับสองปีและสี่ปี ด้วยการวิเคราะห์ความคงอยู่ระยะยาวจากตัวแปรทางวิชาการและลักษณะทางประชากรในฐานะข้อมูลของนักเรียนระบุว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเป็นตัวทำนายของการออกกลางคันอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือนักเรียนที่มีระดับความสำเร็จทางวิชาการสูงย่อมมีอัตราความคงอยู่ที่ดีกว่า (Thrap, 1998, pp. 289-291)

สจิวร์ต (Stewart, 2008, pp. 190-192) ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของปัจจัยระดับโรงเรียนและระดับบุคคลที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่าตัวทำนายระดับตัวบุคคล เช่น ความพยายามของ นักเรียน การอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก และการช่วยเหลือทางบวกของเพื่อน มีผลต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ในทางกลับกัน จากการศึกษาของ รัมเบอร์เกอร์ และพาลาร์ดี (Rumberger & Parlady, 2005, pp. 36 – 38) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ต่างกันของผลการเรียน ประกอบด้วย ผลการสอบ อัตราการออกกลางคัน อัตราการย้าย วิเคราะห์ข้อมูลด้วย โมเดลเชิงเส้นตรงตามลำดับชั้นจากตัวอย่าง 14,199 คนที่มีส่วนร่วมในการสำรวจระยะยาวในปี 1988 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนไม่มีผลต่ออัตราการออกกลางคันหรือการย้าย หลังจากควบคุมปัจจัยนำเข้าด้านตัวนักเรียน โรงเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีความสัมพันธ์เล็กน้อยกับอัตรา การออกกลางคัน แต่ผันแปรอย่างชัดเจนกับอัตราการย้าย ข้อเสนอแนะของการวิจัยคือควรนำ ผลการสอบ อัตราการออกกลางคันและอัตราการย้ายมาใช้ปรับปรุงผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน และ การศึกษาของ มัลรอย (Mulroy, 2008, pp. 164 – 170) ที่ได้ศึกษาปัจจัยและประสบการณ์ด้าน โรงเรียนที่ส่งผลต่ออัตรา การจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยด้าน โรงเรียนซึ่งส่งผลต่อความสามารถที่จะคงอยู่ใน โรงเรียนของนักเรียนที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการออกกลางคัน โดยสำรวจการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้องว่าเพื่อน ครู และการบริการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจที่จะคงอยู่ใน โรงเรียนจนจบการศึกษา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกักการคงอยู่ใน โรงเรียนจนจบการศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหกคน ครูที่ปรึกษาสองคน ครูสี่คน และผู้บริหาร โรงเรียนสามคน จากโรงเรียนที่มีอัตราการจบการศึกษา มากกว่าร้อยละ 95 ขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และผลการทดสอบมาตรฐานไม่ได้เป็นปัจจัยทางลบต่อ การจบการศึกษา แต่โรงเรียนขนาดใหญ่จะมีกิจกรรมที่หลากหลายสำหรับให้นักเรียนมีส่วนร่วมในโรงเรียน และผลการทดสอบมาตรฐานมีผลทางลบต่อการคงอยู่ในโรงเรียน

ซึ่งสามารถบรรเทาได้โดยการใช้การประเมินที่แตกต่างกัน และมีทางเลือกให้แก่นักเรียน และถ้านักเรียนได้รับทางเลือกที่เหมาะสมต่อการศึกษาแล้ว โอกาสที่จะจบการศึกษาจะมีมากขึ้น

สรุปว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ย หมายถึง ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของนักเรียนในชั้นปัจจุบันหรือชั้นสุดท้ายก่อนออกกลางคันที่วัดได้จากผลรวมหรือคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การพัฒนาการทางสติปัญญา (Intelligent Development)

การพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบูรณาการทางวิชาการ เพราะว่า สติปัญญาเป็นความสามารถในการเรียนรู้ เข้าใจ และคิดอย่างมีเหตุผลและสามารถทำได้เป็นอย่างดี นั่นหมายความว่า บุคคลที่มี สติปัญญาดีย่อมสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าคนที่มีความรู้ต่ำ แต่การที่จะบอกว่าใครมีสติปัญญาดีหรือไม่ดี สามารถวัดได้โดยการทดสอบทางเชาว์ปัญญา (Intelligence Quotient) ด้วยเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพว่าสามารถวัดระดับสติปัญญาของบุคคลได้ตรงตามความเป็นจริง

สติปัญญา หรือเชาว์ปัญญา (Intelligence) มาจากคำว่า Intelligencia ที่นำมาใช้โดย กิลฟอร์ด (Guilford, 1982, p. 52) ได้ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้หรือเข้าใจโดยผ่านประสบการณ์ทางการเรียน บุคคลสามารถรับและรักษาความรู้ที่เรียนไว้ได้ สามารถตอบสนองอย่างรวดเร็วและถูกต้องในสถานการณ์ใหม่ ๆ โดยรู้จักประยุกต์ความรู้ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สติปัญญาหรือเชาว์ปัญญาคือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความสามารถของบุคคลที่จะใช้การคิดแบบเป็นเหตุเป็นผล ก่อให้เกิดการสร้างสรรคมากกว่าการทำลาย เพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง

การพัฒนาทางสติปัญญา สามารถวัดได้ด้วยการทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งมีนักทฤษฎี เช่น การ์ดเนอร์ (Gardner, 1983, p. 47) และสเทิร์นเบิร์ก (Sternberg, 1985, p. 5) ได้ศึกษาไว้ดังนี้

การ์ดเนอร์ (Gardner, 1983, pp. 47-50) เสนอมุมมองเกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญาที่เป็นความสามารถนำมาใช้ในการเรียน เรียกว่า ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligence) โดยให้ความหมายว่า พหุปัญญา หมายถึง ความสามารถทางสติปัญญาที่หลากหลายหรือความฉลาดรอบด้าน เป็นความสามารถที่จะโต้ตอบกับสถานการณ์ใหม่ ๆ และเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา ความสามารถทางด้านสติปัญญาในมุมมองเก่ามองว่าเป็น

ความสามารถทางสติปัญญาทางด้านคณิตศาสตร์และทักษะทางภาษาเท่านั้น แต่การ์ดเนอร์ มองว่าความสามารถทางสติปัญญานั้นรวมถึง ความสามารถทางด้านดนตรี ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านปฏิสัมพันธ์เข้าไว้ด้วย

การ์ดเนอร์ ให้ความสำคัญทั้งด้านชีววิทยาและด้านวัฒนธรรมที่มีผลต่อการพัฒนาพหุปัญญาของบุคคล การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากการปรับตัวของการเชื่อมโยงกันระหว่างเซลล์สมองกับตำแหน่งเฉพาะของเซลล์สมองบนพื้นผิวสมอง โดยการเรียนรู้บางประเภทอาศัยการทำงานเชื่อมโยงกันระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ของเซลล์สมองบนพื้นผิวของสมอง และความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลก็เป็นระบบอัตโนมัติหลาย ๆ ด้านที่สามารถทำงานได้ทั้งแบบเฉพาะเจาะจงหรือแบบประสานงานเชื่อมโยงกันของเซลล์สมอง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมก็มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา โดยเฉพาะวัฒนธรรมการเล่นแรงงูใจในการทำงานที่มีผลต่อทักษะในด้านต่าง ๆ ของบุคคล

ทฤษฎีพหุปัญญา มีจุดเด่นในเรื่องการใช้ความสามารถทางสติปัญญาในด้านต่าง ๆ ของตนเองที่จะประสบในวิธีของตนได้ แต่มีจุดด้อยในด้านอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และชีวิตจิตวิญญาณเพราะไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับความคิดเรื่องแรงงูใจ สมาธิ การปรับตัว

การ์ดเนอร์ ได้แบ่งความสามารถทางสติปัญญาหรือพหุปัญญาออกเป็น 8 ด้าน และมี 7 ด้าน ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียน คือ

1. ความสามารถด้านภาษา (Linguistic Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำและภาษา ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างคำต่าง ๆ มีสัมผัสด้านภาษา บทกวี และใช้ภาษาสื่อความหมาย ทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง มีทักษะการฟังรวมไปถึงทักษะการพูดและใช้ภาษาพูดที่ดีมีการคิดเป็นคำมากกว่าเป็นภาพ

2. ความสามารถด้านตรรกะ – คณิตศาสตร์ (Logical - Mathematical Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลหรือแนวความคิดเชิงนามธรรม มีทักษะสูงในด้านเหตุผล การคิดในเชิงวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ความคิดอย่างเป็นหลักเกณฑ์อย่างเป็นระบบ มีความสนใจสิ่งรอบตัว จดจำได้ดี ชอบถามคำถามต่าง ๆ

3. ความสามารถด้านมิติ ทิศทาง การกำหนดที่ว่าง (Spatial Intelligence) หมายถึง ความสามารถด้านจินตภาพ การใช้สายตา การรับภาพ การกำหนดทิศทาง เป็นความสามารถสร้างจินตภาพหรือคิดเป็นภาพ มองเห็นวัตถุ มองภาพสามมิติต่าง ๆ อย่างทะลุปรุ โปร่ง สร้างภาพในใจได้ดี หรือคิดแก้ปัญหาในใจโดยไม่ใช้สายตาได้ดี รู้ที่ตั้งของสถานที่ต่าง ๆ สนใจเครื่องดนตรีกลไก อ่านแผนที่ แผนที่ แผนที่ ดูภาพประกอบ วีดีโอ ภาพยนตร์ บรรยายหรือพรรณาด้านมิติได้ดี

4. ความสามารถด้านดนตรี (Musical Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการสร้างสรรค์และซาบซึ้งในดนตรี คิดในแบบของเสียงหรือจังหวะ ตอบสนองต่อดนตรีได้ดี ไวต่อโทนเสียง จดจำลักษณะเสียง ระดับเสียง จังหวะ พลังอารมณ์ และโครงสร้างดนตรีที่ซับซ้อน เข้าใจดนตรีแบ่งแยกองค์ประกอบประเภทดนตรี

5. ความสามารถด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย (Bodily Kinesthetic Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการแสดง การควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายเวลาสี่อารมณ์ เล่นเกมส การตอบสนอง การโต้ตอบ การประสานการทำงานของร่างกายส่วนต่าง ๆ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของร่างกายและจิตใจ มีทักษะการควบคุมวัตถุ ไวต่อการเคลื่อนไหว แสดงตัวตนผ่านการเคลื่อนไหว ควบคุมการเคลื่อนไหวละเอียดได้ดี มีทักษะดีในด้านการประสานมือกับสายตา และควบคุมสมดุลของร่างกาย

6. ความสามารถด้านการปฏิสัมพันธ์หรือทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ความสนิทสนมกับผู้อื่น ความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคล มีความพยายามที่จะเข้าใจในมุมมองความคิดหรือความรู้สึกของผู้อื่น สื่อสารอย่างเข้าใจผู้อื่น รู้สึกไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น รับรู้ความรู้สึกได้เร็ว เป็น นักจัดการที่ดี เป็นผู้สร้างความสงบสุขในกลุ่มและประสานงานความร่วมมือโดยใช้ทั้งภาษาพูดและภาษากาย เป็นผู้นำ มีบุคลิกภาพดี ตอบสนองได้ดี สามารถควบคุมภาพความขัดแย้ง และการจัดการและการจัดเวลาได้ดี

7. ความสามารถด้านการเรียนรู้เรื่องตนเองหรือทักษะภายในบุคคล (Intrapersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและแรงจูงใจภายในของตนเอง ความสามารถในการค้นหาและสำรวจจิตใจตนเอง สามารถสะท้อนภาพของตนเอง และความเป็นไปของตนเอง ตระหนักรู้ในตนเอง เข้าใจความคิด ความรู้สึก และการตอบสนองอารมณ์ของตนเองได้ดีรวมไปถึงความฝัน ความสัมพันธ์กับคนอื่น จุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง มีทักษะในการจัดจ่อตนเอง และวิเคราะห์ตนเองวิจารณ์ตนเอง

ความสามารถทั้ง 7 ด้าน จะทำงานประสานสอดคล้องกัน เช่น นักเต้นรำต้องมี ความสามารถด้านดนตรีในการเข้าใจจังหวะ มีความสามารถด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รู้ทักษะด้านบุคคลที่จะสื่ออารมณ์กับผู้ชม และมีทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายด้วย

8. ความสามารถด้านธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะลักษณะต่าง ๆ ตามธรรมชาติ ความสามารถด้านนี้ใช้ในการแยกแยะ เช่นว่า พืชหรือสัตว์ชนิดกินได้หรือกินไม่ได้ ซึ่งในปัจจุบันจะพบการใช้ความสามารถด้านธรรมชาติในเรื่องของ

ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และคนที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติได้เร็วจะสามารถแยกแยะข้อแตกต่างระหว่างของ 2 อย่างได้อย่างรวดเร็ว

ส่วน สเติร์นเบิร์ก (Sternberg, 1985, p. 6) เน้นว่าความสามารถทางสติปัญญาต้องประกอบด้วยความสามารถ 3 ด้าน คือ การวิเคราะห์ (Analytic) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative) และการปฏิบัติ (Practical) โดยผลงานของ สเติร์นเบิร์ก ชี้ให้เห็นว่าการวัดความสามารถทางสติปัญญาแบบดั้งเดิมที่มุ่งวัดองค์ประกอบทั่วไปนั้น ไม่ครอบคลุมความสามารถทางสติปัญญาทั้งหมดของมนุษย์ได้ ผลการที่จะวัดให้ครอบคลุมความสามารถทั้งหมดของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องง่าย คนบางคนที่ไม่สามารถเรียนหนังสือในระบบโรงเรียน แต่อาจมีศักยภาพความสามารถทางสติปัญญาที่สามารถหาเลี้ยงชีวิตประกอบอาชีพและประสบความสำเร็จในชีวิตได้ และจากงานวิจัยยังพบอีกว่า การวัดความสามารถทางสติปัญญาไม่ครอบคลุมความสามารถทางสติปัญญาด้านความคิดสร้างสรรค์และการปฏิบัติ ปัจจัยที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จ คือความสามารถในการรู้จุดแข็งและสามารถปรับแก้ไขและชดเชยจุดอ่อน มีรูปแบบที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม ครุจึงมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์และการปฏิบัติ

มีความเชื่อมั่นมานานแล้วว่าตัวแปรสติปัญญามีผลโดยตรงกับผลการเรียน โดยเริ่มจากความเชื่อที่ว่าคนที่บุคคลมีความแตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพล 2 ประการ คือ อิทธิพลภายในซึ่งได้แก่โครงสร้างที่เป็นส่วนประกอบของแต่ละบุคคล และอิทธิพลภายนอกอันได้แก่สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่บุคคลอาศัยอยู่ และสติปัญญานับว่าเป็นองค์ประกอบภายในที่อิทธิพลต่อบุคคลมากองค์ประกอบหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนรู้ของบุคคล ดังนั้นตัวแปรด้านสติปัญญาจึงได้รับความสนใจศึกษาทั้งจากนักการศึกษาและนักจิตวิทยาเรื่อยมา (Bloom, 1976, p. 46; Sternberg, 1985, p. 12)

กรอบความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญากับการออกกลางคัน สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีสติปัญญาดีจะสามารถศึกษาเล่าเรียนได้ดีกว่านักเรียนที่มีสติปัญญาไม่ดี และจะส่งผลทำให้ผลการเรียนของเขาในทางบวกด้วย กล่าวคือผู้ที่มีสติปัญญาดีก็มักจะมีผลการเรียนดีด้วย ในขณะที่ผู้ที่มีสติปัญญาไม่ดีก็จะมีผลการเรียนต่ำ แต่เนื่องจากมีวรรณคดีที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าผลการเรียนจะเป็นปฏิภาคในทางตรงกับการออกกลางคัน ดังนั้นจึงเชื่อว่าสติปัญญาจะส่งผลในทางตรงกันข้ามกับโอกาสที่จะออกกลางคันของนักเรียนด้วย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของสติปัญญาต่อการออกกลางคันนั้น เช่น การศึกษาในเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สติปัญญาและการขาดเรียนของ มอฟฟิทท์ และคณะ (Moffitt et al, 1981, p. 155) และผลงานวิจัยอีกจำนวนหนึ่งได้ชี้ให้เห็นว่าตัวแปรสติปัญญาส่งผลต่อการออกกลางคันทั้งในส่วนที่เป็นทางตรงและทางอ้อม (Finn, 1989, p. 132)

สรุปว่า พัฒนาการทางปัญญา หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทางสติปัญญาของตัวนักเรียนในระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียนที่วัดได้โดยใช้ความคิดเห็นของนักเรียนจำแนกเป็น 5 ระดับตั้งแต่ “มีการพัฒนาน้อยที่สุด” ถึง “มีการพัฒนามากที่สุด”

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการทางวิชาการของนักเรียนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการคงอยู่หรือการออกกลางคันของนักเรียน ดังผลการวิจัยของ มุนโร (Munro, 1981, p. 139) ที่พบว่า การบูรณาการทางวิชาการได้รับผลโดยตรงจากสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และได้รับผลทางอ้อมผ่านความคาดหวังของผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลโดยตรงต่อการคงอยู่ของนักเรียน และส่งผลเชิงลบต่อการออกกลางคัน ส่วนผลการวิจัยของ แซนด์เลอร์ (Sandler, 2007, p. 10) พบว่า การบูรณาการทางวิชาการส่งผลโดยตรงต่อความผูกพันกับเป้าหมาย

การบูรณาการทางสังคม (Social Integration)

การศึกษาในโรงเรียนเป็นการศึกษาจุลภาค นั่นคือในโรงเรียนจะเป็นระบบสังคมย่อยในสังคมใหญ่ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มคนในโรงเรียน ตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรทางการศึกษา ครู นักการภารโรง ผู้ปกครอง และนักเรียน เป็นต้น ดังที่ บลูเมอร์ (Blumer, 1969, p. 10) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีความสัมพันธ์แบบสัญลักษณ์ ว่าเป็นกระบวนการที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดของตนเองหรือผู้อื่นเป็นกระบวนการที่บุคคลต้องพิจารณา สิ่งเร้า ความต้องการ ความรู้ เป้าหมาย และวิธีการทั้งของตนเองและผู้อื่น ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว จึงส่งผลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมของนักเรียนเองหลังจากที่ได้รับการสั่งสมมาตั้งแต่เด็ก ทำให้เด็กเรียนรู้และรับรู้ถึงบทบาท และความรู้สึกของผู้อื่นที่มีต่อตนและวิธีการที่จะแสดงต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม การเรียนรู้จะช่วยพัฒนาความสัมพันธ์แบบสัญลักษณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ในลักษณะของความสัมพันธ์ที่เป็นความคิดเห็น ความพึงพอใจและทัศนคติ ในทางกลับกันด้านนักเรียนมีความคิดเห็น ความพึงพอใจและทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้คนรอบข้าง ย่อมแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่พึงพอใจต่อบุคคลรอบข้าง ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกันย่อมเป็นไปในทางที่ไม่ดี (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2546)

การตัดสินใจที่จะคงอยู่หรือออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณลักษณะ ได้แก่ ภูมิหลัง ค่านิยม หรือความผูกพัน กับตัวแปรคุณลักษณะภายในของสังคมในโรงเรียน ที่เรียกว่า การบูรณาการทางสังคม ซึ่งคล้ายคลึงกับการบูรณาการทางวิชาการ คือเป็นความคิดเกี่ยวกับทั้งระดับของการบูรณาการและระดับความสอดคล้องกันระหว่างแต่ละบุคคลกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ในสถานการณ์เช่นนี้ การบูรณาการ

ทางสังคม เกิดขึ้นจากการร่วมกันในกลุ่มเพื่อนแบบไม่เป็นทางการกิจกรรมนอกหลักสูตร และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับโรงเรียน และครู ซึ่งทำให้การสื่อสารทางสังคม การสนับสนุน ความเป็นมิตรภาพ และการสนับสนุนทางวิชาการเพิ่มขึ้น ทำให้นักเรียนปรับปรุงความผูกพันทางการศึกษาและทางสถาบัน จึงทำให้นักเรียนคงอยู่ในโรงเรียนมากขึ้น (Tinto, 1975, p. 107)

มุนโร (Munro, 1981, p. 135) นิยามความหมายของ การบูรณาการทางสังคม ไว้ว่าเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญซึ่งเปลี่ยนแปลงรายการที่ออกแบบเพื่อวัดความพึงพอใจต่อชีวิตในโรงเรียน ในขณะที่ วัชร ชวหา (2545, หน้า 11) ได้ให้นิยามไว้ว่า การบูรณาการทางสังคม หมายถึง ความสอดคล้องผสมกลมกลืนกันทางมาตรฐานความต้องการ ค่านิยม หน้าที่ความรับผิดชอบ บรรทัดฐานหรือแนวปฏิบัติระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือกลุ่ม หรือระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในสังคมนั้น และมีอิทธิพลต่อความผูกพันกับสถาบัน และต่อมา พาสคาเรลลา, เทเรนซี และวูลเฟิล (Pascarella, Terenzini, & Wolfe, 1986, p. 158) ได้กำหนดนิยามปฏิบัติการสำหรับการวิจัยว่า การบูรณาการทางสังคม ประกอบด้วยกิจกรรมนอกหลักสูตร การติดต่อกับโรงเรียน การมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนักเรียนอื่น และปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูที่มีส่วนส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียน โดย แดรอปเปอร์ (Draper, 2006, p. 2) ได้จำแนกองค์ประกอบของการบูรณาการทางสังคมว่าประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญได้แก่ จำนวนเพื่อนในกลุ่มที่มีอยู่ในโรงเรียน การติดต่อส่วนบุคคลทางด้านวิชาการและความสุขในการเรียนใน โรงเรียน และแซนด์เลอร์ (Sandler, 2007, p. 7) กล่าวว่า การบูรณาการทางสังคม ประกอบด้วยความสัมพันธ์กับเพื่อน และความยากง่ายของการพบปะและสร้างมิตรภาพในโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า การบูรณาการทางสังคม ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะกลุ่มเพื่อนนักเรียน เท่านั้น แต่เกี่ยวข้องไปถึงโรงเรียนและครูทั้งหลายด้วย จากการศึกษาหลายเรื่องแสดงให้เห็นว่า ความใกล้ชิดของครูและความสัมพันธ์โดยตรงกับระบบวิชาการของสถาบันนั้น ดังนั้นปฏิสัมพันธ์นี้จึงมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่ใน โรงเรียนของนักเรียน ซึ่ง สเปดี้ (Spady, 1971, p. 40) เสนอแนะว่า ข้อค้นพบนี้เกิดจากความจริงที่ว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูนั้น ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มการบูรณาการทางสังคมและความผูกพันต่อสถาบันเท่านั้น แต่ยังเพิ่มการบูรณาการทางวิชาการของนักเรียนแต่ละคนด้วย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการออกกลางคันกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผลการเรียนของนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีความสำเร็จทางวิชาการมีการออกกลางคณ้อยกว่านักเรียนที่ออกกลางคณจำนวนมากที่มีสาเหตุมาจากการขาดการบูรณาการทางสังคม (Tinto, 1975, p. 108) เช่นเดียวกับ พาสคาเรลลา, เทเรนซีนี และวูลเฟิล (Pascarella, Terenzini, & Wolfe, 1986,

pp. 65–73) การมีความสัมพันธ์ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับครูสามารถช่วยแก้ปัญหาส่วนตัวและขัดเกลาทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการได้ โดยการบูรณาการทางสังคมนั้นมีผลมาจากคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียน เช่น เพศ จะทำให้ระดับของการบูรณาการทางสังคมของนักเรียนต่างกัน ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การมีปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการกับครู และการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบของครูที่มีต่อการเรียนการสอนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อผลการเรียนและการคงอยู่หรือการออกกลางคันของนักเรียนด้วย โดยศึกษาได้จากปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ 2) การเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตร 3) การสนทนากับเพื่อนนักเรียนอื่น ๆ และ 4) การติดต่อพบปะอย่างไม่เป็นทางการกับครู มีผลต่อการเรียนและการคงอยู่หรือการออกกลางคันของนักเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ โนรา และคาเบรรา (Nora & Cabrera, 1987, p. 52-53) ที่พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการกับครู และการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนมีผลโดยตรงทางบวกต่อระดับการคงอยู่หรือการออกกลางคันของนักเรียน

แบนดูรา (Bandura, 1986, pp. 42-44) เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ที่กล่าวไว้ว่า ปฏิสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลและลักษณะส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของมิติทางสังคมที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ สภาพแวดล้อมจากเพื่อน ครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น สมมติฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม จึงเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม และประสบการณ์ของตนเองกับการสังเกตด้วยสมมติฐานนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม อธิบายพฤติกรรมของคนว่าเป็นกระบวนการหลายมิติซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคนและปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรม ดังนี้

1. การพิจารณาสิ่งแลกเปลี่ยน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดจากปฏิสัมพันธ์สองทางระหว่างคนกับสภาพแวดล้อม
2. ความสามารถเชิงพฤติกรรม หมายถึง ความรู้และทักษะซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
3. ความคาดหวังผลที่ได้รับ หมายถึง ความเชื่อส่วนบุคคลซึ่งถ้าคนใดคนหนึ่งแสดงออกมาในแนวทางใดโดยเฉพาะแล้วจะได้ผลตามที่ต้องการ
4. ความมีประสิทธิภาพโดยตรง หมายถึง ความเชื่อมั่นในคนในความสามารถของบุคคลที่จะปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จที่ระดับของสมรรถนะที่จำเป็น

ข้อเสนอของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งถ้าแต่ละคนเชื่อว่าพวกเขาสามารถมีทักษะหรือความสามารถที่จะปฏิบัติการกิจหรือปฏิบัติงานเฉพาะด้านได้ พวกเขาจะพยายามที่จะทำและรักษาความสามารถนั้นไว้ นั่นคือ คนจะเรียนรู้พฤติกรรมจากประสบการณ์และเกิดผลจากการปฏิบัติและการสังเกต เมื่อการพยายามทำให้งานสำเร็จเป็นความก้าวหน้าหรือแรงขับ โดย ความมีประสิทธิภาพ

ในตน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 22) ทฤษฎีการรับรู้ทางสังคมของแบนดูรา เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกหรือปัจจัยภายนอกซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล

แมนนาน (Mannan, 2007, pp. 147-160) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบูรณาการทางวิชาการกับการบูรณาการทางสังคม และความแตกต่างของการบูรณาการทางวิชาการและสังคมในมหาวิทยาลัยเล็ก ๆ ด้านชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกตามการรับรู้ของนักศึกษา เพื่อลดการออกกลางคัน โดยการพัฒนานโยบายการคงอยู่ที่สัมพันธ์กัน โอกาสเข้าถึงการบูรณาการทางวิชาการและสังคมเป็นสิ่งจำเป็นของกลุ่มเฉพาะ โมเดลและเครื่องมือของ ทินโตซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นสำหรับการวัดบรรยากาศของการบูรณาการตามการรับรู้สำหรับกลุ่มนักเรียนตามวิชาและปีที่ศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการบูรณาการทางวิชาการกับการบูรณาการทางสังคม และมีความแตกต่างของการบูรณาการทางวิชาการและสังคมตามการรับรู้ของกลุ่มนักเรียน

สรุป การบูรณาการทางสังคม หมายถึง ความสอดคล้องผสมกลมกลืนกันทางความต้องการ ค่านิยม ความรับผิดชอบ และแนวปฏิบัติระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หรือกับครู และการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในห้องเรียน ซึ่งวัดได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียน และการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการกับครู

การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Cocurriculum Participation)

กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีชื่อเรียกในภาษาไทยต่างกันไปหลายชื่อ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งโดยทั่วไปจะหมายถึง กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นไปตามความสมัครใจของนักเรียนและได้รับความเห็นชอบและการสนับสนุนของครู (सानิต วิเศษสุข, 2543, หน้า 85)

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนควรจัดทำขึ้นเพื่อให้ให้นักเรียนได้ค้นพบความสนใจและความถนัดที่แท้จริงของตนเอง รู้บทบาทที่เหมาะสมในกลุ่ม และยอมรับบทบาทนั้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง ฝึกนิสัยที่ดีของการอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเกิดรักและผูกพันกับโรงเรียนมากขึ้น (สุกัญญา วัฒนกุล, 2540, หน้า 19)

เอกเคิล และบาร์เบอร์ (Eccles & Barber, 1999, p. 11) แบ่งการมีส่วนร่วมของกิจกรรมเป็น 5 แบบคือ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมกีฬา กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมศิลปะ และชุมนุมทางวิชาการ ทั้งนี้ เอกเคิล และบาร์เบอร์ได้เพิ่มกิจกรรมทางศาสนาในกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วย เพราะกิจกรรมทางศาสนามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในระดับสูง ซึ่งผลการศึกษาของศูนย์การศึกษานโยบาย การวิจัยทางการศึกษา และการพัฒนาชุมชน (Center for Policy Studies, Education Research, and Community Development: CPSE, cited in Eccles & Barber, 1999, pp. 12) พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการมีส่วนร่วม

ร่วม โดยการเข้าถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรประกอบด้วยคุณค่าของกิจกรรม ความตั้งใจของครู ทีมงานหรือ ผู้ฝึกสอน สถานะทางสังคมของนักเรียน และการเข้าร่วมของผู้ปกครอง

แม็กนัล (McNeal, 1995, p. 79) กล่าวว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรค่อนข้างที่จะเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียนมากขึ้น โดยครูเป็นผู้มีส่วนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กีฬา เซียร์ลิตเตอร์ ศิลปะปริศนา โครงสร้างของกิจกรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยเร็วและทั่วถึง เพื่อมิให้การรับรู้ของนักเรียนเกิดความผิดพลาด เพราะนักเรียนที่ถูกจำกัดไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะมีความรู้สึกเหมือนไม่ได้อยู่ในโรงเรียน ซึ่งมีความสำคัญต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงซึ่งจะรู้สึกว่าย่นอกรวงหรืออยู่ชายขอบในขณะที่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ค่อยจะมีโอกาสที่จะออกกลางคันมากนัก (Gilman, Meyers, & Perez, 2004, p. 31)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535, หน้า 6) กำหนดวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ 7 ประการคือ การกำหนดระเบียบ การจัดบุคลากร การกำหนดงบประมาณ การจัดอาคารสถานที่ การติดตามและดูแลการจัดกิจกรรม การมอบหมายงาน การรายงานผล และการประชุม

1. การกำหนดระเบียบ หมายถึง การกำหนดคน นโยบายการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนกับครู การกำหนดระเบียบข้อบังคับการจัดกิจกรรม การกำหนดขอบข่าย และบทบาทหน้าที่ของครูและเกี่ยวข้องทุกฝ่าย
2. การจัดบุคลากร หมายถึง การจัดครูที่ปรึกษาให้มีสัดส่วนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้อัตราส่วน ครู 1 คนต่อนักเรียน 20 คน กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาทุกคน
3. การกำหนดงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบดำเนินงาน ซึ่งอาจจัดทำไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี หรือจัดทำในรูปของโครงการใหม่ กำหนดวิธีการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ ส่งเสริมให้เกิดรายได้จากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นๆ
4. การจัดอาคารสถานที่ หมายถึง การกำหนดสถานที่สำหรับดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้ต้องยึดระเบียบการใช้อาคารสถานที่ อำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ หรือจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมแก่การดำเนินงาน
5. การติดตามและดูแลการจัดกิจกรรม หมายถึง การติดตามกำกับกำกับการดำเนินงานตามกิจกรรมให้เป็นไปตามขั้นตอนในโครงการ บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ช่วยแก้ไขปัญหหรือ

อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ครู และถ้าจำเป็นก็ต้องส่งยกเลิกกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือนำความเสียหายมาสู่โรงเรียน

6. การมอบหมายงาน เป็นการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบให้แก่ครู และหัวหน้านักเรียนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และความรับผิดชอบ ซึ่งต้องทำเป็นคำสั่ง มีการประชุมชี้แจง และดูแลช่วยเหลือ

7. การรายงานผล เป็นการนำเสนอผลการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินงานไปจนกระทั่งเสร็จสิ้น การรายงานทำได้ทั้งทางวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแผนการรายงานกิจกรรมที่กำหนดไว้ในปฏิทินการดำเนินงาน

8. การประชุม เป็นการประชุมครูที่ปรึกษาเพื่อทำความเข้าใจ ทั้งก่อนดำเนินการขณะดำเนินงาน และการประชุมสรุปผลงาน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงนักเรียนควรได้เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานในครั้งต่อไป

กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีบทบาทความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการที่ครูจะได้รู้จักนักเรียนรอบด้าน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถส่งเสริมหรือพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยการศึกษาของ เดคคัลบ์ (DeKalb, 1999) หลังจากโรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬาโรงเรียนและแผนงานอื่น ๆ ขึ้นที่โรงเรียนจะเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้พบเพื่อนใหม่ ประสบกับบรรยากาศทางบวก รับรู้ถึงความสำเร็จ ซึ่งในทางกลับกัน ก็จะช่วยลดการออกกลางคันจากโรงเรียน

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนจึงมีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันของนักเรียน เพราะฉะนั้นนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะมีการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครูและเพื่อน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางการกีฬา หรือศิลปะ จะมีผลทำให้้ออกกลางคันน้อยลง ยกเว้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางวิชาการและอาชีพที่ไม่มีผลต่อการกลางคันของนักเรียน เมื่อควบคุมปัจจัยทางด้านเชื้อชาติ เพศ และสถานะทางเศรษฐกิจสังคม (McNeal, 1995, p.79) เช่นเดียวกับรายงานการวิจัยของ โบทไวท์ (Boatwright, 2009, p. 106) ที่ตรวจสอบผลของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนกับผลการเรียนและอัตราการออกกลางคันของนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนมีผลการเรียนสูงขึ้นและมีอัตราการออกกลางคันลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่านักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สรุปว่า การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้นในเวลาหรือนอกเวลาเรียน โดยวัดได้จาก ความคิดเห็นของครูด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “เข้าร่วมน้อยที่สุด” ถึง “เข้าร่วมมากที่สุด”

ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียน (Peer Interaction)

การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนนั้นจะไม่ค่อยปรากฏในรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการออกกลางคันมากนัก แต่ดูเหมือนว่าปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนจะมีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันของนักเรียนเช่นกัน ดังที่ รัมเบอร์เกอร์ (Rumberger, 1987, p. 105) กล่าวไว้ว่า โดยปกติ นักวิจัยมักไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียน ที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันของนักเรียนมากเท่ากับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ อย่างไรก็ตาม มีข้อค้นพบจากงานวิจัยว่า นักเรียนที่ออกกลางคันส่วนใหญ่จะมีเพื่อนที่ออกกลางคันด้วยเช่นกัน ซึ่งในขณะเดียวกัน ความปรารถนาและความคาดหวังต่อการศึกษากับเพื่อนก็ดูเหมือนจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออกกลางคันของนักเรียนด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนั้นค่อนข้างที่จะวัดและเปรียบเทียบได้ยาก แต่มีรายงานการวิจัยพบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนที่ออกกลางคันทั้งหมดมีเพื่อนที่ออกกลางคันอย่างน้อยหนึ่งคน และประมาณหนึ่งในสามของนักเรียนที่ออกกลางคันทั้งหมดมีเพื่อนที่ออกกลางคันอย่างน้อยสองคน (Deschamps, 1992, p. 63) สอดคล้องกับงานของ จิแอนโคลา (Giancola, 2000, p. 25) ที่ปรากฏในรายงานประจำปี 1988, 1990 และ 1992 พบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายพฤติกรรมของนักเรียนได้ดีกว่าปัจจัยอื่น นั่นคือ เพื่อนที่มุ่งเน้นทางวิชาการมักจะช่วยกระตุ้นให้เพื่อนมีพฤติกรรมมุ่งวิชาการเช่นเดียวกัน และยังช่วยเตือนให้ห่างจากยาเสพติดและสุราด้วย ในทางกลับกัน เพื่อนที่มีปัญหามักจะชักชวนให้เพื่อนปฏิบัติตามในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะเพื่อนที่มีพฤติกรรมในลักษณะของกลุ่มเสี่ยง ซึ่งในเวลาต่อมา สเมอร์ดอน (Smerdon, 2002, p. 12) ได้ตรวจสอบการรับรู้ของนักเรียนกับความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ความผูกพันกับ โรงเรียน และความผูกพันกับการเรียน พบว่า การรับรู้ของนักเรียนว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการจบการศึกษา

เดอคอลบ์ (DeKalb, 1999) ได้กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจขาดเรียนหรือออกกลางคันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยพบว่า นักเรียนที่ขาดเรียนร้อยละ 84 ให้สัมภาษณ์ว่า กลุ่มเพื่อนของพวกเขาไม่เข้าเรียน เมื่อโรงเรียนดำเนินการแผนงานที่เชื่อว่าจะสามารถลดปริมาณการขาดเรียนต่อกลุ่มเพื่อนด้วยวิธีการหลาย ๆ วิธีจะมีผลลดการขาดเรียน ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้น

การจัดการแข่งขันกีฬาโรงเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ พบว่า ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้พบเพื่อนใหม่มากขึ้น ได้ประสบกับบรรยากาศในทางบวก และรับรู้ถึงการประสบความสำเร็จ ซึ่งช่วยลดการขาดเรียนของนักเรียนได้จำนวนหนึ่ง

จากการศึกษาของ อลอยซ์ – ยัง และชาเวซ (Aloise – Young & Chavez, 2002, p. 543) เกี่ยวกับเหตุผลของการออกกลางคันของนักเรียนว่ามีเหตุผลสำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ของครอบครัว มีความผูกพันกับโรงเรียนต่ำ มีผลการเรียนต่ำ และมีเพื่อนน้อย โดยศึกษาจากเยาวชนอายุ 13 – 21 ปี จำนวน 1,812 คน จาก 3 ชุมชนในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา แบ่งเป็นนักเรียนกลุ่มควบคุม 990 คน และนักเรียนออกกลางคัน 822 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่มาเรียนตามปกติมากกว่า 30 วันขึ้นไป สำหรับทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาเป็นทฤษฎีความตึงเครียดและทฤษฎีการควบคุมสังคม ทฤษฎีความตึงเครียดเสนอว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมักแสดงถึงความสัมพันธ์ระดับสูงกับการกดขี่เหงหรือทารุณ ส่วนทฤษฎีการควบคุมสังคมเสนอว่าการขาดสังคมในโรงเรียน และมีความสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยนำไปสู่ความผูกพันกับโรงเรียนน้อย

แอนเดอร์สัน (Anderson, 2007, p. 17) กล่าวว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อน หมายถึง รูปแบบเฉพาะของการติดต่อระหว่างบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความเกี่ยวพันกันกับบุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นความสัมพันธ์ของเพื่อนเพศเดียวกันหรือต่างเพศก็ได้ ทั้งนี้ จากการศึกษาเชิงคุณภาพของทฤษฎีรากฐานเกี่ยวกับการรับรู้ของครูระดับกลางและสูงถึงเหตุผลของการออกกลางคันของนักเรียนชายในเมืองแกรนวิลล์ มลรัฐนอร์ทคาร์โรไลนา ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลจากครู 60 คน ด้วยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยแบบสอบถามแบบปลายเปิดจากผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มเพื่อนในโรงเรียนมีผลต่อการตัดสินใจออกกลางคัน ผลการวิจัยเสนอแนะว่า ผู้นำการศึกษาในเมืองแกรนวิลล์ มลรัฐนอร์ทคาร์โรไลนาจำเป็นต้องพัฒนายุทธศาสตร์การป้องกันการออกกลางคันที่มีประสิทธิผล โอกาสที่จะส่งเสริมนอกเหนือไปจากกิจกรรมดั้งเดิมที่มีอยู่แล้วคือการสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ ยั่งยืน และมีพลวัตรซึ่งจะช่วยสร้างความผูกพันให้นักเรียนทุกคนให้เกิดความสัมพันธ์ทางบวกกับเพื่อนและผู้ที่มีอายุมากกว่า

ในประเทศไทย สมทรัพย์ อภิชาติบุตร (2541, หน้า 128 – 131) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่ ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านเจตคติในการศึกษาต่อของนักเรียน ปัจจัยด้านบริการแนะแนว ปัจจัยด้านแรงจูงใจของผู้ปกครองที่มีต่อ

การศึกษาต่อของนักเรียน ปัจจัยด้านค่านิยมของท้องถิ่น และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ผลการวิจัยของ เฟรนช์ และคอนราด (French & Conrad, 2001, p. 233) และผลการวิจัยของ ไวทาโร, ลาลอกเก, จาโนซ และเทรมเบลย์ (Vitaro, Lalocque, Janosz, & Tremblay, 2001, p. 401) พบว่า นักเรียนที่ถูกปฏิเสธจากเพื่อนมีโอกาสเสี่ยงที่จะออกกลางคัน สูงและมีผลกระทบของความสัมพันธ์กับเพื่อนในสังคมก่อให้เกิดการต่อต้านอย่างซับซ้อนในสังคม ซึ่งสรุปได้ว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันจากโรงเรียนของนักเรียนคือความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมต่อต้าน และการปฏิเสธจากเพื่อน อย่างไรก็ตาม ไวทาโรยังระบุด้วยว่า ความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการออกกลางคันของนักเรียนกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมนอกกลุ่มนอกทางหรือมีเพื่อนที่ออกกลางคันได้รับผลกระทบจากความสัมพันธ์ทางลบกับเพื่อนทั่ว ๆ ไป

สรุปว่า ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนและครูเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนที่มีลักษณะต่าง ๆ ที่แสดงออกทางพฤติกรรม วัดได้โดยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับตั้งแต่ “มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด” ถึง “มีความสัมพันธ์มากที่สุด”

การติดต่อสื่อสารกับครู (Communication with Teacher)

นักเรียนที่มีความสัมพันธ์อันดีกับครูจะไม่มีแนวโน้มที่จะออกกลางคัน ตามทฤษฎีของ ทินโด ที่แสดงว่า ความสัมพันธ์อันดีกับครูจะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทางด้านการบูรณาการทางวิชาการและการบูรณาการทางสังคม และกระตุ้นให้นักเรียนเรียนอยู่ในโรงเรียนต่อไปจนจบการศึกษา เพราะปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประสบการณ์ทางการเรียนเชิงบวกแก่นักเรียนเอง ทั้งนี้มีงานวิจัยหลายเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนส่งผลอย่างมากต่อการบูรณาการทางวิชาการและการบูรณาการทางสังคม และการคงอยู่ในโรงเรียน ดังเช่นผลการวิจัยของ เบียร์เดน, สปีเนียร์ และ โมเรกโก (Bearden, Speneer, & Moracco, 1989, p. 117) ที่แนะนำว่า ครูและที่ปรึกษาสามารถแสดงบทบาทสำคัญในการลดปัญหาการออกกลางคันได้โดยการแสดงบทบาทภาวะผู้นำในการเสริมแรงที่แสดงถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อสร้างความแตกต่างทางบวกแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ครูดูแลเอาใจใส่ต่อนักเรียนนั้น ๆ เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนจะรับรู้ถึงการดูแลเอาใจใส่อย่างดีหรือเป็นธรรมชาติ ทั้งด้วยการเสริมแรงและการลงโทษอย่างยุติธรรม โดยผลการวิจัยของ เพอร์สวูด และมาเดก (Persaud & Madak, 1992, pp. 238-240) ที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จะรับรู้ว่าการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากครู เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สตีล (Steele, 1992) ที่พบว่า การรับรู้ว่ามีครูที่ดีและยุติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญของ

การคงอยู่ใน โรงเรียนเพราะครูจะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับรู้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก ทั้งนี้ ในทางกลับกัน ก็พบว่า นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีกับครูมีแนวโน้มที่จะออกกลางคันมาก จึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ใน โรงเรียนของนักเรียนอีกปัจจัยหนึ่งคือ ลักษณะการสอนของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในโรงเรียน โดย โครนิงเกอร์ และลี (Croninger & Lee, 2001, p. 569) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งของการออกกลางคันของนักเรียน โดยเน้นว่าเมื่อนักเรียนมีความไว้วางใจต่อครูและได้รับคำแนะนำอย่างไม่เป็นทางการจากครูแล้วเด็กเหล่านั้นมีโอกาที่จะจบการศึกษาสูง และยังเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ เช่น ผลการเรียน และและความสัมพันธ์ทางสังคมด้วย คือนักเรียนที่มีโอกาสออกกลางคันมักจะประสบความล้มเหลวทั้งการเรียนและความสัมพันธ์ทางสังคม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกห้องเรียนกับครูจะเป็นหนทางที่เกิดผลประโยชน์กับนักเรียนที่จะได้เรียนต่อไป สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ลี และเบอร์แคม (Lee & Burkam, 2003) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนค่อนข้างที่จะออกกลางคั้นน้อยเมื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับ นักเรียนเป็นไปในทางบวก ซึ่งผลกระทบของความสัมพันธืทางบวก อาจจะเกิดขึ้น โดยลักษณะของการจัดองค์การหรือโครงสร้างของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่ก็ได้

ลี และเบิร์กแคม (Lee & Burkham, 2003, p. 360) ศึกษาเพื่อสำรวจ โครงสร้างและ องค์การของโรงเรียนที่อาจจะส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะเรียนอยู่หรือออกกลางคันของนักเรียน โดยมุ่งศึกษาภูมิหลังทางสังคมและพฤติกรรมทางวิชาการ จากนักเรียนตัวอย่างจำนวน 3,840 คน จาก 190 ชุมชน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หลายระดับเพื่อสำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคัน การศึกษามุ่งเน้นไปที่หลักสูตรของโรงเรียน ขนาด และความสัมพันธ์ทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า

1. โรงเรียนที่จัดหลักสูตรทางวิชาการเป็นหลักมากและมีหลักสูตรเสริมน้อย นักเรียนมี โอกาสที่จะออกกลางคั้นน้อย
2. นักเรียนมีโอกาที่จะออกกลางคั้นน้อยเมื่อนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับครูและ เพื่อนนักเรียน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ทางบวกนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของการจัดองค์การและ โครงสร้างของโรงเรียน

สรุปว่า การติดต่อสื่อสารกับครู หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อ พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกกับตัวครูในโรงเรียน โดยวัดได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “มีการติดต่อน้อยที่สุด” ถึง “มีการติดต่อมากที่สุด”

ความผูกพันกับเป้าประสงค์ (Goal Commitment)

นักวิจัยหลาย ๆ คน ได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาความผูกพันต่อเป้าประสงค์ที่จะสำเร็จการศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการที่นักเรียนจะพิจารณาการเรียนอยู่ในโรงเรียนต่อไป ซึ่ง ทินโต (Tinto, 1975, p. 102) กล่าวว่า ความผูกพันต่อเป้าประสงค์เป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยสามารถวัดได้จากแผนการศึกษา ความคาดหวังทางการเรียน และความคาดหวังต่ออาชีพในอนาคต แผนการศึกษาที่ดีจะช่วยแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคาดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ (Astin, 1984, p. 302) ทั้งนี้ สเปธ (Spaeth, 1970, p. 636) ได้แสดงให้เห็นว่าความคาดหวังของนักเรียนสำหรับสถานะทางอาชีพในอนาคตเป็นตัวแปรอิสระที่ทำนายการบรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง

มุนโร (Munro, 1981, p. 135) ได้นิยามว่า ความผูกพันต่อเป้าประสงค์ หมายถึง ความผูกพันต่อเป้าประสงค์ที่จะจบการศึกษาซึ่งวัดได้โดยการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับแผนการเรียนและผลที่คาดหวังในปัจจุบัน โดย พาสคาเรลลา เทเรนซี และวูลเฟิล (Pascarella, Terenzi, & Wolfe, 1986, p. 171) ได้กำหนดนิยามปฏิบัติการของความผูกพันต่อเป้าประสงค์สำหรับการวิจัยว่า ประกอบองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) มีความคาดหวังระดับผลการเรียนที่สูง 2) การให้ความสำคัญต่อผลการเรียนที่ได้ 3) อันดับและชื่อเสียงของโรงเรียนที่เลือกเข้าเรียน และ 4) มีความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนที่เลือกเรียนนั้นถูกต้อง วชิระ ชาวหา (2543, หน้า 4) ให้คำนิยามว่า ความผูกพันต่อเป้าประสงค์ หมายถึง ความคาดหวังที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และสามารถรู้ความสามารถที่ได้รับไปศึกษาต่อได้ในอนาคตหลังจากจบชั้นสูงสุดแล้ว และ แซนด์เลอร์ (Sandler, 2007, p. 7) กล่าวว่า ความผูกพันต่อเป้าประสงค์ ประกอบด้วย องค์ประกอบสองประการคือ ระดับของวิทยาลัยที่นักเรียนลงความเห็นให้ระดับความสำคัญและความสำคัญของการสำเร็จการศึกษา

ทฤษฎีความมีประสิทธิภาพในคนสัมพันธ์กับความคิดทั้งหมดซึ่งส่งผลต่อการทำหน้าที่ของมนุษย์ และเป็นแก่นสำคัญของทฤษฎีการรับรู้ทางสังคม ทฤษฎีความมีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการแก้ไขสมรรถนะของคนเพื่อปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของบุคคลหรือลักษณะทางจิตวิทยา ความเชื่อของทฤษฎีความมีประสิทธิภาพเป็นพื้นฐานของแรงจูงใจของมนุษย์ ความเป็นอยู่ที่ดี และการบรรลุผลสำเร็จของบุคคล ซึ่ง แบนดูรา (Bandura, 1986, p. 47) ได้ใช้ทฤษฎีนี้ศึกษาการบรรลุผลสำเร็จและการทำให้เด็กสามารถไปถึงเป้าประสงค์ของการศึกษาของตน โรงเรียนต้องส่งเสริมการพัฒนาความเชื่อในตนของนักเรียน ความเชื่อในความมีประสิทธิภาพแห่งตนส่งผลต่อการคงอยู่ในโรงเรียนและการเลือกกิจกรรม นักเรียนที่มีสำนึกของความมีประสิทธิภาพในตนสูงจำบรรลุเป้าหมายทางการศึกษามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทำงานหนัก และมีความทนทานต่องานยาก

จากผลการวิจัยของ มุนโร (Munro, 1981, p. 140) พบว่าความผูกพันกับเป้าหมายได้รับผลโดยตรงมาจากการบูรณาการทางวิชาการและส่งผลเชิงลบต่อการออกกลางคันของนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 64) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้เสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

1. ควรนำโปรแกรมการเรียนการสอนเฉพาะ สำหรับกลุ่มเด็กที่มีความเสี่ยงจะเรียนไม่จบหรือออกกลางคัน โดยนำเข้าจากต่างประเทศหรือพัฒนาขึ้นโดยเฉพาะก็ได้
2. จำแนกกลุ่มเสี่ยงที่จะเรียนไม่จบออกมาให้ชัดเจน แล้วให้ความช่วยเหลืออย่างรีบด่วนเท่าที่จะทำได้
3. กำหนดปัญหาและสาเหตุความด้อยทางวิชาการ โดยการทบทวนแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
4. จัดให้มีบริการด้านการปรึกษาเพื่อค้นหาทัศนคติในทางลบ เพื่อกำหนดเป้าหมายและเพื่อพัฒนาการรับรู้ตนเองของเด็กในกลุ่มเสี่ยงที่จะเรียนไม่จบให้ดีขึ้น
5. ควรมีเครือข่ายเชื่อมโยงกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาและลดความเสี่ยงต่อการออกกลางคันอย่างเป็นระบบและครบวงจร

กริฟฟิน (Griffin, 2002, p. 75) ได้ศึกษาผลกระทบของ โมเดลความไม่พึงพอใจต่อความมั่นใจในตนเองในความสัมพันธ์กับการสำเร็จการศึกษา โมเดลความไม่พึงพอใจต่อความมั่นใจในตนเองได้อธิบายถึงความเชื่อมโยงระหว่างความสำเร็จทางวิชาการและความไม่พึงพอใจในโรงเรียนซึ่งนักเรียนแสดงออกผ่านการรับรู้ถึงความเหมาะสมของผลสำเร็จ กริฟฟินพบว่าความเชื่อมโยงเป็นปัจจัยสำคัญของการคงอยู่หรือการออกจากโรงเรียน นักเรียนที่มีการรับรู้ในทางลบเกี่ยวกับความสามารถบ่อยครั้งจะไม่พึงพอใจและแสดงออกถึงพฤติกรรมทางลบ เช่น การขาดเรียน หรือหนีโรงเรียน ในขณะเดียวกัน นักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมักจะคงอยู่ในโรงเรียนและประสบผลสำเร็จ รวมถึงเอกลักษณ์ทางวิชาการและการรับรู้ในตนเองก็เป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันนักเรียนไม่ให้ออกจากโรงเรียนก่อนกำหนด

สรุปว่า ความผูกพันต่อเป้าหมาย หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเป้าหมายในการเรียนซึ่งสามารถวัดได้จากระดับความคาดหวังระดับผลการเรียนที่สูง และคุณภาพของโรงเรียน

ความคาดหวังของนักเรียน (Student's Aspiration)

ความคาดหวังของนักเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของความผูกพันต่อเป้าหมาย และเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการออกกลางคันของนักเรียน คือ

ถ้านักเรียนมีความคาดหวังทางการเรียนต่ำ นักเรียนคนนั้นก็มีโอกาสที่จะออกกลางคันสูง ทั้งนี้ จากการวิจัยของ มุนโร (Munro, 1981, p. 140) จะเห็นได้ว่า ความคาดหวังระดับผลการเรียนที่สูงของนักเรียนเป็นความต้องการหรือเป็นแรงจูงใจภายนอกที่นักเรียนหวังที่จะได้รับการยอมรับในความสำเร็จ ดังนั้น ในการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนอาจต้องใช้แรงจูงใจเพื่อให้สำเร็จการศึกษา รวมถึงแรงจูงใจซึ่งหมายถึงความปรารถนาที่จะกระทำให้สิ่งหนึ่งให้สำเร็จด้วยการแข่งขันกับมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ มีการตั้งเป้าหมายที่ทำหายความสามารถ ต้องการเรียนรู้ที่จะปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานของตนให้ดียิ่งขึ้น (Goleman, 1998, p. 105) ทั้งนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นลักษณะของจิตใต้สำนึกที่เกิดการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก อันเป็นผลมาจากการถ่ายทอดพฤติกรรมมาจากผู้ปกครองในสถานการณ์ที่บรรลุสัมฤทธิ์ผล อันเป็นสภาวะที่แสดงออกอย่างต่อเนื่อง และตอบสนองต่อสถานการณ์ที่บรรลุผลสำเร็จ แม็คเคลแลนด์ (McClelland, 1987, p. 201) เชื่อว่า บุคคลที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงจะเป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้า ต้องการประสบความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว เท่า ๆ กัน ชอบทำงานที่มีลักษณะท้าทาย มีความยากง่ายระดับปานกลาง แต่ไม่ถึงระดับที่เป็นไปไม่ได้หรือเกินความจริง ชอบทำงานอย่างจริงจังและชอบเสี่ยงอย่างมีเหตุผลไม่ใช่เป็นการเสี่ยงโชค วิเคราะห์และประเมินปัญหาอย่างรอบคอบ ชอบรับผิดชอบทำงานเพียงคนเดียวเพื่อให้งานก้าวหน้าต่อไป ต้องการข้อมูลย้อนกลับจากการทำงานโดยทันที ไม่ยอมพักหรือหยุดทำงานเป็นเวลานาน ๆ จนกว่างานนั้น ๆ จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ไม่มีความวิตกกังวลว่าการทำงานจะล้มเหลว และมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำไม่ว่าจะเป็นงานที่สำเร็จหรือล้มเหลวก็ตาม

แรงจูงใจเปรียบเสมือนแรงขับให้บุคคลก้าวไปข้างหน้าและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อความเป็นเลิศในสิ่งที่ทำ นักเรียนที่มีแรงจูงใจที่จะสำเร็จการศึกษาจะรักษาสมรรถนะการทำงานที่ดีเยี่ยมของตนไว้อย่างสม่ำเสมอ แม้ว่าจะปราศจากการควบคุมจากผู้อื่น จึงกล่าวได้ว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจสูงย่อมขับเคลื่อนตัวเองให้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐาน ซึ่งย่อมเป็นไปได้ยากที่บุคคลเหล่านี้จะออกจากโรงเรียนโดยปราศจากความสำเร็จซึ่ง แมเออร์ (Maehr, 1984, pp. 117-118) ได้อธิบายว่า เราสามารถบ่งชี้แรงจูงใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ได้ 5 ลักษณะคือ 1) ความสนใจของบุคคล 2) ความคงทนต่อการปฏิบัติงาน 3) ระดับความยากง่ายของกิจกรรม 4) แรงจูงใจอย่างต่อเนื่อง และ 5) ผลการปฏิบัติงานที่ได้รับ

จากการศึกษาเชิงประจักษ์ของ กลีสัน และไดนาร์สกี (Gleason & Dynarski, 2002) พบว่าความคาดหวังของนักเรียนมีผลกระทบอย่างชัดเจนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

และตอนปลาย คือนักเรียนที่มีความคาดหวังต่ำจะมีโอกาสที่จะออกกลางคันมากกว่านักเรียนที่มีความคาดหวังสูงถึงสองเท่า ส่วนนักเรียนชายที่อาศัยในเมืองชิคาโกที่มีความคาดหวังสูงจะมีโอกาสจบการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นักเรียนในระดับประถมศึกษาอาจมีปัญหาต่อการเรียน เนื่องจากมีทางเลือกในหลักสูตรของโรงเรียนเพียงเล็กน้อย เนื่องจากไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้ ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับแรงจูงใจของเด็กวัยนี้อาจเนื่องมาจากมีความสนใจต่อการเรียนต่อ หรือไม่กล้าแสดงออก นักเรียนในระดับที่สูงขึ้นจะมีทางเลือกมากกว่าและมีระดับหลักสูตรที่เรียนยากกว่า แต่สามารถเลี่ยงที่จะไม่เรียนวิชาที่ไม่ชอบ เช่น คณิตศาสตร์ได้ เด็กประถมซึ่งขาดความมั่นใจในตนเองในวิชาคณิตศาสตร์อาจจะล้มเลิกการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ทุกวัน ในขณะที่นักเรียนมัธยมศึกษาอาจจะออกกลางคันได้ ถ้าขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (Stipek, 1993, p. 14)

กริฟฟิน (Griffin, 2002, p. 69) ได้ศึกษาผลกระทบของโมเดลความไม่พึงพอใจต่อความมั่นใจในตนเองในความสัมพันธ์กับการสำเร็จการศึกษา โมเดลความไม่พึงพอใจต่อความมั่นใจในตนเองได้อธิบายถึงความเชื่อมโยงระหว่างความสำเร็จทางวิชาการและความไม่พึงพอใจในโรงเรียนซึ่งนักเรียนแสดงออกผ่านการรับรู้ถึงความเหมาะสมของผลสำเร็จ กริฟฟิน พบว่าความเชื่อมโยงเป็นปัจจัยสำคัญของการคงอยู่หรือการออกจากโรงเรียน นักเรียนที่มีการรับรู้ในทางลบเกี่ยวกับความสามารถบ่อยครั้งจะไม่พึงพอใจและแสดงออกถึงพฤติกรรมทางลบ เช่น การขาดเรียนหรือหนีโรงเรียน ในขณะเดียวกัน นักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมักจะคงอยู่ในโรงเรียนและประสบผลสำเร็จ รวมถึงเอกลักษณ์ทางวิชาการและการรับรู้ในตน ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันนักเรียนไม่ให้ออกจากโรงเรียนอ่อนกำหนด

คาราเวย์, ทักเกอร์, ไรเก้ และฮอลล์ (Caraway, Tucker, Reike, & Hall, 2003, p. 420) ได้เห็นว่า นักเรียนที่มีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จสูงก่อนข้างที่จะชอบเผชิญความท้าทายทางวิชาการ ดังนั้นจะมีความสำเร็จในการเรียนสูง ส่วน ฮาร์ด และรีฟ (2003) ได้ศึกษาวิจัยพบว่านักเรียนที่ยังคงเรียนอยู่ในโรงเรียนและได้รับโอกาสที่จะทำงานในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความเป็นอิสระจะมีแรงจูงใจในส่วนตัวสูง และ ฮอย ได้ทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนของครูและการเรียนของนักเรียนพบว่าถ้านักเรียนสามารถบรรลุผลทางการเรียนตามที่มุ่งหมาย นักเรียนจะเรียนจบได้

งานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจกับการออกกลางคันของนักเรียนนั้น ในปี ค.ศ. 2005 โอทิส, วินน์, กริฟฟิน และคิลกอร์ (Otis, Winn, Griffin, & Kilgore, 2005, p. 156) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางแรงจูงใจแฝงในสภาพแวดล้อมทางวิชาการ เพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของแรงจูงใจภายในและภายนอกระหว่างการเลื่อนชั้นจากโรงเรียนประถมศึกษาสู่มัธยมศึกษา

และผลกระทบการเปลี่ยนแปลงของแรงจูงใจต่อผลทางการศึกษา จากตัวอย่าง 646 คนที่เรียนจากระดับ 8 ไปถึงระดับ 10 ติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปี พบว่าแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกของนักเรียนลดลงจากระดับ 8 ถึงระดับ 10 นอกจากนั้นยังพบว่า การแก้ไขปรับปรุงตัวยังลดลงด้วย ในนักเรียนที่มีปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบ และมีแรงจูงใจ ภายในลดลงด้วย ซึ่งในปีต่อมา การศึกษาของ จีเวอร์ท (Gewertz, 2006, p. 10) เกี่ยวกับเหตุผลสำคัญที่มีต่อการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่ออกกลางคันที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลของการออกกลางคันว่าเกิดจากการขาดแรงจูงใจ ไม่มีความท้าทาย หรือมีปัญหาจากนอกโรงเรียน มากกว่าปัญหาความล้มเหลวทางวิชาการในโรงเรียน

สรุป ความคาดหวังของนักเรียน หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อการเรียนในระดับสูงสุดที่นักเรียนต้องการ วัดได้โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตั้งแต่ “มีความคาดหวังน้อยที่สุด” ถึง “มีความคาดหวังมากที่สุด”

คุณภาพของโรงเรียน (School Quality)

การนำคำว่า คุณภาพ มาประยุกต์ใช้ในวงการศึกษทำให้เกิดความสับสน ก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่นักการศึกษาที่จะพัฒนาระบบสำหรับการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียนซึ่งเหมาะสมกับความต้องการของรัฐและการปฏิบัติการสอนตามวิชาชีพครู การรับรู้ที่แปรผันไปได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองว่าคุณภาพคืออะไร สไนเดอร์ (Snyder, 2007, p. 425) ดังนั้น จึงควรนิยามคำว่า คุณภาพทางการศึกษา ให้ชัดเจนเสียก่อนเพื่อมิให้เกิดความสับสน

ลักษณะของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของโรงเรียน จึงไม่น่าประหลาดใจว่าคุณภาพของโรงเรียนจะส่งผลต่อการคงอยู่หรือการออกกลางคันจากโรงเรียน โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงย่อมมีอัตราผู้สำเร็จการศึกษาสูงกว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำ ทินโต (Tinto, 1975, p. 113) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงจะมีองค์ประกอบสำคัญคือมีร้อยละของคณะครูที่สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี และนักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียนสูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของคุณภาพของโรงเรียนมีความสลับซับซ้อนมากกว่าจะวัดได้จากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง การเปรียบเทียบคุณภาพของโรงเรียนในเบื้องต้นก็อาจดูได้จากองค์ประกอบดังเช่น ผลงานของนักเรียนแต่ละคน และการออกกลางคันหรือการคงอยู่ในโรงเรียน ซึ่งผลทางปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้อาจสรุปได้ว่าเป็น ปราภฏการณ์ “กบในอ่าง” (Frog-Pond) และผลทางสถาบันการศึกษา “สถานะทางสังคม (Social Status)”

ปราภฏการณ์ “กบในอ่าง” (Frog-Pond) เป็นคำที่ใช้ครั้งแรกโดย เดวิส (Davis, 1966 cited in Tinto, 1975, p. 113) ต่อมา เมเยอร์ (Meyer, 1970, p. 61) ยืนยันว่ามีความสัมพันธ์โดยตรงอยู่ระหว่างระดับความสามารถของนักเรียนในสถาบันกับระดับความคาดหวังของแต่ละคน

นักเรียนที่มีความสามารถเฉลี่ยต่ำจะมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของบุคคลที่มีความสามารถคล้ายคลึงกันในสถาบันกับนักเรียนที่มีความสามารถเฉลี่ยต่ำ นั่นคือนักเรียนจะไม่ค่อยคาดหวังผลการเรียนที่สูงนัก เพราะว่าผลการเรียนมีความสัมพันธ์ทั้งกับความคาดหวังของนักเรียนแต่ละคน สำหรับการบรรลุเป้าหมายในอนาคตและมีความเป็นไปได้ที่จะออกกลางคันในที่สุด ในทางกลับกันนักเรียนที่มีความสามารถเฉลี่ยสูงจะมีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีลักษณะเดียวกัน จึงทำให้ผลการเรียนของบุคคลที่มีความสามารถสูงก็จะสูงตามกันไปด้วย ส่วนลักษณะของ “สถานะทางสังคม (Social Status)” ก็อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เป็นผลจากตัวสถาบันการศึกษา นักเรียนที่มีสถานะทางสังคมสูงมักจะมีค่าเฉลี่ยทางสถานะทางสังคมสูงกว่า ซึ่งทำให้โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่ามีอัตราการออกกลางคันต่ำกว่าตามไปด้วย

จากการศึกษาข้อค้นพบของการวิจัยจากนักเรียนที่มีระดับเฉลี่ยแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงและการคงอยู่ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันโดยตรง แต่ไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้นแน่นอนว่าปฏิสัมพันธ์นี้จะทำให้ผลเฉลี่ยของแต่ละคนเป็นบวก (Tinto, 1975, p. 114) ทั้งนี้เนื่องจากว่าการออกกลางคันสามารถผันแปรไปได้ตามลักษณะส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่า ในโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงก็อาจมีอัตราการออกกลางคันของนักเรียนสูงก็ได้ ผลการศึกษาซึ่งมุ่งไปที่ผลของคุณภาพของ โรงเรียนกับการคงอยู่ของนักเรียนที่มีความสามารถและภูมิหลังทางสถานะทางสังคมต่างกัน เป็นเรื่องที่น่าสนใจได้ ดังที่ เวกเนอร์ (Wegner, 1967 cited in Tinto, 1975, p. 114) ซึ่งได้ศึกษาการคงอยู่ของนักเรียนในสถาบันการศึกษา ในรัฐวิสคอนซินพบว่า นักเรียนที่มีสถานะทางสังคมต่ำและมีความสามารถต่ำหรือมีระดับความสามารถสูงจะสำเร็จการศึกษาในคุณภาพระดับต่ำ นักเรียนที่มีสถานะทางสังคมสูงและมีมีความสามารถต่ำหรือมีระดับความสามารถสูงจะสำเร็จการศึกษาในคุณภาพระดับต่ำ หรือสูงกว่า ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนที่มีคุณภาพระดับกลาง สำหรับนักเรียนที่มีสถานะทางสังคมสูง จะมีอัตราผู้ที่จบการศึกษาในโรงเรียนคุณภาพระดับต่ำถึงกลางสูงสุด และมีอัตราผู้จบการศึกษาสูงสุดในโรงเรียนคุณภาพระดับกลางถึงสูง แม้จะเป็นความจริงว่าอัตราของผู้จบการศึกษาจะสูงสุดในโรงเรียนคุณภาพสูง แต่ในทางกลับกันก็อาจไม่เป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีภูมิหลังทางสังคมต่ำ เข้าเรียนในโรงเรียนคุณภาพต่ำซึ่งสัมพันธ์กับอัตราการจบการศึกษาสูงกว่าผู้ที่เรียนในสถาบันที่มีคุณภาพสูง จึงเป็นสิ่งที่สังเกตว่าเมื่อควบคุมความสามารถและสถานะทางสังคมแล้ว นักเรียนที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่ามีโอกาสที่จะสำเร็จการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงมากกว่าในโรงเรียนคุณภาพต่ำ

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของโรงเรียนกับอัตราการออกกลางคัน ฟิตส์แพตริก และ โยล (Fitzpatrick & Yoels, 1992, pp. 777 - 780) ศึกษาแบบโรงเรียนที่มีความ

เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านประชากรศาสตร์และโครงสร้างของโรงเรียนว่าเป็นส่วนหนึ่งของการคงอยู่ของนักเรียน ประกอบด้วยการวิเคราะห์นโยบายของรัฐกับองค์ประกอบด้านสังคมประชากร โดยศึกษาจากอัตราเฉลี่ยของการมาเรียนในแต่ละวันว่ามีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในโรงเรียนของนักเรียน พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับโครงสร้างด้านครอบครัว นักเรียนที่มีผู้ปกครองคนเดียว เป็นตัวทำนายที่สำคัญต่ออัตราของการออกกลางคัน และพบความเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างโรงเรียนที่ขาดงานกับองค์ประกอบด้านสังคมประชากร และด้านสังคมประชากรเป็นตัวทำนายของความสามารถในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาภูมิภาคตะวันตกเฉียงใต้ (Southwest Educational Development: SEDL, 2005) ที่สนับสนุนข้อค้นพบของ ดี และเบิร์กแคม ว่า โรงเรียนและครูมีผลกระทบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความสามารถที่จะคงอยู่ ของนักเรียนจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และกล่าวถึงลักษณะการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีผลต่อผลการเรียน ดังเช่น ตำแหน่งที่นั่งในห้อง ได้รับการสอนโดยตรงจากครูน้อยมาก มีโอกาสที่จะเรียนกับสื่อใหม่ ๆ น้อย ไม่ได้รับข้อมูลย้อนกลับจากครู และได้รับคำชมเชยจากครูน้อย เป็นต้นลักษณะทางโครงสร้างของโรงเรียนบ่งชี้ถึงสถานะทางการเงิน ภาวะผู้นำ ความสัมพันธ์ทางสังคม ขนาดของโรงเรียน และหลักสูตร

สจวร์ต (Stewart, 2008, p. 186) ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรส่วนบุคคลและโครงสร้างของโรงเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนระดับ 10 ที่ได้จากฐานข้อมูลการศึกษาระยะยาว การวิเคราะห์ข้อมูลระดับบุคคลพบว่ามีปัจจัยระดับบุคคล เช่น ความพยายามของนักเรียน การสนทนาระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน และความสัมพันธ์ทางบวกกับเพื่อนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามัคคีที่ปรากฏในตัวนักเรียน ครู และผู้บริหารมีความสำคัญต่อความสำเร็จของนักเรียน ลักษณะทางโครงสร้างของโรงเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะส่วนบุคคล ผลที่ได้นี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยการพัฒนาปัจจัยระดับบุคคลและโครงสร้างของโรงเรียนให้นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จต่อไป

สรุปว่า คุณภาพของโรงเรียน หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อระดับคุณภาพของโรงเรียนเกี่ยวกับการมีชื่อเสียงของโรงเรียน การเป็นที่ยอมรับของชุมชนหรือผู้ปกครอง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้นเป็นจำนวนมาก ว่ามีคุณภาพในระดับใด วัดได้โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “มีคุณภาพน้อยที่สุด” ถึง “มีคุณภาพมากที่สุด”

ความผูกพันต่อสถาบัน (Institutional Commitment)

ความผูกพันเป็นความรู้สึกที่บุคคลให้ความเกี่ยวข้องต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความเต็มใจ เมื่อนักเรียนมีความผูกพันต่อโรงเรียนก็ย่อมมีความเต็มใจที่จะเรียนรู้อย่างเต็มกำลังสติปัญญา และความสามารถ โดยไม่กังวลต่อปัญหาหรือสิ่งยั่วยุที่รุมเร้าเข้ามา เนื่องจากเป็นความต้องการภายในของตัวนักเรียนเองที่จะสำเร็จการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 21)

การออกกลางคันเป็นกระบวนการหลายมิติที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับโรงเรียน จึงไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดที่ลักษณะของโรงเรียนจะมีความสัมพันธ์กับอัตราของการออกกลางคันที่แตกต่างกันไป ซึ่งประกอบด้วย ทรัพยากร การอำนวยความสะดวก การจัดโครงสร้าง และองค์ประกอบของสมาชิก (Tinto, 1975, p. 111)

มุนโร (Munro, 1981, p. 135) ได้ให้นิยามของ ความผูกพันต่อสถาบัน ไว้ว่า เป็นความผูกพันต่อโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ซึ่งวัดได้จากความพึงพอใจที่มีต่อความสามารถ ความรู้ ทักษะการสอน และคุณลักษณะส่วนตัวของครู กับการวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหาร โรงเรียน จากการวิจัยของ มุนโร (1981, p. 140) พบว่า ความผูกพันกับสถาบัน ได้รับผลโดยตรงมาจากการบูรณาการทางสังคมและส่งผลเชิงลบต่อการออกกลางคันของนักเรียน ในขณะที่ วชิระ ชาวหา (2543, หน้า 4) ได้ให้นิยามว่า ความผูกพันต่อสถาบัน หมายถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน โดยมีความเชื่อและยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมของโรงเรียน และมีความต้องการที่จะเรียนอยู่ในโรงเรียนนั้นต่อไปจนจบชั้นสูงสุด

ลี และเบิร์กแคม (Lee & Burkham, 2003, p. 389) ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของโรงเรียนกับความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน พบว่าความผูกพันกับโรงเรียน เมื่อขนาดของโรงเรียนเหมาะสมแก่การทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน ชุมชน มีการลงทุนแก่นักเรียนมากขึ้น และกระตุ้นให้นักเรียนมีผลการเรียนตามระดับความสามารถของตนแล้ว โครงสร้างของโรงเรียนจะส่งผลกระทบต่ออัตราการออกกลางคันของนักเรียน นอกจากนั้นยังพบว่า ในโรงเรียนที่มีหลักสูตรเคร่งครัดและมีเนื้อหาสาระที่ไม่เกี่ยวข้องทางวิชาการน้อย นักเรียนมีแนวโน้มที่จะออกกลางคันน้อย นักเรียนที่มีแนวโน้มที่จะ ออกกลางคันสูงส่วนใหญ่จะสอบไม่ผ่าน วิชาคณิตศาสตร์ เรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ และมีความสัมพันธ์ทางลบกับครู ในทางกลับกัน นักเรียนใน โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 1,500 คนมักจะคงเรียนอยู่จนจบการศึกษา และพบว่า ความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างครูกับนักเรียนเป็นตัวทำนายของความสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สรุปว่า ความผูกพันต่อสถาบัน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อ โรงเรียน โดยวัดได้จากความรู้สึกรักของนักเรียนที่มีต่อการสอนและบุคลิกภาพของครู และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

การสอนและบุคลิกภาพของครู (Teachers' Teaching and Personality)

การจัดการเรียนรู้ของครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ที่สามารถบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการเรียน และการศึกษาต่อไปในอนาคตได้ด้วย การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ควบคู่กัน ศาสตร์คือความรู้ ศิลป์คือทักษะและการรู้จักเลือกเทคนิคการสอนที่เหมาะสม การสอนเป็นวิชาชีพที่ผู้ประกอบอาชีพต้องมีความรู้และทักษะที่คนธรรมดาทั่วไปไม่มี คุณสมบัตินี้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนหรือมีประสบการณ์ในด้านนี้โดยเฉพาะ

(กาญจนา คุณารักษ์, 2540, หน้า 166-167) จึงจะสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การสอนที่ทำให้เกิดการเรียนอย่างมีจินตนาการและประสบความสำเร็จ คือผู้เรียนเกิดพัฒนาการและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในส่วนของครูอาจรู้ได้จากหลายทาง เช่น ประสิทธิภาพ การเตรียมการสอน ความตรงต่อเวลา การแสดงออกหน้าชั้นเรียน ซึ่งครูจะต้องรับรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ และการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง รับรู้สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับนักเรียน ระบบการเรียนการสอน พฤติกรรมและกระบวนการสอน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ครูเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันของนักเรียน โดยจากการศึกษาของ รัมเบอร์เกอร์ และ โทมัส (Rumberger & Thomas cited in Tyler & Lofstrom, 2009, p. 85) ที่ได้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน และเสนอว่ามีปัจจัยดังเช่น อัตราส่วนระหว่างนักเรียนกับครู คุณภาพของครู และขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความเป็นไปได้ที่จะออกกลางคันของนักเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาของ โคเดล (Koedel cited in Tyler & Lofstrom, 2009, p. 85) ที่พบว่าคุณภาพของครูเกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียน

ในด้านประสิทธิภาพของครู มีงานวิจัยหลายเรื่องเกี่ยวกับการทำนายความสามารถของครู คุณสมบัติส่วนบุคคลของความสำเร็จ และความล้มเหลวก่อให้เกิดการคัดเลือกบุคคลก่อนที่จะรับเข้าศึกษาในวิทยาลัยครู โดยมีตัวแปรที่ศึกษาคุณสมบัติส่วนบุคคล มีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ คุณสมบัติส่วนบุคคลและเกณฑ์ประสิทธิภาพ คุณสมบัติส่วนบุคคลประกอบด้วยองค์ประกอบความสามารถทั่วไป เจตคติ และความสนใจความเป็นอยู่ทางสังคม ส่วนเกณฑ์ประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การฝึกฝน การประเมินผล การนิเทศการสอน ความพึงพอใจในงานและการแสดงออกของนักเรียน ครูที่มีประสิทธิภาพจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพไปด้วย ครูที่ดีและครูที่มีประสิทธิภาพจะต้องไปด้วยกัน ครูดีเน้นที่บุคลิกลักษณะส่วนตัว ส่วนครูที่มีประสิทธิภาพเน้นในเรื่องการสอนครูดีไม่จำเป็นต้องมีประสิทธิภาพ แต่ครูที่มีประสิทธิภาพจำเป็นจะต้องเป็นครูที่ดีด้วย

ส่วนสมรรถภาพในการเป็นครูนั้น จุดประสงค์สำคัญของการผลิตครูประการหนึ่งคือ สมรรถภาพในการเป็นครู ซึ่ง สาโรช บัวศรี (อ้างถึงใน สำนักงานคุรุสภาจังหวัดราชบุรี, 2540, หน้า 4) กล่าวว่า สมรรถภาพในการเป็นครู หมายถึงความสามารถดังนี้คือ 1) สอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักนำหลักต่าง ๆ มาประยุกต์ เช่น จิตวิทยาการเรียนรู้ การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก สร้างประสบการณ์ที่เหมาะสม คือ วางแผนการเรียนรู้ อย่างละเอียดถี่ถ้วน 2) อบรมแนะแนว และปกครองได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักหลักเกณฑ์ที่ว่าถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ ประจำตัวได้แล้ว ก็ย่อมปกครองตัวเองได้ใช้หลักและวิธีการของการแนะแนว ได้ผลการวิจัยและผลการทดสอบต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการอบรม 3) ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างดี โดย รู้จักร่วมในการวางแผนจัดทำกิจกรรม ในหลักสูตรร่วมหลักสูตรแบบต่าง ๆ รู้หน้าที่ และภาระ ในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นตามแผน และรักษาสัมพันธภาพอันดีกับผู้ร่วมงานทั้งปวงของ โรงเรียน 4) สร้างสัมพันธภาพและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี โดยรู้จักช่วยเหลือชุมชนด้วยการแก้ปัญหาของชุมชนนั้น ทำให้ชุมชนเข้าใจและสนับสนุนโรงเรียนในทางที่เหมาะสม แสวงหาความร่วมมือช่วยเหลือจากบิดามารดาและผู้ปกครอง ตลอดจนทรัพยากรบุคคลและสิ่งของต่าง ๆ ใน ชุมชนเพื่อประโยชน์ในการสอน 5) สามารถเป็นครูวิชาชีพ โดยรู้จักเพิ่มพูนความรู้ในวิธี เช่น โดยการเขียน การพูด การค้นคว้า การวิจัย การเป็นสมาชิกที่ดีของสมาคม องค์กร หรือสถาบัน ทางการศึกษา ช่วยเหลือแนะนำครูใหม่ ตลอดจนช่วยแนะนำควบคุมนักเรียนฝึกสอนในโรงเรียน ของตน

จากที่กล่าวมาจึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ในโรงเรียนของนักเรียนอีก ปัจจัยหนึ่งคือลักษณะการสอนของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในโรงเรียน โดย โครนิงเกอร์ และลี (Croninger & Lee, 2001, p. 569) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นปัจจัยหนึ่ง ของการออกกลางคันของนักเรียน โดยเน้นว่าเมื่อนักเรียนมีความไว้วางใจต่อครูและได้รับคำแนะนำ อย่างไม่เป็นทางการจากครูแล้วเด็กเหล่านั้นมีโอกาที่จะจบการศึกษาสูง และยังเกี่ยวข้องกับปัจจัย เสี่ยงอื่น ๆ เช่น ผลการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ทางสังคมด้วย คือนักเรียนที่ออกกลางคันมักจะ ประสบความล้มเหลวทั้งการเรียนและความสัมพันธ์ทางสังคม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้นอกห้องเรียน กับครูจะเป็นหนทางที่เกิดผลประ โยชน์กับนักเรียนที่จะได้เรียนต่อไป

นอกจากนั้นแล้ว สภาพแวดล้อมการเรียนภายในห้องเรียนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มี ความสำคัญต่อผลการเรียนของนักเรียนด้วย โดย โรห์แมน (Rohman, 1993) ได้กล่าวว่า ครูต้องเข้า สอนตรงตามเวลา ให้การยกย่องชมเชยแก่นักเรียนบ่อย ๆ มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนทั้งชั้นด้วยการ ใช้คำถามปลายเปิด ลดการตำหนิด้วยวาจาและการลงโทษในรูปแบบอื่น ๆ และส่งเสริมการแข่งขัน ในชั้นเรียน โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาเคนดัลก็ ได้กำหนดให้ครูแสดงการชมเชยแก่นักเรียนชายขอบ

เช่นเดียวกับการเสนอโอกาสให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จในแต่ละวัน ที่กล่าวมาครูจึงต้องให้ความสนใจกับการเรียนรู้ในชั้นเรียนตลอดเวลา

โรเดอร์ริก และอีเกิล (Roderick & Eagle, 2001, p. 223) ได้ศึกษาบริบททางสังคมของการเรียนรู้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพิจารณาว่านักเรียนตอบสนองต่อการไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างไร จากการศึกษา โรเดอร์ริก และอีเกิล พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเหตุผลที่นักเรียนตอบคำถาม 4 ประการ ได้แก่ 1) ช่องว่างทางทักษะของนักเรียนที่คาดหวังเมื่อจบการศึกษา 2) การสนับสนุนและความตึงเครียดจากภายนอก 3) อายุและเพศของนักเรียน และ 4) คุณภาพของครู โดยนักเรียนที่มีทักษะต่ำจะตอบว่ามีความเหมาะสมและรู้สีกว่างานที่เพิ่มขึ้นจะช่วยนำพวกเขาไปสู่ความสำเร็จน้อยที่สุด นักเรียนส่วนมากคิดว่าได้รับการสนับสนุนจากภายนอกน้อย และมีความยากหรือมีปัญหามากที่บ้านมาก และความพยายามของครูมีผลกระทบต่อนักเรียนเมื่อครูนำยุทธศาสตร์การสอนใหม่ ๆ มาใช้ ให้ความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเชื่อว่าความสำเร็จเป็นเป้าประสงค์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนักเรียน

ต่อมา โรเดอร์ริก และนาโกกะ (Roderick & Nagoka, 2005, p. 330) ได้ศึกษาผลกระทบของการใช้ความพยายามระยะสั้นของการรักษาไว้ด้วยการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน และสรุปว่า ครูควรใช้เครื่องมือในการวินิจฉัยปัญหาของนักเรียนที่ยังคงอยู่และได้รับการฝึกฝนน้อยหรือไม่ได้ฝึกฝนเลย หรือสื่อเสริมเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเมื่อต้องเรียนซ้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนที่มีความเสี่ยงต่อการออกกลางคัน ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียนคือการรับรู้ของครูว่านักเรียนไม่มีสมรรถนะที่จะเรียนรู้ ซึ่งการเยียวยาโดยการคงไว้ไม่สามารถปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนได้ และผลของการที่นักเรียนมีอายุเกินระดับชั้นที่เรียนเป็นสาเหตุของความล้มเหลวและไม่มีความผูกพันกับโรงเรียน

เฮค (Heck, 2007, p. 402) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพครูกับการเรียนรู้ของนักเรียนในการอ่านและคณิตศาสตร์ จากนักเรียน 14,000 คนที่ได้จากการสุ่มมาจากโรงเรียนประถมศึกษา 197 ผลการศึกษาพบว่า

1. ทรัพยากรระดับโรงเรียน การพัฒนาครูมีความสัมพันธ์ทางบวกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการอ่านและคณิตศาสตร์
2. ความแข็งแกร่งของความสัมพันธ์เป็นเงื่อนไขต่อการศึกษาประชากรในโรงเรียน เช่น ความสัมพันธ์ทางบวกในการอ่านเพิ่มขึ้นในสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่นักเรียนกลุ่มย่อยเป็นเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ
3. การพัฒนาครูมีความสัมพันธ์กับการพัฒนานักเรียนในกระแสนี้

4. การพัฒนาครูในระดับสูงมีความสัมพันธ์กับการลดช่องว่างในอัตราการเรียนรู้อของนักเรียนกับชั้นทางสังคมและเชื้อชาติในสังคม

จากการศึกษาของ ฮาร์ดแมน, แอบด์-คาเดอร์ และสมิธ (Hardman, Abd-Kadir, & Smith, 2008, pp. 55-69) ที่ศึกษาเรื่องการปรับปรุงคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในจีเรีย โดยมีจุดประสงค์เพื่อระบุประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและการบรรยายอย่างเคร่งเครียด เพื่อหาแนวทางการจัดการคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่เป็นทรัพยากรการเรียนรู้และการฝึกอบรมอย่างจำกัด ข้อค้นพบของการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนอย่างเข้าใจ ต้องใช้การสำรวจครูอย่างแพร่หลาย การทอ้งจำ และการแสดงบทบาทในการบรรยายในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความตั้งใจฟัง

สรุปว่า บุคลิกภาพและการสอนของครู หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถทางการสอนของครู ที่วัดได้โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “มีความเหมาะสมน้อยที่สุด” ถึง “มีความเหมาะสมมากที่สุด”

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (School Environment)

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและอาจเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มอำนาจในการสนับสนุนแผนป้องกันการออกกลางคัน รวมถึงครูและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมของโรงเรียน และมีความปลอดภัย เป็นระเบียบ เพื่อสร้างบรรยากาศของครอบครัว ครูต้องมีส่วนร่วมในการออกแบบแผนป้องกันจะช่วยให้มีสภาพแวดล้อมที่นักเรียนออกกลางคั้นน้อยลง (Woods, 2006, p. 3)

ตัวแปรความปลอดภัยในโรงเรียนจึงถือว่าเป็นตัวแปรปัจจัยเสี่ยงต่อการออกกลางคันที่สำคัญตัวหนึ่งด้วย (Asche, 1993. p. 26; Bekuis, 1995, p. 6) เพราะบรรยากาศในโรงเรียนที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบที่นักเรียนได้รับและไม่มีการคุกคามจะช่วยให้นักเรียนต้องการมาเรียนเป็นอย่างมาก รวมถึงการอยู่ในโรงเรียนที่มีระดับการขาดเรียนต่ำและการรังแกข่มเหงต่ำ รวมถึงการพัฒนาครูประจำการให้รับรู้ถึงวัฒนธรรมภายในโรงเรียนและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองในทางบวกเป็น การสร้างบรรยากาศของความเป็นครอบครัวในโรงเรียน ดังจะเห็นได้ว่า อัตราการออกกลางคันที่เกิดขึ้นมักมีขึ้นในบรรยากาศในโรงเรียนที่นักเรียนมีความกลัวที่จะถูกทำร้ายร่างกายทั้งจากเพื่อนนักเรียนโรงเรียนด้วยกันเองหรือแม้แต่จากมาตรการทำโทษอย่างรุนแรงของโรงเรียน รวมทั้ง ความรุนแรงต่าง ๆ จากคู่อริในโรงเรียนและจากต่างโรงเรียนต่างสถาบันที่เป็นศัตรูต่อการรับรู้ความรุนแรงดังกล่าวสามารถนำไปสู่ความหวาดกลัวต่อความปลอดภัยในการมาเรียน และอาจส่งผลต่อผลการเรียนของนักเรียนหรือส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนได้ด้วย

แม้ว่าตัวแปรความรู้สึกลดลงในโรงเรียนดังกล่าว จะไม่ได้รับความสนใจศึกษาในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งอาจจะเนื่องจากปรากฏการณ์เรื่องความพลอดภัยในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะไม่ค่อยมีปรากฏให้เห็นมากนัก แต่เมื่อไม่นานมานี้ได้มีนักวิจัยจำนวนหนึ่งได้ศึกษาพบว่าตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อผลการเรียนและความเสี่ยงในการออกกลางคันด้วย เช่น การศึกษาเรื่องการรับรู้ของนักเรียนที่จะเป็นเหยื่อความรุนแรงกับผลการเรียนของ ฮาซเลอร์, ฮูเวอร์ และ โอลิเวอร์ ในปี 1991 (Hazler, Hoover, & Oliver, 1991, p. 150) และ วอล์กเกอร์ และซิลเวสเตอร์ (Walker & Sylwester, 1991, pp. 14 - 16) ที่ศึกษาเรื่องเมื่อโรงเรียนคือถนนสู่เรือนจำ

การศึกษาเรื่องความพลอดภัยในโรงเรียนกับการออกกลางคันในต่างประเทศ ได้เริ่มมานานแล้วตั้งแต่ปี 1970 เป็นต้นมา และในปัจจุบันก็ยังได้รับความสนใจมากขึ้น จากการศึกษาของ ฟินน์ (Finn, 1989, p. 118) เรื่อง ทำไมวัยรุ่นในเขตเมืองของโรงเรียนรัฐบาลจึงออกกลางคันพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียน อันได้แก่ ความพลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก คณะครูและเพื่อนใจอื่น ๆ กระทบต่อผลการเรียน และมีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนด้วย

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนมีผลต่อการเรียนของนักเรียน การจัดโรงเรียนและห้องเรียนให้สะอาด สะดวก และปลอดภัย โดยการมีส่วนร่วมของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนรักโรงเรียนและห้องเรียน มีความอบอุ่นใจที่ได้มาโรงเรียน นอกจากนั้นแล้วสภาพแวดล้อมทางกายภาพยังเป็นแหล่งสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซวอค (Zvach, 2006, pp. 112-114) ที่ได้ศึกษาวิจัยการออกกลางคันของนักเรียนใหม่: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและลักษณะของโรงเรียน และสถานะของการออกกลางคันของนักเรียน พบว่า โครงสร้างของโรงเรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนเป็นตัวทำนายอย่างมีนัยสำคัญของการออกกลางคันหลายประการ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยของ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 86) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ตัวแปรความพลอดภัยในโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มปัจจัยด้านโรงเรียน เป็นตัวแปรที่พยากรณ์การออกกลางคันได้สูงที่สุด

วูดส์ (Woods, 2006, p. 6) ได้กำหนดคุณลักษณะของแผนป้องกันการออกกลางคันที่มีประสิทธิผล แบ่งออกเป็น 5 ข้อได้แก่ การบริหารและการจัดองค์กร บรรยากาศโรงเรียน การบริการและการสอน หลักสูตรและเนื้อหาการสอน และวัฒนธรรมของครู นอกจากนั้นยังมีองค์ประกอบเสริมของแผนป้องกันที่ประสบผลสำเร็จยังประกอบด้วย 1) การบริหารแผนโดยหน่วยงานภายนอกโรงเรียน 2) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) การมุ่งเน้นภาวะผู้นำทางการสอนเป็นส่วนหนึ่งของผู้บริหาร 4) แผนที่มีคามยุติธรรมแต่ไม่ประนีประนอม 5) แผนงานและตารางเวลาที่ยืดหยุ่น

6) ความร่วมมือของชุมชนและภาคธุรกิจ และ 7) การเลือกและพัฒนาทีมงาน

สถาบันวิทยาศาสตร์ทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (Institute of Education Science, 2006) ศึกษายุทธศาสตร์ป้องกันการออกกลางคัน ที่มีชื่อว่า “ตรวจสอบและเชื่อมต่อ” (Check & Connect) ที่ใช้การควบคุมอย่างใกล้ชิด การให้คำปรึกษา การจัดการเป็นรายกรณี และการสนับสนุนอื่น ๆ เป็นเครื่องมือ การดำเนินการจัดทำเป็น 6 เรื่องซึ่งเป็นเรื่องที่ยืดหยุ่นมาเพื่อประเมินประสิทธิผลของแผนงานการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า มี 4 เรื่องที่ผ่านการตรวจสอบจาก The What Works Clearinghouse (WWC) อย่างใกล้ชิดและเน้นประสิทธิผลของแผนงานระหว่างนักเรียนในโรงเรียนระดับกลางและสูงและตรวจสอบผลลัพธ์ จากอย่างน้อยหนึ่งในสามประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ การพักอาศัยในโรงเรียน ความก้าวหน้าในการเรียน และการจบโรงเรียน การศึกษาทั้ง 4 เรื่องนี้ หนึ่งเรื่องผ่านมาตรฐานของ WWC และอีกเรื่องผ่านมาตรฐาน โดยรู้สึกละอายใจว่ามีปัญหา ส่วนสี่เรื่องหลังประกอบด้วยนักเรียนมากกว่า 200 คนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย Minneapolis ที่เข้าแผนงานตอนเริ่มต้นระดับ 9 การศึกษาตรวจสอบผลของแผนงานในขอบเขตการป้องกันการออกกลางคันของ WWC ได้แก่ การพักอาศัยในโรงเรียน ความก้าวหน้าในโรงเรียน และการจบโรงเรียน ผลการศึกษาพบผลทางบวกในการพักอาศัยในโรงเรียน และผลทางบวกอย่างมากในความก้าวหน้าในโรงเรียน แต่ไม่พบผลอย่างชัดเจนในการจบโรงเรียนตามช่วงเวลาอันสมควร (ภายใน 4 ปีเมื่อเริ่มเรียนระดับ 9)

ลำเพย สุนธิ (2540, หน้า 68 - 69) ได้ศึกษาปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง ได้เสนอวิธีการแก้ไขและแนวทางการปฏิบัติของปัญหาการออกกลางคันในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านตัวนักเรียน ควรร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาส่วนตัว โดยการแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องด้วยวิธีการที่นุ่มนวล
2. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน
3. ด้านบริการและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ควรร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน ในการติดตามเรื่องความประพฤติ ด้านครอบครัว ต้องให้ความรักความอบอุ่น ดูแลและแนะนำให้เห็นประโยชน์ของการเรียน
4. ด้านเศรษฐกิจและสังคม ควรจัดบริการผู้เสียค่า อุปกรณ์การเรียนการสอน อาหารกลางวันและส่งเสริมให้นักเรียนมีรายได้

ในการพยายามลดผลกระทบการออกกลางคันก่อนจบการศึกษา ฮับเนอร์ และวูล์ฟสัน (Hubner & Wolfson, 2001, p. 37) รวบรวมเกี่ยวกับลักษณะที่สำคัญของโรงเรียนที่โดดเด่นดังนี้คือ โรงเรียนมีหลักสูตรแกนกลางที่ทำทลายความสามารถของนักเรียน และมีมาตรฐานและความคาดหวังที่สูงเพื่อกระตุ้นและการสนับสนุนต่อหลักสูตรที่เคร่งครัด ครูมีคุณภาพสูงและมีความตั้งใจปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน มีการติดตามควบคุมครูใหม่อย่างเข้มงวด การมีส่วนร่วมและมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน โรงเรียนมีความปลอดภัยและสวัสดิการที่ดี ผู้บริหารและครูรู้จักนักเรียนทุกคนและรักษาแนวทางที่ก้าวหน้า และนักเรียนมีอัตราการมาเรียนสูง และมีนโยบายให้รางวัลต่อนักเรียนที่มาเรียนสูง

สรุปว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเกี่ยวกับความสะอาด ร่มรื่น ความสะดวก การบริการ และความปลอดภัย ที่วัดได้โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “มีความเหมาะสมน้อยที่สุด” ถึง “มีความเหมาะสมมากที่สุด”

จากที่ได้กล่าวถึงการศึกษาโมเดลการออกกลางคันจากทฤษฎีตั้งต้นของ ทินโต ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาจนถึงงานวิจัยของ ลู (Liu, 2002, p. 3) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทฤษฎีที่ได้มาด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติมาเป็นการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แต่ก็มีข้อจำกัดปรากฏขึ้นจากงานวิจัยในตอนแรกคือ ไม่มีนิยามปฏิบัติการที่ชัดเจน (Liu, 2002, p. 3) เนื่องจาก ทินโต ไม่ได้ตั้งใจที่จะกำหนดทฤษฎีเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) จึงไม่ได้กำหนดนิยามปฏิบัติการสำหรับตัวแปรต่าง ๆ ไว้ ดังนั้นในลำดับต่อมาการวิจัยของ พาสคาเรลลา, เทเรนซินี และวูล์ฟเฟิล (Pascarella, Terenzini, & Wolfe, 1986, p. 12-15) งานวิจัยของ มุนโร (Munro, 1981, p. 133) งานวิจัยของ เทเรนซินี (Terenzini, 1983, p. 12) งานวิจัยของ เคอร์รี่ (Curry, 2004, p. 3) และลู (Liu, 2002, p. 3) ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงได้กำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรต่าง ๆ ทำให้สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรเพื่อวิเคราะห์สถิติโมเดลสมการโครงสร้างในปัจจุบันดังนี้

ตารางที่ 3 ตัวแปร องค์ประกอบ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปร	ทฤษฎีหรืองานวิจัย
1. การออกกลางคัน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550
2. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม	Johnson, McGue and Iacano, 2007
2.1 การศึกษาของผู้ปกครอง	

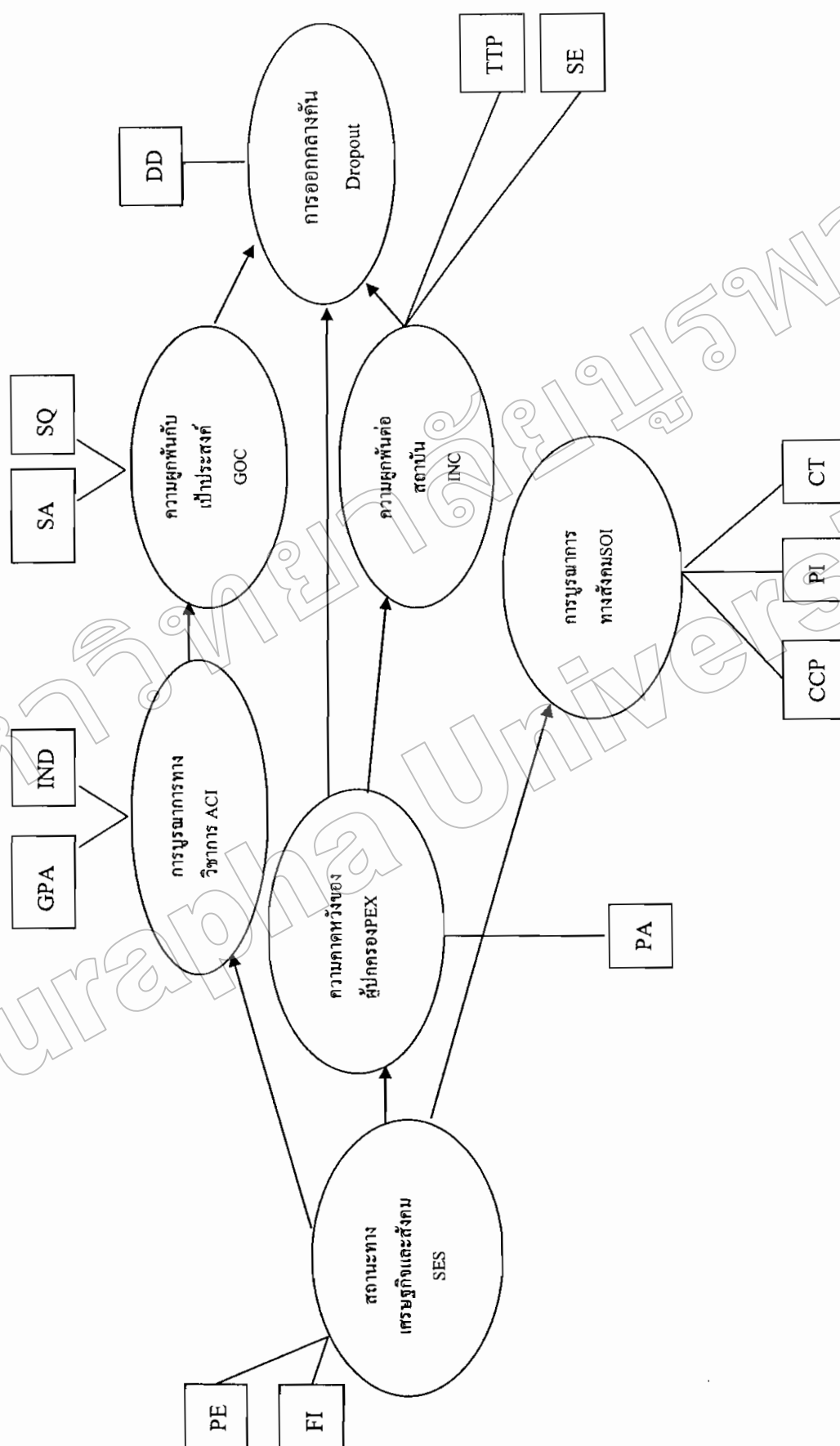
ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	ทฤษฎีหรืองานวิจัย
2.2 รายได้ของครอบครัว	
3. ความคาดหวังของบิดามารดา	Vroom, 1964
ความต้องการของผู้ปกครอง การสนับสนุน และความพึงพอใจ	Johnson, McGue and Iacano, 2007
4. การบูรณาการทางวิชาการ	Tinto, 1975
4.1 ผลการเรียนรู้เฉลี่ย	Sandler, 2007
4.2 การพัฒนาการทางปัญญา	
5. การบูรณาการทางสังคม	Tinto, 1975
5.1 การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร	Bandura, 1986
5.2 ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียน	Nora & Cabrera, 1987
5.3 การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการกับครู	
6. ความผูกพันกับสถาบัน	Tinto, 1975
6.1 การสอนและบุคลิกภาพของครู	Munro, 1981
6.2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	
7. ความผูกพันกับเป้าประสงค์	Tinto, 1975
7.1 ความคาดหวังของนักเรียน	Bandura, 1986
7.2 คุณภาพของ โรงเรียน	Sandler, 2007

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดของ ทินโต (Tinto) ที่ว่า ภูมิหลังของครอบครัว ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน และการจัดการศึกษาของโรงเรียนส่งผลต่อความผูกพันต่อเป้าประสงค์และความผูกพันต่อสถาบัน แนวคิดของ มุนโร (Munro) ที่ว่า การบูรณาการทางสถาบันส่งผลโดยตรงต่อการออกกลางคัน การบูรณาการของนักเรียน ผ่านสภาพแวดล้อมทางวิชาการมีผลต่อการออกกลางคัน แนวคิดของ แอสติน (Astin) ที่กล่าวว่า ปัจจัยนำเข้าที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคัน ได้แก่ ระดับความต้องการ หรือความคาดหวัง สถานะทางการเงิน และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และแนวคิดของ เคอร์รี่ (Curry) ที่พบว่า ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางการเรียนส่งผลไปยังการบูรณาการทางการเรียน และการบูรณาการทางการเรียนส่งผลไปยังความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียน และส่งผลไป

ยังการออกกลางคัน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ประกอบด้วยสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังของผู้ปกครอง การบูรณาการทางวิชาการ การบูรณาการทางสังคม ความผูกพันกับเป้าประสงค์ และความผูกพันกับสถาบัน ซึ่งปัจจัยของการออกกลางคันที่กล่าวมานี้มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อกันตามลำดับ ดังที่แสดงในภาพที่ 7

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาพที่ 7 โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน